

Sosiaali- ja terveystieteiden hallinnonala (pääluokka 33)

Sosiaali- ja terveystieteiden hallinnonalan määrärahasiksi ehdotetaan 16,15 mrd. euroa, joka on runsas 40 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Hallinnonalan määrärahoista käytetään eläkemenoihin n. 33 %, perhe- ja asumiskustannusten tasaukseen sekä perustoimeentulotukeen n. 29 %, työttömyysturvaan n. 15 %, sairausvakuutukseen n. 14 %, sosiaali- ja terveydenhuollon tukemiseen n. 2 % ja avustuksiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen n. 2 %. Muihin pääluokan lukuihin käytetään kuhunkin 0,4—1,0 % pääluokan määrärahoista.

Pääministeri Orpon hallitusohjelman mukaisesti sosiaaliturvaan tehdään useita määräraharavetta pienentäviä uudistuksia, joiden nettovaikutus asumistuki- ja toimeentulotukimenot huomioiden on STM:n pääluokkaan n. 400 milj. euroa vähennystä. Säästötoimenpiteinä KEL ja KHI indeksikorotukset jäädytetään vaalikaudeksi pois lukien toimeentulotuki, eläkkeet, rintamalisät, vammaisetuudet ja lääkkeiden kattokorvaus. Työttömyysturvaan ja yleiseen asumistukseen toteutetaan muutostyökokonaisuudet. Vuorotteluvapaajärjestelmä ja aikuiskoulutustuki lakkautetaan 1.8.2024 alkaen. Toimeentulotuessa toteutetaan edullisemman asunnon etsinnän edistämiseksi perustoimeentulotuen asumismenoihin 5 % omavastuu.

Lapsiperheiden toimeentuloa parannetaan nostamalla alle kolmevuotiaiden lapsilisää, lisäämällä lapsilisien yksinhuoltajakorotusta ja korottamalla lapsilisää monilapsisille perheille.

Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

Perhe- ja asumiskustannusten tasaukseen, perustoimeentulotukeen ja eräisiin palveluihin ehdotetaan 4,8 mrd. euroa, joka on 130,1 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Lisäys aiheutuu pääosin perustoimeentulotuen tarvearvion muutoksista, lapsilisien korotuksista sekä Kelan toimintakulujen lisäyksistä.

Lapsiperheiden asemaa vahvistetaan perhepaketilla, joka sisältää 26 euron korotuksen alle 3-vuotiaiden lasten lapsilisään, lapsilisien yksinhuoltajakorotuksen noston 10 eurolla, 4. ja 5. lapsen lapsilisien korotuksen 10 eurolla. Näiden yhteisvaikutus Perhe-etuudet -momentilla on 59 milj. euroa.

Yleisen asumistuen ja elatustuen indeksikorotukset jäädytetään.

Yleistä asumistukea kohdennetaan jatkossa tukea eniten tarvitseville ryhmille. Asumistuesta poistetaan ansiotulovähennys, asumistuen perusomavastuuta korotetaan ja tasoa tarkistetaan. Lisäksi asumistuen kuntaryhmiä yhtenäistetään. Omistusasuntoon ei saa jatkossa asumistukea.

Toimeentulotuessa otetaan käyttöön 5 % asumismenojen omavastuu 1.7.2024, jonka vähentää määräraharavetta 10 milj. euroa.

Kelan toimintakuluihin ehdotetaan yhteensä 519,8 milj. euroa, jossa on lisäystä 6,7 milj. euroa vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Toimintakuluissa on huomioitu eläkekulujen kasvun ja ansiotason muutoksen lisäksi etuus- ja asiointipalvelun kehittämisen kustannuksia.

Työllisyys

Työttömyysturvaan ehdotetaan 2,1 mrd. euroa, joka on 339,6 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Vähennys aiheutuu hallitusohjelman mukaisten uudistusten vaikutuksista.

Työttömyysturvassa vuorotteluvapaajärjestelmä sekä aikuiskoulutustuki lakkautetaan 1.8.2024 alkaen. Palautetaan omavastuupäivät 5:stä 7:ään ja lomakorvausten jaksotus 1.1.2024 lähtien. Vuoden alusta lukien luovutaan työttömyysturvan suojaosista ja lakkautetaan työttömyysturvan lapsikorotukset. Työssäoloehdon pidentäminen 12 kk:een ja tuloperustainen työssäoloehto (euroistaminen) astuvat voimaan 1.1.2024, mutta niiden soveltaminen alkaa 1.9.2024. Lisäksi toteutetaan työttömyysetuuksien indeksijäädytys. Näiden yhteisvaikutus työttömyysturvamenoille on vähennystä 318 milj. euroa.

Sosiaalivakuutusmaksut**Sosiaalivakuutusmaksut, % palkasta**

	2021	2022	2023	2024
Työnantajat:				
<i>Sairausvakuutus</i>				
Kaikki työnantajat	1,53	1,33	1,58	1,23
<i>Työttömyysvakuutus</i> ¹⁾				
alempi maksu	0,45	0,50	0,52	0,50
ylempi maksu	1,70	2,05	2,03	2,03
<i>Työeläkevakuutus</i>				
Työnantajien keskimääräinen TyEL-maksu	16,90	17,40	17,40	17,40
Vakuutetut:				
<i>Sairausvakuutus</i>				
<i>Sairaushoitovakuutus</i>				
— <i>Sairaanhoitomaksu</i>				
Etuudensaajat (Eläke- ja etuustulot)	1,62	1,46	1,51	1,49
Palkansaajat ja yrittäjät	0,65	0,49	0,54	0,52
<i>Työtulovakuutus</i>				
— <i>Päivärahamaksu</i>				
Palkansaajat	1,36	1,17	1,41	1,11
alle 16 580 euron vuosituloista	0,00	0,00	0,00	0,00
Yrittäjät	1,55	1,31	1,54	1,37
alle 16 580 euron vuosituloista	0,19	0,14	0,19	0,24
<i>Työttömyysvakuutus</i>	1,43	1,51	1,54	1,54
<i>Työeläkevakuutus, alle 53-vuotiaat</i>	7,15	7,15	7,15	7,15
53 vuotta täyttäneet	8,65	8,65	8,65	8,65
Yrittäjät ja maatalousyrittäjät:				
<i>Työeläkevakuutus, alle 53-vuotiaat</i>	24,1	24,1	24,1	24,1
53 vuotta täyttäneet	25,6	25,6	25,6	25,6

¹⁾ Työnantajan alempaa maksua maksetaan palkkasumman tiettyyn rajaan saakka. Vuonna 2023 raja on 2 251 500 euroa ja v. 2024 (vahvistamatta) euroa. Sen ylittävältä palkkasumman osalta maksetaan ylempää maksua.

Sairausvakuutus

Sairausvakuutukseen ehdotetaan 2,35 mrd. euroa, joka on 60,0 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Muutos aiheutuu pääosin hallitusohjelman mukaisista uudistuksista.

Lääkärin vastaanottopalkkioiden Kela-korvausta korotetaan, jonka kustannusvaikutus on 78 milj. euroa. Lasten ja nuorten neuropsykologisten häiriöiden kuntoutusta ja kuntoutuspalveluja parannetaan Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen kautta määräaikaissa ohjelmassa, johon ehdotetaan 13,4 milj. euroa.

Säästötoimenpiteinä lasketaan kuntoutusrahan määrä ammatillisen kuntoutuksen ajalta samalle tasolle kuin kuntoutujalle myönnettävä sairausvakuutuslain mukainen sairauspäiväraha. Lisäksi lasketaan nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärä kuntoutusrahan vähimmäismäärän tasolle. Laittomasti maassa olevilta poistetaan oikeus muihin kuin kiireellisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin sekä sosiaaliturvaan. Valtion rahoittamiin sv-päivärahoihin tehdään indeksijääditys. Näiden toimenpiteiden yhteisvaikutus on vähennystä 36,5 milj. euroa.

Sairausvakuutuksen määrärahatasossa on huomioitu 10 milj. euroa rajat ylittävää terveydenhuoltoa koskevan lain muutoksen aiheuttamiin menoihin.

Eläkkeet

Eläkkeisiin ehdotetaan 5,5 mrd. euroa, joka on 208 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Eläkemenot kasvavat erityisesti kansaneläkkeiden, maatalousyrittäjien ja yrittäjien eläkkeiden osalta.

Eläkkeensaajien asumistuen indeksikorotukset jäädytetään.

Indeksimuutokset ja palkkakerroin

	2021	2022	2023	2024
TyEL-indeksi	2 631	2 691	2 874	3 013
KEL-indeksi	1 639	1 674	1 805	1 888
KHI-indeksi, %	2,2	7,1	5,5	2,5
Palkkakerroin	1,465	1,501	1,558	1,645

Veteraanit

Veteraanien tukemiseen ehdotetaan 133,7 milj. euroa, joka on n. 25 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahatason lasku aiheutuu veteraanien määrän muutoksesta. Määrärahoista 42,6 milj. euroa ehdotetaan sotilasvammakorvauksiin ja sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, 3,9 milj. euroa rintamaliisiin ja 85 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen ja kotiin vietäviin palveluihin. Sotilasinvalidien puolisoitten kuntoutukseen, eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen ja rintama-avustukseen eräille ulkomaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille ehdotetaan yhteensä 1,5 milj. euroa sekä valtion korvaukseksi sodista kärsineiden huoltoon 0,7 milj. euroa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tukeminen

Hyvinvointialueiden järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen tukemiseen ehdotetaan kohdennettavan sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta 392 milj. euroa, joka on 36 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen kehittämiseen ehdotetaan 28,3 milj. euroa, josta 20 milj. euroa on tarkoitettu kokeiluhankkeeseen teknologian hyödyntämiseksi hoivatyön. Vaikuttavuuden kehittämiseen palvelujärjestelmässä ehdotetaan 8 milj. euroa ja itsemurhien ehkäisyohjelman jatkamiseen 0,3 milj. euroa.

Sote- ja pelastusalan henkilöstön riittävyyden ja saatavuuden turvaamiseksi käynnistetään Hyvän työn ohjelma. Ohjelman toteuttamiseen ehdotetaan 3,5 milj. euroa.

EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitukseen ehdotetaan 43 milj. euroa, jossa on vähennystä 75 milj. euroa vuoden 2023 varsinaiseen talousarvioon verrattuna. Määrärahasta 38 milj. euroa kohdistuu sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluelan purkuun sekä hoitoon pääsyn nopeuttamiseen. Lisäksi työkyvyn tuen palveluihin sekä mielenterveyttä ja työkykyä vahvistaviin toimiin ehdotetaan ko. rahoitusta kohdennettavaksi 5 milj. euroa.

Hyvinvointialueiden toimintaan vaikuttavat toimenpiteet sekä niihin kohdennettava rahoitus on kuvattu hyvinvointialueiden taloutta tarkemmin käsittelevässä yleisperustelujen luvussa 9. Hyvinvointialueiden talous.

Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön toteuttamaan opiskeluterveydenhuoltoon ehdotetaan valtion rahoitusta 69,5 milj. euroa. Määrärahasa on huomioitu lisäyksenä 1,0 milj. euroa korkeakouluopiskelijoiden hyvinvoinnin tukemiseen ja 2,8 milj. euroa kustannustason noususta johtuen sekä vähennyksenä 1,1 milj. euroa, koska YTHS:n terveydenhoitopalvelut luetaan koordinaatioasetuksen piiriin kuuluvaksi.

Lääkäri- ja lääkintähelikopterien lentotoiminnan tuottamiseen ehdotetaan 48,2 milj. euron valtionavustus FinnHEMS Oy:lle. Määrärahaa ehdotetaan lisäystä 11,6 milj. euroa, josta 9,9 milj. euroa aiheutuu Kouvolan ja Pirkkalan tuki-kohtien rakentamis- ja käyttöönottokustannuksista ja 1,7 milj. euroa inflaation vaikutuksesta kustannuksiin.

Pohjanmaan hyvinvointialueen potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiskeskukseksi ehdotetaan valtionavustuksena 1,1 milj. euroa.

Turvakotitoiminnan rahoitukseen ehdotetaan 26,6 milj. euroa, jossa lisäyksenä huomioitu kustannustason nousun johdosta 2 milj. euroa. Rikos- ja eräiden riita-asioiden sovitteluun ehdotetaan 7,1 milj. euroa. Sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan ehdotetaan 2,3 milj. euroa.

Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Terveyden ja toimintakyvyn edistämiseen ehdotetaan määrärahoja 61,2 milj. euroa, joka on 16,3 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Rokotteiden hankintaan ehdotetaan muutoksia seuraavasti: yhteensä 4,4 milj. euroa rokotteiden hintojen nousuun ja 0,9 milj. euroa rokotteiden ULT-varastointia varten. Kuntien terveyden edistämisen määrärahaan ehdotetaan lisäystä 10 milj. euroa, jota kohdennetaan ikäihmisten toimintakyvyn, kotona pärjäämisen ja omaishoitajien tukemiseen.

Kansalliselle terveys- ja hyvinvointiohjelmalle ehdotetaan 2,0 milj. euron määrärahaa, jolla vahvistetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuutta ottamalla käyttöön vaikuttaviksi arvioituja käytäntöjä sekä kehitetään uusia ratkaisuja.

Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoimintaan ehdotetaan yhteensä 129,3 milj. euroa, joka on 2,6 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Välitä viljelijästä hanketta jatketaan siirtyvillä erillä vuonna 2024.

Laitokset ja virastot

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan virastojen ja laitosten toimintamenoihin ehdotetaan useita määrärahasykyksiä. Niissä on huomioitu mm. Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle 1,5 milj. euroa DRG-potilashoidon luokitusjärjestelmän hankintaan ja 0,6 milj. euroa ICD-11 -diagnosiluokituksen kansalliseen käyttöönottoon sekä 0,3 milj. euroa SNOMED CT terminologian kansalliseen käyttöönottoon. Säteilyturvakeskukselle ehdotetaan ydinenergiain kokonaisuudistuksen valmisteluun sekä Pienydinvoimaloiden (SMR) turvalliseen käyttöönottoon valmistautumiseen yhteensä 1,65 milj. euroa. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomaiselle ehdotetaan 3,2 milj. euron määrärahaa, joka sisältää 1,0 milj. euroa lisäystä TKI -rahoitukseen. Sosiaali- ja terveysministeriölle ehdotetaan 1,8 milj. euron lisäystä hyvinvointialueiden ohjauksen vahvistamiseen ja hallitusohjelman toimeenpanoon.

Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen

Avustuksiin yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen ehdotetaan 383,6 milj. euroa, joka on noin 10 milj. euroa enemmän kuin vuoden 2023 varsinaisessa talousarviossa. Taseen jakamattomista voittovaroista puretaan vuosittain 25,8 milj. euroa vuosina 2024—2026.

Muuta

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisessa tiedonhallinnassa jatketaan mm. Kanta-palvelujen kehittämistä ja tietotuotannon uudistamista. Momentille ehdotetaan yhteensä 44,2 milj. euroa, joka sisältää mm. 5,0 milj. euroa sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatio-ohjelmaan, 6,0 milj. euroa tietojohdamisen kehittämiseen ja 4,2 milj. euroa Kanta-palvelujen ylläpitoon ja kehittämiseen.

Lääkeasioiden tiekartan valmisteluun ehdotetaan 2 milj. euron määrärahaa. Järjestöjen, yhdistysten ja seurakuntien kautta tehtävän ruoka-aputyön tuen vakinaistamiseen ehdotetaan 3,0 milj. euron määrärahaa.

Valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituslain tavoitteiden mukaisesti lisätään hallinnonalan TKI rahoitusta. Rahoitukseen ehdotetaan yhteensä 17,6 milj. euron lisäystä, joka kohdistuu Terveyden ja hyvinvoinnin laitokseen, Säteilyturvakeskukseen, Työterveyslaitokseen, Tietolupaviranomaiseen, Tutkimus EVO:n sekä eräät erityishankkeet ja kansalliset osaamiskeskittymät momenteille.

33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala*02. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tulot*

Momentille arvioidaan kertyvän 2 690 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määrittämien perusteiden mukaisia alkoholilain (1102/2017) tarkoittamia lupa- ja valvontamaksuja, terveydensuojelulain (763/1994) 20 b ja 28 a §:ssä tarkoitettujen suoritteiden maksuja, yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) ja yksityisistä sosiaalipalveluista annetun lain (922/2011) mukaisia vuosimaksuja sekä tupakkalain (549/2016) valvontamaksuja.

2024 talousarvio	2 690 000
2023 talousarvio	2 690 000
2022 tilinpäätös	3 279 007

03. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 100 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain (668/2008) 7 §:n mukaisia maksuja ja sekalaisia tuloja.

Tulot kertyvät rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta sekä sekalaisista tuloista. Vastaavat menot on merkitty momenteille 33.03.04 ja 33.70.20.

2024 talousarvio	100 000
2023 talousarvio	100 000
2022 tilinpäätös	—

(90.) Sosiaali- ja terveysministeriön osuus rahapelitoiminnan tuotosta

Selvitysosa: Momentti ja sen tuloarvio ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

2023 talousarvio	361 750 000
2022 tilinpäätös	356 028 000

98. Valtionapujen palautukset

Momentille arvioidaan kertyvän 158 200 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat sosiaali- ja terveydenhuollon ja sosiaalivakuutuksen erityislakien nojalla maksettujen valtionapujen ja valtion osuuksien palautuksia.

2024 talousarvio	158 200 000
2023 talousarvio	163 200 000
2022 tilinpäätös	101 903 000

99. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot

Momentille arvioidaan kertyvän 15 600 000 euroa.

*Selvitysosa:***Tulojen arvioitu kertymä (euroa)**

Avopalveluennakoiden palautukset (sotilasvammalaki 404/1948)	15 200 000
Sotilasvammakorvauksiin liittyvät regressit (sotilasvammalaki 404/1948)	300 000
Muut tulot	100 000
Yhteensä	15 600 000

2024 talousarvio	15 600 000
2023 talousarvio	10 100 000
2022 tilinpäätös	14 999 727

03. Apteekkivero

Momentille arvioidaan kertyvän 190 000 000 euroa.

Tuloarvio budjetoidaan maksuperusteisena, pois lukien tuloarvioon kohdistuvat oikaisut, jotka kirjataan verotuksen oikaisupäätöksen perusteella.

Selvitysosa: Tulot ovat apteekkiverosta annetun lain (770/2016) mukaisia maksuja.

Apteekkiverosta annetun lain taulukkoa on tarkoitus tarkistaa siten, että tarkistus perustuu toteutuneeseen kokonaisliikevaihdon muutokseen. Tarkistettua apteekkiverotaulukkoa sovelletaan vuonna 2023 apteekkiveroon, joka määrätään vuoden 2022 liikevaihdon perusteella.

2024 talousarvio	190 000 000
2023 talousarvio	186 000 000
2022 tilinpäätös	206 510 257

12. Säteilytoimintaverot

Momentille arvioidaan kertyvän 2 833 000 euroa.

Selvitysosa: Tulot ovat säteilylaissa (859/2018) tarkoitettuja valvontamaksuja.

Säteilyturvakeskuksen perimät veronluonteiset valvontamaksut perustuvat tarkastustoiminnan toteutuneisiin kustannuksiin pohjautuvaan kustannusarvioon. Veron määrää tarkistetaan tarvittaessa kustannustason muuttuessa.

2024 talousarvio	2 833 000
2023 talousarvio	2 833 000
2022 tilinpäätös	2 536 030

Pääluokka 33

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastoon kuuluvien etuuksien tilapäiseen suorittamiseen saa käyttää muun saman rahaston etuuden maksamiseen varattua määrärahaa seuraavilta momenteilta: 33.10.50, 53, 54, 57, 60 ja 33.20.52.

Selvitysosa:

Toimintaympäristö

Suomessa taloudellinen eriarvoisuus on kansainvälisesti vertaillen vähäistä, mutta varallisuuserot ovat kasvaneet. Polarisaation ja sosiaalisen eriarvoisuuden lisääminen on kuitenkin riski sekä yksilöiden hyvinvoinnin, että yhteiskunnan vakauden kannalta. Tämä on korostunut covid-19-pandemian sekä Ukrainan hyökkäyssodan myötä, joilla on pitkäaikaisia vaikutuksia suomalaisten hyvinvointiin ja elämälaatuun sekä yhteiskuntaan kaikilla tasoilla. Erityisesti energiakriisi ja hintojen nousu vaikuttavat suomalaisten elintasoon. Monikriisien aika haastaa mielenterveyttä ja luottoa tulevaisuuteen.

Teknologian voimakas kehitys lisää mahdollisuuksia tukea terveyttä ja hyvinvointia ennaltaehkäisevästi ja antaa vaikuttavampaa hoitoa ja palveluja. Myös tietoa voidaan hyödyntää entistä enemmän sekä yksilön että yhteiskunnan tasolla. Työllisyys, terveys ja hyvinvointi sekä niitä tukevat palvelut vahvistavat kansalaisten osallisuutta ja estävät syrjäytymistä. Työn murros tuo uusia tapoja osallistua työelämään. Niiden myötä muuttuu myös sosiaaliturvan rahoituksen perusta.

Sosiaalisen ja taloudellisen kestävyysnäkemyksen ehtona on korkea työllisyysaste, terveet ja toimintakykyiset kansalaiset sekä vaikuttavat ja tarpeenmukaiset sosiaali- ja terveyspalvelut ja etuudet. Sosiaali- ja terveyspalvelujen ja etuuksien uudistaminen edellyttää ja mahdollistaa uusien toimintatapojen käyttöön ottamisen. Digitalisaation mahdollisuudet hyödyntämällä toiminta tehostuu ja palvelujen saatavuus ja saavutettavuus lisääntyvät.

Sosiaali- ja terveyspolitiikalla tuetaan työllisyysasteen nousua ja työn tuottavuutta huolehtimalla työntekijöiden terveydestä, hyvinvoinnista sekä toiminta- ja työkyvystä. Kansalaisten terveydentilan ja toimintakyvyn parantumisessa sosiaali- ja terveyspalvelujen tarve muuttuu. Sosiaali- ja terveysala on myös kasvuala sekä teknologian ja palvelujen kehittämisen moottori.

Suomalaisessa hyvinvointiyhteiskunnassa sosiaali- ja terveyspalvelut, eläkkeet ja muu sosiaaliturva on kyettävä tarjoamaan kaikille. Tämän hyvinvointiyhteiskunnan rahoitus nojaa talouden tasapainoiseen kehitykseen, joka edellyttää talouskasvua ja rakenteellisia uudistuksia.

Talousarvioesityksen lähtökohdat

Hallituksen tavoitteena on vahva ja välittävä Suomi, joka pärjää maailman myrskyissä. Vahva ja välittävä Suomi pystyy turvaamaan kaikenikäisille palvelut, varhaiskasvatuksesta koulutukseen, sosiaali- ja terveyspalveluihin ja hoivaan, tulotasosta ja asuinpaikasta riippumatta. Hyvinvoinnin perusta on kestävä talous. Tärkein talouspoliittinen tavoite on saada aikaan kestävä kasvua.

Pääosa, kaksi kolmannesta, sosiaalimenoista rahoitetaan työnantajien ja työntekijöiden sosiaaliturvamaksuin, kuntien verovaroin sekä asiakasmaksuin. Sosiaali- ja terveysministeriön (STM) pääluokan osuus sosiaalimenoista on noin viidennes. Pääluokan suurimmat menokohteet ovat eläkkeet (33 %), perhe- ja asumiskustannukset sekä toimeentulotuki (29 %), työttömyysturva (15 %) ja sairausvakuutus (14 %).

Strategiset tavoitteet hallituskaudelle

Sosiaali- ja terveysministeriön strategian Eheä yhteiskunta ja kestävä hyvinvointi 2030 mukaisesti ministeriön tavoitteena on turvata ihmisten toimintakykyä, toimeentuloa ja palveluja, jotta voimme elää yhdenvertaisessa, kestävässä ja vakaassa yhteiskunnassa. Tätä tehtävää toteutetaan säädösvalmistelun, monipuolisen ohjauksen sekä poikkihallin-

nollisen ja kansainvälisen yhteistyön avulla. Ministeriön työssä korostuvat tiedolla johtaminen, avoin viestintä, mahdollistavat säädökset, innovaatiot ja digitalisaatio.

Sukupuolten tasa-arvo

Sukupuolten tasa-arvon edistäminen on sosiaali- ja terveysministeriön strategisena vaikuttavuustavoitteena ja sen raportointiin on kolme sukupuolten tasa-arvon edistämistä mittaavaa indikaattoria. Lisäksi muita indikaattoreita tarkastellaan erikseen sukupuolittain. Ministeriön tehtävä on kahtalainen: toisaalta sukupuolten tasa-arvoa edistetään osana ministeriön ja hallinnonalan toimintaa eli valtavirtaistamalla sukupuolinäkökulmaa ja toisaalta ministeriöllä on vastuu tasa-arvopolitiikasta ja – lainsäädännöstä sekä kansainvälisestä ja EU-yhteistyöstä sukupuolten tasa-arvoon liittyen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliset tavoitteet hyvinvointialueille 2023—2026 asetettiin ensimmäistä kertaa vuonna 2022. Sukupuolten tasa-arvon edistäminen on yksi hyvinvointialueiden järjestämien sosiaali- ja terveyspalveluiden tavoitteista ja konkreettisesti hyvinvointialueilta edellytetään toiminnallisen ja henkilöstöpoliittisen suunnitelman laatimista. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen sisällöllistä kehittämistä rahoitetaan ja ohjataan vuosina 2022—2025 Suomen kestävä kasvun ohjelmasta, jonka yhtenä yleisenä tavoitteena on tasa-arvon edistäminen.

Sosiaaliturvakomitean työ jatkuu uudella hallituskaudella. Uudistamishdotukset sisältävät myös sukupuolten tasa-arvoa edistäviä sosiaaliturvan kehittämisesityksiä. Valtion rahoitukseen turvakotitoiminnan menoihin varataan 26,55 milj. euroa. Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan torjunnan toimikunnalle (NAPE) on varattu 150 000 euroa. Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpomisen vastaiseen työhön on osoitettu 46 000 euroa. Alaikäisille suunnatun Lastenasiainalo/Barnahus -toimintamallin vakiinnuttamiseen osoitetaan vuosittain 2,8 milj. euroa vuosille 2024—2026. Seritukikeskukset auttavat täysi-ikäisiä seksuaaliväkivaltaa kohdanneita hyvinvointialueiden omalla rahoituksella. Tasa-arvopolitiikassa tavoitteena on edistää sukupuolten tasa-arvoa muun muassa laatimalla hallituksen tasa-arvo-ohjelma ja kolmikantainen samapalkkaisuusohjelma.

Sosiaali- ja terveysministeriö koordinoi suunnitelmallisesti hallituksen tasa-arvopolitiikkaa, edistää sukupuolten tasa-arvoa ja sukupuolinäkökulman valtavirtaistamista kaikessa valtioneuvoston valmistelussa ja päätöksenteossa sekä kansainvälisessä toiminnassa. Näitä tavoitteita edistetään ja ne huomioidaan hallitusohjelman mukaisissa uudistuksissa.

Kestävä kehitys

Sosiaali- ja terveysministeriön toiminnassa painottuvat terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, eriarvoisuuden vähentäminen, osatyökykyisten työllistymisen ja työssä pysymisen edistäminen, iäkkäiden toimintakyvyn vahvistaminen ja palvelujen turvaaminen sekä sukupuolten tasa-arvon edistäminen. Näitä tavoitteita toteutetaan vuonna 2024 erityisesti hallitusohjelman mukaisten säästöjen toimeenpanossa, sosiaali- ja terveyspalvelujen ohjauksessa, sosiaaliturvauudistuksen ja tasa-arvo-ohjelman valmistelussa sekä elpymis- ja palautumissuunnitelman toimeenpanossa.

Seurantaindikaattorit 2022—2024

VAIKUTTAVUUSTAVOITE	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Turvaamme väestön hyvinvoinnin kaikissa tilanteissa			
Menetetty elinvuodet (PYLL) ikävälillä 0—80 vuotta/100 000 asukasta			
— Yhteensä	5 750 ¹⁾	5 850	5 950
— Miehet	7 500 ¹⁾	7 550	7 600
— Naiset	3 900 ¹⁾	3 950	4 000
Elämänlaatunsa (EuroHIS-8) hyväksi tuntevien osuus (%), 20—64-vuotiaat			
— Yhteensä	56,1 ¹⁾	55,1	55,3

VAIKUTTAVUUSTAVOITE	2022 toteu- tuma	2023 ar- vio	2024 ar- vio
— Miehet	56,0 ¹⁾	55,0	55,0
— Naiset	56,2 ¹⁾	55,2	55,5
Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista			
— Yhteensä	25,5 ¹⁾	26,5	25,5
— Pojat	16,5 ¹⁾	16,7	16,5
— Tytöt	34,5 ¹⁾	34,3	34,5
Varmistamme vaikuttavat etuudet ja palvelut kestäväällä tavalla			
Perusterveydenhuollon avosairaanhoidon lääkärin kiireettömän käynnin odotusaika yli 7 pv. hoidon tarpeen arvioinnista, (%) toteutuneista käynneistä	42,4	45,5	45,0
Erikoissairaanhoidon yli 6 kk odottaneet 31.12./10 000 asukasta	33,5	35,5	35,0
1.10.—31.3. aikana lakisääteisen 3 kk:n kuluessa valmistuneet lastensuojelun palvelutarpeen arvioinnit, (%)	91,7	92,5	91,5
Ehkäisemme ja vähennämme ihmisten eriarvoistumista			
Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalvelussa) olevat 18—24-vuotiaat, (%) vastaavan ikäisistä			
— Yhteensä	20,5 ¹⁾	21,5	20,5
— Miehet	22,5 ¹⁾	23,0	22,5
— Naiset	17,5 ¹⁾	18,5	17,5
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet kotitaloudet vuoden aikana (lkm)	84 200 ¹⁾	84 000	83 500
Pitkittyneesti pienituloisten lasten lukumäärä asuntoväestössä	56 400 ¹⁾	57 000	57 500
Pitkäaikaistyöttömät, (%) työvoimasta			
— Yhteensä	3,6	3,5	3,5
— Miehet	4,3	4,1	4,0
— Naiset	2,9	2,9	3,0
Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneet lkm			
— Yhteensä	18 303	18 400	18 350
— alle 35-v.	3 586	3 500	3 400
Edistämme sukupuolten tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumista			
Palkansaajien säännöllisen työajan kuukausiansioiden ero sukupuolittain ²⁾	84,4	84,3	84,1
Isien osuus (%) kaikista korvatuista vanhempainpäivärahopäivistä	12,2	13,0	13,5
Voimassaoleva suunnitelma sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi sekä voimassaoleva suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi puuttuu, (%)	46	48	50
Parannamme elin- ja työympäristön terveyttä ja turvallisuutta			
Koti- ja vapaa-ajan tapaturmakuolleisuus/100 000 asukasta			
— Yhteensä	39,5 ¹⁾	40,0	40,2
— Miehet	49,9 ¹⁾	50,0	50,2
— Naiset	29,1 ¹⁾	30,0	30,2
Työpaikatapaturmataajuus	26,0	26,2	26,1
Uhkailun ja väkivallan kohteeksi joutuneet sukupuolen ja iän mukaan			
— Yhteensä	17,0 ¹⁾	16,8	17,0
— Miehet	15,5 ¹⁾	14,5	14,5
— Naiset	18,5 ¹⁾	19,0	19,5

¹⁾ Arvio, sillä vahvistettu toteutuma ei ole tietokannasta vielä saatavilla.

²⁾ Indikaattorin tulkinta: Naiset tienaa keskimäärin 84,4 % miesten vastaavasta palkasta.

Lähteet: Terveyden ja hyvinvoinninlaitos/Sotkanet, Tilastokeskus, Kela, Eläketurvakeskus, Tapaturmavakuutuskeskus, TEA-viisari ja Kriminologian ja oikeuspolitiikan instituutti (Kansallisen rikosuhritutkimuksen tuloksia 51/2022).

Budjettilakiesitykset

Talousarvioesitykseen liittyvät hallituksen esitykset

esityksen nimi (ja numero (jos jo annettu))	taloudellinen vaikutus (momentti)
Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi eräiden etuuskien indeksitarkistuksista vuonna 2024 sekä kansaneläkeindeksistä annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE xxx/2023 vp)	33.10.50, 33.10.54, 33.10.57, 33.20.50, 33.20.52, 33.20.55, 33.30.60, 33.40.60, 29.70.55 ja 26.40.63
Hallituksen esitys eduskunnalle lapsiperheiden aseman vahvistamiseksi (HE xxx/2023 vp)	33.10.50, 33.10.54, 33.10.57 ja 33.20.52
Hallituksen esitys eduskunnalle työttömyysetuuskien rahoittamisesta annetun lain muuttamisesta vuoden 2024 työttömyysvakuutusmaksujen vahvistamiseksi (HE xxx/2023 vp)	33.20.50, 33.20.52 ja 33.20.55
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työttömyysturvalain muuttamisesta (omavastuupäivien lisääminen, lomakorvausten jakotuksen palauttaminen, suojaosan poistaminen, lapsikorotusten lakkauttaminen, työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen, ansioturvan tason porrastus, tuloperusteinen työssäoloehto eli euroistaminen, työssäoloehdon kertyminen palkkatuessa työssä lakkautetaan, työttömyysturvan ikäsidon naisista poikkeussäännöistä luopuminen) (HE xxx/2023 vp)	33.10.54, 33.10.57, 33.20.50 ja 33.20.52
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yleisestä asumistuesta annetun lain muuttamisesta (HE xxx/2023 vp)	33.10.54 ja 33.10.57
Hallituksen esitys eduskunnalle vuorotteluvapaalain kumoamisesta (HE xxx/2023 vp)	33.20.50, 33.20.52
Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 56 a §:n muuttamisesta (HE xxx/2023 vp)	33.30.50, 33.30.60
Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta (HE xxx/2023 vp)	33.30.60, 33.60.35
Hallituksen esitys eduskunnalle mielenterveyslain muuttamisesta (HE xxx/2023 vp)	28.89.31., 33.03.04., 25.10.03., 25.10.04
Hallituksen esitys eduskunnalle Kansaneläkelaitoksen kuntoutusrahaetuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain sekä sairausvakuutuslain muuttamisesta kuntoutusrahojen ja naispuolisen työntekijän työnantajalle maksettavan kertakorvauksen alentamiseksi (HE xxx/2023 vp)	33.30.60
Hallituksen esitys eduskunnalle toimeentulotuesta annetun lain muuttamisesta (HE xxx/2023 vp)	33.10.57
Hallituksen esitys eduskunnalle aikuiskoulutuesta annetun lain muuttamisesta (HE xxx/2023 vp)	33.20.55
Hallituksen esitys eduskunnalle työeläkelainsäädännön ja maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain muuttamiseksi (HE xxx/2023 vp)	33.40.52

Hallinnonalan määrärahat vuosina 2022—2024

	v. 2022 tilinpäätös 1000 €	v. 2023 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2024 esitys 1000 €	Muutos 2023—2024	
				1000 €	%
01. Hallinto	154 256	135 292	158 804	23 512	17
01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	34 938	32 923	40 852	7 929	24
04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	978	966	481	-485	-50
05. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	1 228	2 810	2 810	—	0
06. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	21 177	19 509	22 455	2 946	15
07. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)	8 820	8 888	9 237	349	4
08. Vankiterveydenhuollon yksikön ulkopuoliset terveystalvet (arviomääräraha)	2 944	2 800	2 800	—	0
25. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta (siirtomääräraha 3 v)	46 872	39 800	44 200	4 400	11
29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	30 946	22 000	30 000	8 000	36
66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksusuudet (siirtomääräraha 2 v)	6 353	5 596	5 969	373	7
02. Valvonta	86 104	83 411	90 876	7 465	9
03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	18 236	19 284	23 545	4 261	22
05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	15 125	15 868	14 681	-1 187	-7
06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	4 784	4 798	5 005	207	4
07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	28 223	28 220	29 663	1 443	5
08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	2 200	2 200	3 200	1 000	45
09. Lääkeasioiden tietokartan toimeenpano (siirtomääräraha 3 v)	4 000	1 000	2 000	1 000	100

	v. 2022 tilinpäätös 1000 €	v. 2023 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2024 esitys 1000 €	Muutos 2023—2024	
				1000 €	%
20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyntä selvittämisen menot (arviomääräraha)	13 536	12 041	12 782	741	6
03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta	129 587	107 257	126 756	19 499	18
04. Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)	72 993	77 278	85 008	7 730	10
25. Kansalliset osaamiskeskittymät (siirtomääräraha 3 v)	1 500	—	2 500	2 500	0
31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	20 000	—	2 000	2 000	0
50. Valtionosuus Työterveyslaitoksen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)	28 442	23 042	28 311	5 269	23
63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)	6 652	6 937	8 937	2 000	29
10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut	4 491 698	4 664 900	4 793 500	128 600	3
50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)	1 673 188	1 611 300	1 637 000	25 700	2
53. Sotilasavustus (arviomääräraha)	19 100	20 200	21 600	1 400	7
54. Asumistuki (arviomääräraha)	1 558 700	1 759 200	1 744 100	-15 100	-1
56. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut (arviomääräraha)	50 176	58 500	60 500	2 000	3
57. Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)	700 000	702 600	810 500	107 900	15
60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)	490 534	513 100	519 800	6 700	1
20. Työttömyysturva	2 093 428	2 405 844	2 066 274	-339 570	-14
31. Valtion korvaus hyvinvointialueille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)	17 616	30 484	30 484	—	0
50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)	843 391	919 960	737 600	-182 360	-20
52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)	1 229 764	1 451 900	1 294 890	-157 010	-11
55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)	2 658	3 500	3 300	-200	-6
30. Sairausrakuutus	2 165 222	2 292 700	2 352 700	60 000	3
50. Korvaukset rajat ylittävistä terveydenhuollosta (arviomääräraha)	—	—	10 000	10 000	0
60. Valtion osuus sairausrakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	2 165 222	2 292 700	2 342 700	50 000	2

	v. 2022 tilinpäätös 1000 €	v. 2023 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2024 esitys 1000 €	Muutos 2023—2024	
				1000 €	%
40. Eläkkeet	4 913 994	5 257 680	5 465 200	207 520	4
50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)	58 700	63 300	66 800	3 500	6
51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	735 500	778 300	840 900	62 600	8
52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)	409 000	503 500	542 300	38 800	8
53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)	15 539	18 200	23 300	5 100	28
54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)	13 673	13 580	14 500	920	7
60. Valtion osuus kansaneläkelaista ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)	3 681 583	3 880 800	3 977 400	96 600	2
50. Veteraanien tukeminen	187 165	158 381	133 719	-24 662	-16
30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)	551	700	700	—	0
50. Rintamalisät (arviomääräraha)	6 929	5 700	3 900	-1 800	-32
(51.) Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)	39 363	33 000	—	-33 000	-100
52. Valtion korvaus sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	20 000	17 000	42 630	25 630	151
53. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	1 690	1 360	1 080	-280	-21
54. Rintama-avustus eräille ulkomalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)	24	13	9	-4	-31
55. Eräät kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	400	600	400	-200	-33
(56.) Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)	23 000	20 000	—	-20 000	-100
(57.) Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)	8	8	—	-8	-100
58. Rintamaveteraanien kuntoutus ja kotona asumista tukevat palvelut (arviomääräraha)	95 200	80 000	85 000	5 000	6
60. Sosiaali- ja terveydenhuollon tukeminen	603 602	428 237	391 912	-36 325	-8

	v. 2022 tilinpäätös 1000 €	v. 2023 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2024 esitys 1000 €	Muutos 2023—2024	
				1000 €	%
01. Kansallinen lapsistrategia-toiminto (siirtomääräraha 2 v)	—	840	500	-340	-40
30. Valtion korvaus terveydenhuollon ja sosiaalihuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	30 350	350	1 350	1 000	286
31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 800	2 800	2 800	—	0
32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)	25 000	30 000	35 000	5 000	17
33. Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen (arviomääräraha)	92 044	108 000	108 000	—	0
34. Valtion korvaus erinäisistä terveydenhuollon kustannuksista (arviomääräraha)	12 777	15 200	15 700	500	3
35. Valtionosuus korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)	65 800	67 500	69 500	2 000	3
36. Valtionavustus sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi (kiinteä määräraha)	562	1 662	1 662	—	0
37. Valtion korvaus hyvinvointialueille kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)	1 200	2 000	2 000	—	0
(38.) Valtionavustus julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	110 000	—	—	—	0
39. palvelurakenteen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)	62 920	9 500	28 300	18 800	198
40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkin-tähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)	33 000	36 635	48 200	11 565	32
52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)	24 550	25 150	26 550	1 400	6
61. Elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitus sosiaali- ja terveydenhuoltoon (siirtomääräraha 3 v)	132 500	118 000	43 000	-75 000	-64

	v. 2022 tilinpäätös 1000 €	v. 2023 varsinainen talousarvio 1000 €	v. 2024 esitys 1000 €	Muutos 2023—2024	
				1000 €	%
63. Valtionavustus sosiaalialan osamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)	3 000	3 500	2 250	-1 250	-36
64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	7 100	7 100	7 100	—	0
70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen	132 973	77 488	61 208	-16 280	-21
20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)	102 090	70 940	43 360	-27 580	-39
21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)	545	460	460	—	0
22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)	24 510	460	460	—	0
50. Terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)	2 000	1 800	11 800	10 000	556
51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)	2 900	2 900	2 900	—	0
52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (kiinteä määräraha)	928	928	928	—	0
53. Valtion rahoitus pelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen (siirtomääräraha 2 v)	—	—	1 300	1 300	0
80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta	132 482	126 690	129 290	2 600	2
40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)	111 022	107 200	112 000	4 800	4
41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	1 900	1 900	1 700	-200	-11
42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)	420	450	450	—	0
50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v)	19 140	17 140	15 140	-2 000	-12
90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen	362 440	373 600	383 588	9 988	3
50. Avustukset yhdistyksille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)	362 440	373 600	383 588	9 988	3
Yhteensä	15 452 952	16 111 480	16 153 827	42 347	0

Henkilötyövuosien kokonaismäärä¹⁾

4 064

4 149

4 191

¹⁾ Htv-määrä ei sisällä Työterveyslaitoksen osuutta. Vuonna 2024 maksullisen toiminnan osuus on 1 847 henkilötyövuotta ja yhteisrahoitteen toiminnan osuus 375 henkilötyövuotta.

01. Hallinto

Selvitysosa: Luvun menot koostuvat sosiaali- ja terveysministeriön, sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten valtion mielisairaaloiden, lastensuojeluyksiköiden ja vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenoista, sekä eräistä muista menoista.

Pääluokkaperusteluissa on esitetty sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan toimintapoliittiset tavoitteet. Lähtökohtana on poliittisen tason ohjaus, joka on linjattu hallitusohjelmassa.

Sosiaali- ja terveysministeriö johtaa ja ohjaa sosiaaliturvan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen kehittämistä sekä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Ministeriö määrittelee sosiaali- ja terveyspolitiikan suuntaviivat, valmistelee keskeiset uudistukset ja ohjaa niiden toteuttamista ja yhteensovittamista. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan tavoitteena on tuottaa asiakkailleen kohtuullisessa ajassa oikeat, perustellut ja yhdenmukaiset päätökset. Valtion mielisairaalat tuottavat valtakunnallisia oikeuspsykiatrian erikoisalan hoito- ja tutkimuspalveluja. Valtion lastensuojeluyksiköiden tehtävänä on lastensuojelulain mukainen avo-, sijais- ja jälkihuolto. Vankiterveydenhuollon yksikön tehtävänä on vastaavasti vankien terveydenhuollon järjestäminen.

01. Sosiaali- ja terveysministeriön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 40 852 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestämiseen
- 2) lääkinnällisen pelastustoimen ja poikkeusolojen valmiudesta sekä näihin liittyvien laitteiden ja kalusteiden hankkimisesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 4) tasa-arvon tietopalvelun ylläpitoon ja kansainvälisen tasa-arvopalkinnon hallintoon liittyviin kustannuksiin sekä maksamiseen valtionavustuksina.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö toimeenpanee hallitusohjelman ja ministeriön strategisten linjausten tavoitteet käyttäen apuna virastojen ja laitosten asiantuntemusta tulossopimuksissa sovittujen tavoitteiden mukaisesti.

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut toiminnalleen seuraavat alustavat tulostavoitteet vuodelle 2024:

Toiminnallinen tehokkuus

- kehitetään yhteistyössä muiden hallinnonalojen kanssa laskentatointia, kustannuslaskentaa ja muuta seurantaa mm. Kieku-tietojärjestelmän puitteissa ja hankintatointia Handi-periaatteiden mukaisesti
- maksullisen toiminnan, joka on suhteellisen vähäistä, tavoitteena on julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus ja liiketaloudellisten suoritteiden osalta kannattavuus.

Tuotokset ja laadunhallinta

- toteutetaan ja seurataan ministeriön vastuulla olevia hallitusohjelman ohjelmia ja muita hankkeita
- toimeenpannaan sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen järjestämistä, rahoitusta, kehittämistä ja valvontaa koskevaa uudistusta
- lisätään tutkimus- ja kehittäislaitosten yhteistyötä
- jatketaan tasa-arvon valtavirtaistamista
- vahvistetaan lainsäädännön vaikutusten arviointia.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

- sosiaali- ja terveysministeriön henkilöstön ja henkilöstörakenteen kehittämistä jatketaan ministeriön tuottavuuden kehittämiseksi asetetut tavoitteet ja toimintamenojen supistuminen huomioon ottaen siten, että ministeriön ydintehtävissä tarvittavat voimavarat ja osaaminen varmistetaan.

Viraston tulosalueittaiset menot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Ministeriön johto ja erillisyyksiköt	772	705	874
Strategia- ja talousyksikkö	1 676	2 530	2 991
Viestintäyksikkö	1 612	1 472	1 826
Henkilöstö- ja hallintoyksikkö	3 005	1 742	2 310
Kansainvälisten asioiden yksikkö	1 626	1 485	1 842
Sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausosasto	3 014	2 750	3 414
Sosiaaliturva- ja vakuutusosasto	3 328	3 038	3 770
Työ- ja tasa-arvo-osasto	5 955	5 434	6 743
Turvallisuus ja terveys -osasto	4 645	4 240	5 261
Yhteisöt ja toimintakyky -osasto	5 913	5 397	6 697
Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaat ja palvelut -osasto	4 525	4 130	5 124
Yhteensä	36 071	32 923	40 852

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	45 267	41 923	47 852
Bruttotulot	9 196	9 000	7 000
Nettomenot	36 071	32 923	40 852
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	15 483		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	14 350		

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 39 842 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 100 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alueiden kansallisen ohjauksen vahvistaminen (HO 2023)	1 000
Arkiston järjestämisen loppuun saattaminen (siirto momentille 23.01.01)	-70
Geneven Suomen pysyvässä edustustossa työskentelevän erityisasiantuntijan tehtävän jatkaminen (siirto momentille 24.01.01)	-294
Hallitusohjelma uudistusten toteutuksen ja SOTU-uudistuksen jatkon lisäresurssit	800
Kansainvälisen tasa-arvopalkinnon toiminnan siirron huomioiminen VNK:sta STM:lle vuodesta 2020 alkaen, peruutus	-500
Ministereiden, heidän valtiosihteeireidensä ja erityisavustajiensa sihteeireiden palkkamenot (siirto momentille 23.01.02) (HO 2023)	-387
Oikeuslaitoksen sidonnaisuus ja sivutoimirekisteri (siirto momentille 25.10.03.)	-20
Pietarin pääkonsulaatissa työskentelevän erityisasiantuntijan tehtävän lakkauttaminen (siirto momentilta 24.01.01)	259
Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden ohjelma, peruutus	-500
STEA:n siirtyminen budjettirahoitteiseksi vuodesta 2024 lähtien	2 900
STM:n hallinnonalan siirtyvien erien leikkaus 0,7 hoitamitoituksen rahoittamiseksi, peruutus	3 000
Valtiosihteerin, erityisavustajien lisämenot, peruutus	-164
YJA-ylläpitokustannukset (siirto momentilta 23.01.01)	79
Palkkausten tarkistukset	1 826
Yhteensä	7 929
2024 talousarvio	40 852 000
2023 talousarvio	32 923 000
2022 tilinpäätös	34 938 000

04. Valtion mielisairaaloiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 481 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tieteellisestä tutkimustyöstä ja yliopisto-opetuksesta aiheutuneiden menojen sekä muiden toimintamenojen maksamiseen
- 2) vaarallisten ja vaikeahoitoisten lasten ja nuorten psykiatrisen hoitoyksikön palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) maatalousavustuksia vastaavien menojen maksamiseen
- 4) sairaaloiden yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin kustannuksiin
- 5) kuntouttavaan työterapiatoimintaan osallistumisesta potilaille maksettaviin siirtomenoihin.

Selvitysosa: Valtion mielisairaaloiden menot katetaan pääasiassa hyvinvointialueiden maksamalla hoitomaksuilla. Hoitomaksut hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveysministeriön määräämien liiketaloudellisten perusteiden mukaisesti. Asiakasmaksut peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) mukaisesti.

Valtion mielisairaaloille asetettavat tulostavoitteet määritellään Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen ja mielisairaaloiden välisissä tulossopimuksissa vuodelle 2024.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Sairaaloiden toiminnassa painottuu oikeuspsykiatrinen erityisosaaminen ja hoitotoimintaa tukevaa tieteellistä tutkimustyötä tehdään ja hyödynnetään jatkuvasti. Hoidon laatuun ja hoidon tulosten seurantaan kiinnitetään edelleen huomiota terapeuttisia valmiuksia lisäämällä. Hoitoa kehitetään siten, että pakkotoimia tarvittaisiin mahdollisimman vähän. Lisäksi parannetaan toiminnan mittausmenetelmiä ja seurantajärjestelmiä.

Toiminnan tuottavuutta parannetaan kehittämällä mm. erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksia vastaavaa moniammatillista työskentelyä sekä työnjohtoa. Valtion mielisairaalat toimivat tehokkaasti ja taloudellisesti huolehtien samalla toimintansa laadun kehittämisestä. Maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan kustannukset.

Valtion mielisairaaloiden rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2022		2023		2024	
	toteutuma	htv	arvio	htv	arvio	htv
Toimintamääräraha	1 270	6	966	4	481	5
Liiketaloudelliset suoritteet	66 063	844	70 361	856	73 870	857
Ulkopuolinen rahoitus yhteensä	419	6	266	4	295	3
Yhteensä	67 752	856	71 593	864	74 646	865

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022	2023	2024
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	67 333	71 327	74 399
Bruttotulot	66 063	70 361	73 918
Nettomenot	1 270	966	481
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	1 180		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	888		

Mielisairaaloiden tuottavuuden (laskutettujen hoito- ja mielentilatutkimuspäivien määrä/henkilötyövuodet) kehitys

	2022	2023	2024
	toteutuma	arvio	arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	200,56	194,59	194,59
Niuvanniemen alaikäisten hoitoyksikkö	113,49	110,62	110,62
Vanhan Vaasan aikuisosastot	171,07	169,94	169,58

Mielisairaaloiden taloudellisuuden (kokonaiskustannukset/laskutetut hoito- ja mielentilatutkimuspäivät) arviointi kehitys

	2022	2023	2024
	toteutuma	arvio	arvio
Niuvanniemen aikuisosastot	377,41	408,16	435,65
Niuvanniemen alaikäisten hoitoyksikkö	872,63	926,18	978,35
Vanhan Vaasan aikuisosastot	467,32	492,9	506,3

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot			
— suoritteiden myyntituotot	65 031	69 338	72 877
— muut tuotot	1 032	1 023	1 041
Tuotot yhteensä	66 063	70 361	73 918
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	65 605	69 910	73 449
— osuus yhteiskustannuksista	323	385	393
Kustannukset yhteensä	65 928	70 295	73 842
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	135	66	76
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Mielisairaaloitten arvioidaan tuottavan asiakkailleen mm. seuraavat suoritteet

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Hoitopotilaiden hoitovuorokausia (aik.os.)	147 213	145 824	146 183
Mielentilatutkimushoitovuorokausia (aik.os.)	4 638	5 003	4 703
Mielentilatutkimuksia (aik.os.)	65	70	70
Alaikäisten hoitoyksikön hoitopäiviä	4 577	4 453	4 453
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimusvuorokausia	0	110	110
Alaikäisten hoitoyksikön mielentilatutkimuksia	0	2	2

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön uudistumista ja työkykyä tuetaan kehittämällä mm. erityistason psykiatrisen sairaanhoidon vaatimuksiin entistä paremmin sopivia hoitomenettelyjä sekä tehostamalla työnohjausjärjestelmää ja työhyvinvointiohjelmia. Tavoitteena on vähentää sairauspäiviä ja parantaa työterveysindeksiä. Henkilöstön kehittämisessä voimavaroja suunnataan henkilöstö- ja koulutussuunnitelmaan perustuvaan ammatilliseen täydennyskoulutukseen, jonka keskeisiä teemoja ovat mm. psykologisten valmiuksien koulutukset, biologiset ja farmakologiset koulutukset sekä pakkokeinojen vähentämiseen tähtäävä koulutus. Koulutuksen rahoitus tulee pääosin maksullisen toiminnan tuotoista.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 541 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 300 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kotikuntaa vailla oleville, tahdosta riippumattomaan hoitoon, peruutus	-500
Potilasasiavastaavatoiminnan edellyttämän asiakastietojärjestelmän hankintakustannukset	15
Yhteensä	-485
2024 talousarvio	481 000
2023 I lisätalousarvio	—
2023 talousarvio	966 000
2022 tilinpäätös	978 000

05. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisten lastensuojeluyksiköiden toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 2 810 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) koulukotien sekä vankilan perheosaston sisällölliseen kehittämiseen, toiminnan tukemiseen ja toimintaympäristön kehittämiseen
- 2) sijaishuoltopaikka- ja koulupaikkakysynnän sekä vankilan perheosaston paikkakysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen
- 3) alueellisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kehittämiseen
- 4) koulukotien ja vankilan perheosaston yleishallinnosta ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 5) koulukoteihin sijoitetuille lapsille tarkoitetun kuukausirahan ja heidän vanhemmilleen tarkoitetun ateriakorvauksen maksamiseen
- 6) koulukotien toimitilojen kehittämiseen
- 7) enintään 1 700 000 euroa maksullisen palvelutoiminnan hintatukeen.

Selvitysosa: Valtion koulukotien menot katetaan pääasiassa 1.1.2023 lähtien hyvinvointialueiden ja kuntien maksamilla korvauksilla. Koulukodeissa annettavan perusopetuksen ja muun opetustoimen piiriin kuuluvan toiminnan rahoitukseen sovelletaan kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain (1704/2009) säädöksiä. Rahoitusjärjestelmä perustuu laskennallisiin yksikköhintoihin, jotka opetus- ja kulttuuriministeriö määrää ja valtioneuvosto vahvistaa ennalta seuraavaa vuotta varten. Lastensuojelulain mukaan sijoitetuille lapsille ja heidän vanhemmilleen maksettavat korvaukset perustuvat lastensuojelulakiin (417/2007) ja sosiaalihuoltolakiin (1301/2014).

Hyvinvointialueilta ja kunnilta perittävät korvaukset hinnoitellaan valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön määräämin liikeloudellisin perustein.

Valtion koulukodeille asetettavat tavoitteet määritellään Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen, Opetushallituksen ja koulukotien välisessä tulossopimuksessa vuodelle 2024.

Vaikuttavuus

Vaativimman sijaishuollon tarpeessa olevien valtion koulukoteihin sijoitettavien lasten tarpeita vastaavia palveluita kehitetään lastensuojelun, terveydenhuollon ja vaativan erityisen tuen perusopetuksen integroituna kokonaispalveluna, turvaamalla määrällisesti riittävät henkilöstöresurssit sekä jatkuvalla henkilöstön erityisosaamista vahvistavalla koulutuksella. Koulukotien tutkimus- ja kehittämistyö ohjaa ja todentaa toiminnan vaikuttavuuden arviointia. Tutkimus- ja kehittämishankkeista saaduilla tiedoilla vaikutetaan lastensuojelun kehittämiseen niin kansallisella kuin kansainväliselläkin tasolla. Toiminnan laatua ja laatutyötä ohjataan vakiintuneella laadunhallintajärjestelmällä sekä sisäisillä ja ulkoisilla auditoinneilla. Vankilan perheosastolla turvataan sijoitettujen lasten mahdollisuus turvallisiin varhaisen vuorovaikutuksen kokemuksiin sekä hyvään hoitoon ja huolenpitoon. Perheosaston työn vaikuttavuutta seurataan mm. asiakaspalautetta keräämällä ja yhteistyötä tekemällä Rikosseuraamuslaitoksen sekä hyvinvointialueiden kanssa.

Koulukotien toimitiloille asetetaan palveluiden erityisyydestä johtuvat korkeat terveellisyys-, turvallisuuden, terapeuttisuuden ja kestävyysvaatimukset. Koulukotien uusi toimitilakonsepti on kehitetty vastaamaan näihin tarpeisiin. Sekä suomen- että ruotsinkielisen palvelun turvaaminen edellyttää perusrakennus- ja uudisrakennushankkeiden toteuttamista.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Koulukodit toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranevat.

Valtion koulukotien rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2022		2023		2024	
	toteutuma	htv	varsinainen talousarvio	htv	esitys	htv
Toimintamääräraha	1 228	-	2 810	-	2 810	-
Liiketaloudelliset suoritteet (sisältää opetushallituksen rahoitusosuuden)	27 202	343	26 520	350	27 870	350
Yhteensä	28 430	343	29 330	350	30 680	350

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022		2023		2024	
	toteutuma		varsinainen talousarvio		esitys	
Bruttomenot			28 430	29 330	30 680	
Bruttotulot			27 202	26 520	27 870	
Nettomenot			1 270	2 810	2 810	
Siirtyvät erät						
— siirtynyt edelliseltä vuodelta			2 140			
— siirtynyt seuraavalle vuodelle			2 098			

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (liiketaloudelliset suoritteet, 1 000 euroa)

	2022		2023		2024	
	toteutuma		varsinainen talousarvio		esitys	
Maksullisen toiminnan tuotot						
— suoritteiden myyntituotot	26 262		25 738		27 088	
— muut tuotot	940		782		782	
Tuotot yhteensä	27 202		26 520		27 870	
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	1 942		1 368		1 368	
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset						
— erilliskustannukset	26 620		24 884		25 970	
— osuus yhteiskustannuksista	1 696		1 809		1 900	
Kustannukset yhteensä	28 316		26 693		27 870	
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1 114		-173		-	
Kustannusvastaavuus, %	96		99		100	

Koulukotien maksullisen toiminnan tuotoilla katetaan 100 % niiden kustannuksista. Koulukotien arvioidaan tuottavan maksullisina palveluina mm. seuraavat palvelut asiakkailleen.

Eräitä koulukotien maksullisen toiminnan asiakassuoritteita

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Hoitovuorokausi	26 261	26 280	24 455
Hoitovuorokausi erityisessä huolenpidossa	12 588	13 140	13 140
Koulupäivä	17 847	17 955	17 955
Jälkihuoltovuorokausi	1 420	1 140	1 140
Vankilan perheosasto	1 203	1 200	1 200

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkilöstön jaksamista vahvistetaan säännöllisellä työnohjauksella ja tukemalla koulutukseen hakeutumista. Lisäksi käytössä on kattavat työterveyshuollonpalvelut sekä työnohjaus. Työterveyshuollon palveluita on laajennettu käsittämään korvaavan työn malli sekä lyhytpsykoterapia.

2024 talousarvio	2 810 000
2023 talousarvio	2 810 000
2022 tilinpäätös	1 227 686

06. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisen vankiterveydenhuollon yksikön toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 22 455 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) vankiterveydenhuollon palvelujen kysynnän vaihtelusta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) vankiterveydenhuollon yleishallinnosta (sisältäen talous-, henkilöstö- ja tietohallinto sekä tukipalvelut) ja ohjauksesta Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 3) vankiterveydenhuollon ja sen toimintaympäristön kehittämiseen
- 4) tieteellisestä tutkimustyöstä aiheutuneiden menojen maksamiseen
- 5) alueellisten ja kansainvälisten yhteistyöverkostojen kehittämiseen.

Selvitysosa: Vankiterveydenhuollon yksikkö vastaa vankien terveystalouden järjestämisestä. Vankiterveydenhuollon yksikkö tuottaa itse pääosan perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluista. Erikoissairaanhoidon ja päivystyksen palvelut hankitaan pääosin ostopalveluina, jotka katetaan arviomäärärahasta. Vankiterveydenhuollon yksikön tuloina otetaan huomioon sen maksullisesta palvelutoiminnasta saatavat tulot sekä yhteistoiminnasta virastojen, laitosten ja talousarvion ulkopuolisten osapuolien kanssa saatavat tulot.

Vaikuttavuus

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos on ohjauksessaan asettanut vankiterveydenhuollolle tavoitteita, joilla mm. pyritään lisäämään entisestään vankien saamien terveystalouden palvelujen vaikuttavuutta ja laatua, tiivistämään yhteistyötä vankiloiden psykologien, sosiaali- ja päihdetyön tekijöiden kanssa sekä varmistamaan hoidon jatkuvuus vangin vapautumisen jälkeen.

Viitaten momentin 28.89.31 selvitysosaan, terveydenhuoltolain muuttaminen on hoitotakuun osalta huomioitu momentilla.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	21 263	19 784	22 930
Bruttotulot	385	275	275
Nettomenot	20 878	19 509	22 655
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	14		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	313		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Korvaushoitolääkitysten kustannusten kasvu	500
Potilasasiavastaava	50
Potilasasiavastaavatoiminnan edellyttämän asiakastietojärjestelmän hankintakustannukset	15
Rikosasioiden käsittely (siirto momentilta 25.40.01. huomioiminen)	150
Tiukentuvan hoitotakuun edellyttämät henkilöstöresurssit	500
Toiminnan järjestämisen välttämätön lisäresursointi	700
Tupakoinnin rajoittaminen vankiloissa	104
Vantaan vankilan laajennuksen edellyttämä lisämäärärahararve	185
Palkkausten tarkistukset	742
Yhteensä	2 946
2024 talousarvio	22 455 000
2023 talousarvio	19 509 000
2022 tilinpäätös	21 177 000

07. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 9 237 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta on sosiaalivakuutuksen erikoistuomioistuimeen rinnastettava muutoksenhakuelin, joka toimii toimialansa ensimmäisenä muutoksenhakuasteena kaikissa kansaneläkeasioissa ja Kansaneläkelaitoksen käsittelemissä kuntoutusasioissa ja yleistä asumistukea, eläkkeen saajan asumistukea, lapsilisiä, lasten kotihoidon tukea ja yksityisen hoidon tukea, elatustukea, sotilasavustusta, äitiysavustusta, sairausvakuutusta, takueläkettä, vammaisten tulkkauspalvelua, ansiopäivärahaa, peruspäivärahaa, työmarkkinatukea, vuorottelukorvausta, työttömyyskassan jäsenyyttä, aikuiskoulutustukea, ammattitutkintostipendiä, palkkaturvaa,

työnantajan omavastuumaksua ja työttömyysvakuutusmaksun perintää koskevissa asioissa. Lisäksi muutoksenhaku-
lautakunnassa käsitellään lainvoimaisten päätösten poistamista koskevat hakemukset samoissa asiaryhmissä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Tuottavuus ja taloudellisuus			
Päätöksen hinta (euroa/ratkaisu)	224	221	225
Työn tuottavuus (ratkaisu/htv)	390	400	400
Tulokset ja laadunhallinta			
Käsittelyaika (ka/kk)	6,5	6,0	6,0
Muutosaste vakuutusosoikeudessa	9,4	< 12	< 12
VMBaro:n tulokset (indeksi)	3,58	> 3,6	> 3,6
Sairauspoissaolojen määrä (pv/htv)	7,8	< 7,2	< 7,0
Eläköitymisen keski-ikä (vuotta)	64	> 64,5	> 64,5

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	349
Yhteensä	349

2024 talousarvio	9 237 000
2023 talousarvio	8 888 000
2022 tilinpäätös	8 820 000

08. Vankiterveydenhuollon yksikön ulkopuoliset terveystalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Vankiterveydenhuollon yksiköstä annetun lain (1635/2015) 2 §:n mukaisesti ostopalveluna hankittavien vankien terveydenhoidon palveluiden maksamiseen.

Selvitysosa: Vankiterveydenhuollon yksikkö vastaa vankien terveystalvelujen järjestämisestä. Vankiterveydenhuollon yksikkö tuottaa itse pääosan perusterveydenhuollon, suun terveydenhuollon ja psykiatrisen erikoissairaanhoidon palveluista. Erikoissairaanhoidon ja päivystyksen palvelut hankitaan pääosin ostopalveluina, joiden määrä riippuu vankien määrästä ja heidän sairastavuudesta.

2024 talousarvio	2 800 000
2023 talousarvio	2 800 000
2022 tilinpäätös	2 943 583

25. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tiedonhallinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 44 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) korvauksen maksamiseen Kansaneläkelaitokselle sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (784/2021), sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain ja sähköisestä

lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisten Kanta-palvelujen kehittämiseen ja kansallisten määrittelyjen valmisteluun ja ylläpitoon (Kela), sellaisten jatkuvien tehtävien ja ylläpidon kustannusten kattamiseen, joita ei voida periä sosiaali- ja terveydenhuollon palvelunantajilta tai apteekkeilta käyttömaksuina (Kela) sekä sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä annetun lain (552/2019) sekä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksesta annetun lain (668/2008) mukaisten Kelalle aiheutuvien kustannusten kattamiseen (Kela)

- 2) muiden viranomaisten sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallisten tietojärjestelmäpalveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen
- 3) valtionavustusten myöntämiseen sosiaali- ja terveydenhuollon paikallisen ja alueellisen tietojärjestelmäinfrastruktuurin tehostamiseksi (STM, THL)
- 4) sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiohankkeiden suunnittelutehtäviin ja ohjaukseen sekä digitalisaation toteutumisen arviointiin ja seurantaan (STM)
- 5) sosiaali- ja terveysministeriön hankintoihin DigiFinland Oy:ltä, joilla toteutetaan julkisten palveluntarjoajien sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan kehittämishankkeita.

Selvitysosa: Kansaneläkelaitoksen tehtävänä on valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäpalvelujen toteuttaminen ja toteutuksia varten tarvittavien määrittelyjen laatiminen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (784/2021) ja sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) mukaisesti. Uusien toiminnallisuuksien ja tietosisältöjen kehittämiseen tähtäävien kehittämishankkeiden lisäksi myös palveluiden tekninen infrastruktuuri, palveluiden jatkuvuuden varmistaminen ja tietoturva edellyttävät jatkuvaa kehittämistä ja ylläpitoa. Lisäksi Kansaneläkelaitoksella on lakisääteisiä tehtäviä kuten raportointi valvontaviranomaisille sekä kansainvälisiä tehtäviä, joita ei voida rahoittaa käyttäjien maksamilla käyttömaksuilla.

Määrärahaa on tarkoitus käyttää myös valtionavun maksamiseen hyvinvointialueille, kunnille ja kuntayhtymille sekä tarvittaessa muille tahoille sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäkokonaisuuden paikallisen ja alueellisen infrastruktuurin selkiyttämiseen ja tehostamiseen. Valtionapuviranomaisina voivat toimia THL ja STM.

Määrärahaa voidaan käyttää myös muiden viranomaisten sosiaali- ja terveydenhuoltoon tai terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen liittyvien valtakunnallisten tietojärjestelmäpalvelujen suunnitteluun ja kehittämiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatiohankkeiden ohjaukseen sekä digitalisaatiokehityksen arviointien ja seurannan toteuttamiseen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

DigiFinland Oy:lta hankittavat palvelut, pääoman palautus momentilta 13.01.01. momentille	
33.01.25, peruutus	-15 000
Kanta-palvelut (jatkuvat palvelut ja kehittäminen), netto	4 170
Korkean varautumisen viestintä- ja tietojärjestelmät	800
Laki sote-asiakastietojen käsittelystä ja siihen liittyvät lait (tiedonhallintasäädösten kokonaisuudistus)	5 370
Sosiaali- ja terveydenhuollon digitalisaatio-ohjelma	5 000
Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojohtamisen kehittäminen	6 060
Tiedontuotannon uudistaminen (Toivo/Valtava), peruutus	-2 000
Yhteensä	4 400
2024 talousarvio	44 200 000
2023 I lisätalousarvio	410 000
2023 talousarvio	39 800 000
2022 tilinpäätös	46 872 000

29. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 30 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös lähialueyhteistyöhön käytettyjen ja kotimaasta hankittujen palvelujen ostoihin sisältyvien arvonlisäveromenojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	8 000
Yhteensä	8 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2024 talousarvio	30 000 000
2023 talousarvio	22 000 000
2022 tilinpäätös	30 946 481

66. Kansainväliset jäsenmaksut ja maksuosuudet (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 5 969 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kansainvälisten järjestöjen ja laitosten jäsenmaksujen, maksuosuuksien ja erityisohjelmien tukemisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa mm. Suomen jäsenmaksusta WHO:lle, jonka rahoituksesta 20 % katetaan jäsenmaksuilla ja loput jäsenmaiden vapaaehtoisrahoituksella. WHO:n rooli on noussut keskeiseksi maiden taloutta ja turvallisuutta horjuttavien pandemioiden ja kriisien yhteydessä. Vuonna 2020 aloitettu prosessi pandemiavalmiuden ja -vasteen tehostamiseksi ja WHO:n rakenteiden toiminnan vahvistamiseksi edellyttää Suomen aktiivista osallistumista. Suomi on rakentanut itselleen vahvan roolin vaikuttaa järjestössä meneillään oleviin uudistuksiin hallintoneuvostojäsenyytensä (2018—2021) aikana. Suomen hallitus tukee WHO:n johtoroolia globaaliterveydessä ja terveysturvallisuudessa ja katsoo, että WHO:n rahoitus tulee varmistaa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kansainvälisten jäsenmaksujen ja maksuosuuksien tarkennukset	373
Yhteensä	373

2024 talousarvio	5 969 000
2023 talousarvio	5 596 000
2022 tilinpäätös	6 353 000

02. Valvonta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan lakisääteistä valvontaa harjoittavien laitosten toimintamenoista, työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenoista, lääkeasioiden tietokartan toimeenpanosta aiheutuvista menoista ja oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menoista. Valvontalaitoksia ovat Säteilyturvakeskus, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus, aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet ja Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomainen.

Oikeuslääkinnän tehtävät hoitaa Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Valvontalaitosten toiminta kohdistuu hallituskauden strategisista tavoitteista seuraaviin:

- Elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt
- Oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin.

Vaikuttavuus

- yhdenvertaisuuden, oikeusturvan ja muiden perusoikeuksien sekä lainsäädännön noudattamisen varmistaminen
- valvonnan painopiste on turvallisuutta, palveluiden järjestämistä ja omavalvontaa edistävissä ennakoivassa, riskiperusteisessa sekä laadultaan ja laajuudeltaan merkittävän toiminnan valvonnassa.

03. Säteilyturvakeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 23 545 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös EU-rahastojen tuella toteutettavien hankkeiden omarahoitusosuutta koskevien menojen maksamiseen.

Määrärahasta saa käyttää myös enintään 1 500 000 euroa Suomen ja Euroopan lähialueen maiden kanssa tehtävään säteily- ja ydinturvallisuuden yhteistyöhön:

- 1) Suomen ja Euroopan lähialueisiin luettavien valtioiden viranomaisten ja toiminnanharjoittajien kanssa toteutettaviin ydin- ja säteilyturvallisuutta edistäviin kahdenvälisiin tai monenkeskisiin hankkeisiin sekä yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) Kansainvälisessä yhteistyössä tehtävien ydin- ja säteilyturvallisuutta edistävien hankkeiden rahoitusosuuksiin, ulkomailla toteutettavien projektien ja yhteistyöstä sekä kansainväliseen avunantoon ja sen vastaanottamiseen varautumisesta aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Säteilyturvakeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2024. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Vaikuttavuustavoitteet ja toiminnalliset tavoitteet

Korkeatasoinen ionisoivan ja ionisoimattoman säteilyturvallisuuden taso on ylläpidetty ja varmistettu. EU:n perusnormidirektiivin vaatimusten mukainen ionisoivaa säteilyä käyttävien diagnoosimenetelmien lähetekäytännön oikeusarviointia edistetty. STUK:n toiminta pyrkii tukemaan hallituksen tavoitetta saavuttaa hiilineutraalitalous ylläpitämällä korkeatasoista ydinturvallisuuden tasoa sekä valmistautumalla lämpöä tuottavien pienydinvoimaloiden luvittamiseen.

STUK pyrkii mm. ydinsulkusopimuksen edistämällä ja ydinjätehuollolla edistämään hallitusohjelman tavoitetta, että Suomi on kokoaan suurempi Euroopassa ja maailmalla.

Määrärahasta käytetään arviolta 3 miljoonaa euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Säteilyturvakeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2022		2023		2024	
	toteutuma	htv	varsinainen talousarvio	htv	esitys	htv
Budjettirahoitus	16 892	124	19 284	124	23 545	130
Maksullinen toiminta	23 102	194	22 700	194	22 700	194
Yhteisrahoitteinen toiminta	251	3	300	4	300	4
Yhteensä	40 245	321	42 284	322	46 545	328

Säteilyturvakeskuksen tulosalueittaiset kustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet

	2022		2023		2024	
	toteutuma	htv	arvio	htv	arvio	htv
Ydinenergia	22 335	82	23 284	85	23 495	85
Säteilytoiminta	7 800	29	8 000	30	8 900	32
Valmiustoiminta	3 000	7	3 200	8	3 200	8
Tutkimus ja kehitys	1 190	4	1 200	4	3 650	4
Asiantuntijapalvelut	2 420	8	2 600	9	2 700	9
Viestintä	350	1	300	1	300	1
Ympäristö	3 150	9	3 700	9	4 300	9
Yhteiset palvelut ja tukitehtävät ¹⁾	-	122	-	117	-	117
Lomat	-	59	-	59	-	59
Yhteensä	40 245	321	42 284	322	46 545	328

¹⁾ Yhteisten palvelujen kustannukset on vyörytetty muille tulosalueille.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022		2023		2024	
	toteutuma	htv	varsinainen talousarvio	htv	esitys	htv
Bruttomenot		40 245	42 284		46 545	
Bruttotulot		23 353	23 000		23 000	
Nettomenot		16 892	19 284		23 545	
Siirtyvät erät						
— siirtynyt edelliseltä vuodelta		5 025				
— siirtynyt seuraavalle vuodelle		6 369				

Julkisoikeudellisen ja muun maksullisen toiminnan tavoitteena on kustannusvastaavuus.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (ydinturvallisuusvalvonta, 1 000 euroa)

	2022	2023	2024
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntitulot	19 922	19 000	19 000
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	19 923	19 000	19 000
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1	-	-
Kustannusvastaavuus, %	100	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (maksuperustelain mukaiset julkisoikeudelliset suoritteet, säteilytoiminta, 1 000 euroa)

	2022	2023	2024
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntitulot	748	900	900
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset	1 025	900	900
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-277	-	-
Kustannusvastaavuus, %	73	100	100

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2022	2023	2024
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	132	150	150
— EU:lta saatava rahoitus	80	100	100
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	39	50	50
Tuotot yhteensä	251	300	300
Hankkeiden kokonaiskustannukset	586	600	600
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-335	-300	-300
Omarahoitusosuus, %	57	50	50

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö

Ydin- ja säteilyturvallisuuden yhteistyö kohdistuu suomalaisten turvallisuuden kannalta merkittävimpiin kohteisiin Suomen ja Euroopan unionin lähialueilla. Yhteistyö toteutetaan kohdemaiden ja muiden maiden viranomaisten sekä kansainvälisten järjestöjen kanssa.

Viranomaisten kanssa toteuttavat hankkeet kattavat ydinturvallisuusvalvonnan, radioaktiiviset jätteet, ympäristön säteilyvalvonnan ja onnettomuusvalmiuden, ydinturvan ja ydinmateriaalivalvonnan sekä säteilyn käytön. Yhteistyöhön sisältyy tietojenvaihtoa, säännösten, käytäntöjen ja osaamisen kehittämistä, tiedonsiirto- ja hälytysjärjestelmien yllä-

pitoa ja kehittämistä sekä kansainvälisen avun antamiseen ja vastaanottamiseen varautuminen, tarvittavat materiaaliset ja tekniset ennakkojärjestelyt mukaan lukien.

Toiminnanharjoittajien kanssa toteutettaviin hankkeisiin sisältyy lisäksi turvallisuusanalyysyjä, teknisiä turvallisuusparannuksia, laitetoimituksia sekä laitteistojen tarkastustekniikan kehittämistä ydinvoimalaitoksilla ja muilla ydinlaitoksilla sekä säteilynkäyttökohteissa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Pienydinvoimaloiden (SMR) turvalliseen käyttöönottoon valmistautuminen (HO 2023)	950
TKI vahvistaminen (HO 2023)	1 500
Ulkoisen säteilyn valvontaverkon uusiminen	1 000
Ydinenergialain kokonaisuudistuksen valmistelu, peruutus	-500
Ydinenergialain kokonaisuudistuksen valmistelu (HO 2023)	700
Palkkausten tarkistukset	611
Yhteensä	4 261

2024 talousarvio	23 545 000
2023 talousarvio	19 284 000
2022 tilinpäätös	18 236 000

05. Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 14 681 000 euroa.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto edistää väestön terveyttä ja toimintakykyä valvonnan edellyttämän ohjauksen sekä ennakoivan ja jälkikäteisen valvonnan keinoin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirastolle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2024. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

- peruspalveluiden yhdenvertainen saatavuus, tuvallisuus ja laatu on varmistettu
- valvonnan vaikuttavuus on lisääntynyt
- kliinisten lääketutkimusten eettisen arvioinnin uudistaminen
- ylläpidetty ja edistetty elinympäristön terveyttä, vähennetty ja poistettu terveyshaittaa aiheuttavia tekijöitä.

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston talousarvio perustuu osittaiseen nettobudjetointiin. Bruttobudjetoidut tulot on budjetoitu momentille 12.33.02. Toimintamenomomentille kirjattavat tulot ovat terveydenhuollon ja sosiaalihuollon ammattihenkilöiden ammattioikeuksia koskevia päätöksiä sekä valtakunnallisten sosiaali- ja terveydenhuollon yksityisten palvelunantajien lupia koskevien suoritteiden maksuja sekä viraston suoritteista liiketaloudellisin perustein määrättäviä maksuja.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	19 138	20 168	19 601
Bruttotulot	5 602	4 300	4 920
Nettomenot	13 536	15 868	14 681
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	8 339		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	9 928		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot , suoritteiden myyntituotot	7 591	6 000	6 620
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	1 989	1 700	1 700
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	2 407	2 750	3 000
— osuus yhteiskustannuksista	5 024	3 250	3 620
Kokonaiskustannukset yhteensä	7 431	6 000	6 620
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	160	-	-
Kustannusvastaavuus, %	102	100	100

*Tuotokset ja laadunhallinta***Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston käsiteltäväksi saapuvien asioiden määriä**

	2022 toteutuma	2023 ennuste	2024 ennuste
Terveystuotosten ammatinharjoittamista koskevat päätökset	15 477	18 000	18 000
Sosiaalihuollon ammatinharjoittamista koskevat päätökset	8 045	9 000	9 000
Sosiaali- ja terveydenhuollon valvonta-asiat	2 808	1 900	1 900
Raskauden keskeyttämistä koskevat luvat	776	800	800

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään:

- edistetään valmentavaa työtettä
- vahvistetaan osaamista strategisilla osaamisalueilla
- liikkuvuudella tuetaan osaamisen kehittämistä
- työnantajakuva parannetaan viestinnän keinoin
- viraston henkilöstöpolitiikalla edistetään sukupuolten tasa-arvoa ja yhdenmukaisuutta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Perusterveydenhuoltoon hoitoon pääsyn (ns. hoitotakuun) ohjauksen ja valvonnan tarpeen edellyttämät voimavarat (1 htv)	100
Potilas- ja sosiaaliasiavastaavatoiminnan edellyttämä Soteri-rekisterin uusi osio	20
Soteri-hankkeen lisärahoitus vuodelle 2023, peruutus	-1 700
Soteri-hankkeen rahoitus vuodelle 2023	-315
Sote-valvontalain vaatimat valvonnan voimavarat	63
Palkkausten tarkistukset	645
Yhteensä	-1 187

2024 talousarvio	14 681 000
2023 talousarvio	15 868 000
2022 tilinpäätös	15 125 000

06. Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 5 005 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen hyväksymien, viraston ulkopuolella toteutettavien tutkimus-, koulutus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 2) viraston monitoimipaikkaisen toimintamallin vahvistamisesta aiheutuvien lisämenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksella on tarvittaessa toimitiloja toiminnan kannalta keskeisissä kaupungeissa.

Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskukselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2024. Tavoitteet määritellään ministeriön ja viraston välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

- Lääkkeiden jakelu tukee rationaalisen lääkehoidon periaatteiden toteutumista ja palvelujärjestelmän katkeamattomia hoitoketjuja
- Lääkeasioiden tiekartan toimenpidekokonaisuuksien edistäminen
- Lääkkeiden saatavuus ja apteekkien toimitusvarmuus ovat tavoitetasolla
- Palvelujärjestelmän toimintamallien kehittämisen tuki sisältäen digitalisaation
- HTA-periaatteiden ja -toimintamallien yhdenmukaistamiseen osallistuminen
- Lääkehoidon kansallisen ja alueellisen ohjauksen kyvykkyyksien tukeminen
- Fimea toimii ensisijaisena kansallisen ja kansainvälisen lääketiedon tuottajana ja kehittäjänä sekä osallistuu lääkealan tiedonhallinnan ja digitaalisten työvälineiden kehittämiseen
- Fimea on arvostettu myyntilupa-arvioija EU:ssa ja huolehtii kyvykkyyksien kehittämisestä
- EU-lainsäädännön kehittäminen ja täytäntöönpano
- Uudet valvontatehtävät ja niiden implementointi lisäarvoa tuottavalla tavalla
- Kliinisten lääketutkimusten asetuksen toimeenpano ja valvontamenettelyjen yhteensovittaminen Valtakunnallisen eettisen toimikunnan kanssa.

Toiminnallinen tehokkuus (taloudellisuus, tuottavuus, kannattavuus, kustannusvastaavuus)

Tavoitteena on, että viraston maksullisen toiminnan suoritteet tuotetaan kustannusvastaavasti. Keskus seuraa tuottavuuden kehitystä Tilastokeskuksen määrittelemien tuottavuusindikaattorien avulla.

Toiminnan tehokkuus (indeksi 100 = edellinen vuosi)

	2022 toteutuma	2023 tavoite	2024 tavoite
Työn tuottavuusindeksi	93,7	> 100	> 100
Kokonaistuottavuusindeksi	91,7	> 100	> 100

Viraston henkilötyövuodet

	2022 toteutuma	2023 arvio	2024 arvio
Maksullinen toiminta	263	261	271
Ei-maksullinen toiminta	49	54	48
Yhteensä	312	315	319

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	35 032	32 898	33 807
Bruttotulot	28 422	28 100	28 802
Nettomenot	6 610	4 798	5 005
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 373		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	3 547		

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen rahoitusrakenne (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Budjettirahoitus	4 784	4 798	5 005
Maksullisen toiminnan tuotot			
— julkisoikeudelliset suoritteet	25 184	25 500	25 500
— liiketaloudelliset suoritteet	18	-	-
— erillislakien mukaiset suoritteet	2 765	2 100	2 800
Muut tuotot	455	500	502
Yhteensä	28 422	28 100	28 802

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (maksuperustelain mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023	2024 esitys
		varsinainen talousarvio	
Maksullisen toiminnan tuotot	25 202	25 500	25 500
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	17 068	16 800	16 800
— osuus yhteiskustannuksista	9 143	8 700	8 700
Kustannukset yhteensä	26 211	25 500	25 500
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-1 009	-	-
Kustannusvastaavuus, %	96	100	100

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (erillislakien mukaiset suoritteet, 1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023	2024 esitys
		varsinainen talousarvio	
Maksullisen toiminnan tuotot, suoritteiden myyntitulot	2 765	2 100	2 800
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	1 411	1 400	1 850
— osuus yhteiskustannuksista	666	700	950
Kustannukset yhteensä	2 077	2 100	2 800
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	688	-	-
Kustannusvastaavuus, %	133	100	100

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen henkilöstön osaamista ja työkykyä ylläpidetään, tuetaan ja kehitetään:

- edistetään valmennettavaa johtamisotetta
- osaamisen johtamista vahvistetaan
- liikkuvuus ja henkilökierto ovat osa henkilöstön kehittämistä
- työnantajakuva säilytetään nykyisellä tasolla.

Tunnusluvut

	2022 toteutuma	2023 tavoite	2024 tavoite
Henkilöstön hyvinvointi			
— työtyytyväisyysindeksi	3,76	yli valtion keskitason	yli valtion keskitason
— sairauspoissaolot pv/htv vähenevät	6,9	alle valtion keskitason	alle valtion keskitason

Määrärahaa 150 000 euroa on tarkoitettu tutkimushankkeiden rahoittamiseen. Määrärahan mitoituksessa on otettu huomioon nettobudjetoitavina maksullisen toiminnan tuloina maksuperustelain mukaisista julkisoikeudellisista suoritteista saadut tulot ja lääkelain (595/2009) 84 b §:ssä tarkoitettut tulot.

Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen talousarvio perustuu nettobudjetointiin. Menot katetaan pääasiassa valvonta- ja palvelutoiminnasta perittävillä maksuilla. Maksullisen toiminnan palvelut tuotetaan omakustannushintaan. Suoritteista perittävät maksut ovat maksuperustelain mukaisia. Lääkkeiden laadunvalvonnan kustannukset katetaan lääkelain (595/2009) 84 b §:n mukaisella maksulla.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistukset	207
Yhteensä	207
2024 talousarvio	5 005 000
2023 talousarvio	4 798 000
2022 tilinpäätös	4 784 000

07. Työsuojelun aluehallintoviranomaisten toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 29 663 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 15, 18 ja 21 a §:n mukaisista toimenpiteistä aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut alustavasti työsuojelun aluehallintoviranomaisille seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2024. Tarkennetut tulostavoitteet määritellään ministeriön ja työsuojelun aluehallintoviranomaisten välisessä tulossopimuksessa.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Työsuojeluvalvonta pyrkii osaltaan ehkäisemään ja vähentämään ihmisten eriarvoistumista. Valvonnan tavoitteena on vahvistaa turvallista, terveellistä ja reilua työtä monipuolisilla keinoilla, toimintaympäristön muutoksiin reagoimalla ja toimintaa kehittämällä. Työsuojeluvalvonta tukee ja edistää työpaikan omaa turvallisuustoimintaa työpaikkavalvonnan, ohjauksen ja viestinnän avulla.

Valvonta perustuu toimintaympäristössä tunnistettuihin ilmiöihin, jotka ovat työolot, pirstaloituva työelämä ja psykososiaalinen kuormitus. Toiminta kohdennetaan riski- ja tietoperusteisesti niin, että valvonnan ja muun vaikuttamistoiminnan (ml. viestintä) keinoja yhdistelemällä saadaan mahdollisimman suuri vaikuttavuus työpaikoilla. Valvonnan keskeisin toimintamuoto on tarkastus. Tarkastukset toteutetaan pääsääntöisesti työpaikalla tehtävinä tarkastuksina, mutta soveltuvissa asiakokonaisuuksissa tarkastus voidaan toteuttaa myös virtuaalisesti tai asiakirjojen perusteella tehtävänä valvontana. Tarkastusmäärä sovitaan vuosittaisessa tulossopimuksessa. Muulla vaikuttamistoiminnalla pyritään tavoittamaan myös niitä työpaikkoja, joihin ei kohdenneta valvontaa. Työperäisen hyväksikäytön torjumisessa kehitetään ulkomaisen työvoiman valvonnan lisäksi tietopohjaista viranomaisyhteistyötä.

Työsuojelun vastuualueet vastaavat täysimääräisesti asiakaskysyntään toimitusaikatavoitteidensa puitteissa ml. lausunnot ja luvat.

Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnalle asetetaan seuraavat määrätavoitteet:

Työsuojelun aluehallinnon kokonaiskustannukset (1 000 euroa) ja henkilötyövuodet tulosalueittain

Tulosalue	2022			2023			2024		
	%-osuus	toteutu- ma	htv	%-osuus	tavoite	htv	%-osuus	tavoite	htv
Työpaikkojen valvonta ja asiakaskysyntään vastaaminen	70	20 486	306	70	19 754	314	70	20 764	310
Valvontaa tukeva toiminta	30	8 780	131	30	8 466	135	30	8 899	133
Yhteensä	100	29 266	437	100	28 220	449	100	29 663	443

Tuotokset ja laadunhallinta

Valvonnan vaikuttavuuden tehostamiseksi hyödynnetään ja analysoidaan tietoa nykyistä paremmin ja laaja-alaisemmin. Työsuojeluviranomaisten toiminnan tuottavuutta, kattavuutta ja vaikuttavuutta parannetaan.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Työsuojelun vastuualueet ovat kilpailukykyinen ja jatkuvasti kehittyvä hyvän henkilöstöpolitiikan työpaikka, jossa huolehditaan henkilöstön hyvinvoinnista ja osaamisesta.

Tulostavoitteiden toteutusta ja toiminnan valtakunnallisuutta edistetään kehittämällä vastuualueajat ylittävää yhteistyötä, resurssien käyttöä, suunnittelua ja johtamista.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022	2023	2024
	toteutuma	varsinainen talousarvio	esitys
Bruttomenot	29 515	28 452	29 895
Bruttotulot	249	232	232
Nettomenot	29 266	28 220	29 663
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	5 166		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	4 123		

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Harmaan talouden torjunta (HO 2019), peruutus	-70
Palkkausten tarkistukset	1 513
Yhteensä	1 443

2024 talousarvio	29 663 000
2023 talousarvio	28 220 000
2022 tilinpäätös	28 223 000

08. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietolupaviranomaisen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 3 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) kysynnän vuosittaisen vaihtelun tasaamiseen
- 2) lupaviranomaisen yleishallinnosta Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuvien kustannusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahaa käytetään tietolupaviranomaisen peruspalvelujen ja infrastruktuurin kehittämiseen ja ylläpitoon. Tietoluvan saajat maksavat luvista ja aineistopalveluista, kuten tietojen kokoamisesta, yhdistelyistä, muokkaamisesta ja tietoturvallisen käyttöympäristön käytöstä aiheutuvista kustannuksista valtion maksuperustelain (150/1992) ja STM:n antaman Findatan maksuasetuksen mukaisesti. Lupaviranomainen korvaa rekisterinpitäjälle luvansaajilta perityistä maksuista sille kuuluvan osuuden. Lupaviranomainen maksaa Tietoturvallisen käyttöympäristön käytöstä järjestelmän toimittajille sopimuksen mukaisen korvauksen. Tietolupaviranomaisen tehtävistä säädetään laissa sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä (552/2019).

Toiminnalle on asetettu alustavasti seuraavat tavoitteet vuodelle 2024:

- lupaviranomainen jatkaa säännönmukaista lupatoimintaa ja aineistotoimituksia
- lupaviranomaisen neuvontapalvelun sekä lupaprosessin sekä tietojen kokoamis- ja käsittelyprosessin kehittäminen
- toimintaan liittyvien sähköisten palvelujen edelleen kehittäminen
- tietoturvallisen teknisen käyttöympäristön kehittäminen tietojen luovuttamiseksi ja eri käyttöympäristöjen koordinaatio
- lupa- ja aineistoprosessin koordinaation ja lupaviranomaisen ja rekisterinpitäjien yhteistoiminnan kehittäminen
- kansainväliseen yhteistyöhön osallistuminen.

Sosiaali- ja terveysministeriö asettaa lupaviranomaiselle ja sen toiminnalle tulostavoitteet osana Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulossopimusta lupaviranomaisen ohjausryhmän esitysten pohjalta.

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	3 855	2 630	3 795
Bruttotulot	655	430	595
Nettomenot	3 200	2 200	3 200
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	3 200		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	2 200		
2024 talousarvio			3 200 000
2023 talousarvio			2 200 000
2022 tilinpäätös			2 200 000

09. Lääkeasioiden tiekartan toimeenpano (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) lääkeasioiden tiekartan toimeenpanosta aiheutuviin hankintoihin ja selvityksiin sekä toimenpiteiden koordinoimiseen, edistämiseen ja muihin vastaaviin menoihin

2) lääkeshoidon tiedonhallinnan kansallisten ja alueellisten kehittämish- ja kokeiluhankkeiden sekä muiden alueellisten kehittämish- ja kokeiluhankkeiden menojen maksamiseen

3) enintään kahdeksaa henkilötyövuotta vuosittain vastaavan määräämisen henkilöstön palkkaamiseen toimenpideohjelman ohjaus- ja asiantuntijatehtäviin.

Selvitysosa: Lääkeasioiden tiekartan toimeenpanossa on kyse lääkkeiden jakelujärjestelmän rakenteellisesta uudistuksesta, lääkeshoidon ohjauksen vahvistamisesta, lääkehoitoon liittyvän tietopohjan parantamisesta sekä tiedon käytön tehostamisesta. Paremmalla ohjauksella ja tietopohjalla voidaan varmistaa uusien lääkkeiden hallittu käyttöönotto ja edistää lääkkeiden järkevää käyttöä.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lääkeasioiden tiekartan toimeenpano	1 000
Yhteensä	1 000
2024 talousarvio	2 000 000
2023 talousarvio	1 000 000
2022 tilinpäätös	4 000 000

20. Oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menot (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 12 782 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) kuolemansyyn selvittämisestä annetun lain (459/1973) 12 §:n mukaisen oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen menojen maksamiseen

2) oikeuslääkeopillisista tutkimuksista suoritettavista korvauksista annetun asetuksen (133/2020) mukaisten palkkioiden ja korvausten maksamiseen

3) yliopistoilta ostopalveluna tehtävän oikeuslääketieteen erikoislääkärikoulutuksen menojen maksamiseen

4) oikeuslääketieteellisen ruumiinavaukseen määrättyjen ruumiiden kuljetuksista tai poliisin tilaamista ruumiiden kuljetuksista aiheutuvien menojen maksamiseen

5) oikeuslääkäreille virka-ajan ulkopuolella tehtävästä päivystyksestä aiheutuvien päivystyspalkkioiden tai -palkkojen maksamiseen enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa sekä muiden päivystystoiminnan menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Laki kuolemansyyn selvittämisestä (459/1973) määrittelee oikeuslääketieteellisen kuolemansyyn selvittämisen perusteet. Momentilta maksetaan myös asetuksen (133/2020) mukaisia palkkioita ruumiinavauksia suorittaville oikeuslääkäreille.

Vuonna 2022 oikeuslääketieteellisiä ruumiinavauksia tehtiin 8 093, vuonna 2023 arvioidaan tehtävän 8 200 ja vuonna 2024 arviolta 8 200 ruumiinavausta.

Toiminnan tavoitteena on:

- oikeuslääketieteellisten ruumiinavausten suorittaminen lain mukaisin indikaatioin
- yleisen oikeusturvan toteutuminen selvittämällä kuoleman olosuhteet, kuolemansyy ja kuolemanluokka

- selvittää alkoholi- ja huumemyrkytyskuolemat, alkoholin ja muiden päihteiden sekä lääkeaineiden merkitys kuolemantapauksissa
- saada väkivaltaisista kuolemista oikeuden käyttöön puolueeton ja riippumaton asiantuntijalausunto ja todisteluai-neisto
- varmistaa potilaan ja terveydenhuollon henkilöstön oikeusturva
- tuottaa tietoa tapaturmaisista, ammattitaudin aiheuttamista ja luonnollisista kuolemista vakuutusoikeudellisia sel-vityksiä varten
- oikeuslääkäriresurssien saatavuuden varmistaminen erikoislääkärikoulutuksella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Helsingin ja Turun uudet toimipisteet	541
Tietojärjestelmän päivitys ja jatkokehitys, peruutus	-200
Vainajien käsittelyyn ja säilytykseen liittyvien laitteiden suunnittelu, hankinta ja huolto	400
Yhteensä	741
2024 talousarvio	12 782 000
2023 talousarvio	12 041 000
2022 tilinpäätös	13 535 919

03. Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus-, kehittä-mis-, tilasto-, rekisteri- ja asiantuntijatoiminnasta, Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenoista ja valtiona-vusta Työterveyslaitoksen menoihin.

Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa hallinnonolansa tutkimus- ja kehittämispolitiikasta. Sen tavoitteena on tuottaa sellaista tutkimustietoa, joka on systemaattisesti hyödynnettävissä sosiaali- ja terveyspolitiikan erilaisissa kehittämis-toimenpiteissä, kuten lainsäädännön valmistelussa ja toimeenpanossa, erilaisissa ohjelmissa ja projekteissa sekä muussa ministeriön päätöksenteossa.

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan tutkimus- ja kehittämistoiminta on johtamisen väline ja edellytys strate-gisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Tutkimus- ja kehittämispolitiikka on strategista päätöksentekoa, lainsäädännön ja budjetin valmistelua sekä niiden toimeenpanoa ja informaatio-ohjausta tukeva investointi. Hallinnonalan tutkimus-laitoksilla on myös tutkimus- ja kehittämistoiminnan tulosten käytäntöön viemiseen liittyvää toimintaa, kuten asian-tuntijapalveluja, tiedonvälitystä ja koulutusta. Lisäksi niillä on lakisääteisiä tai ministeriön kanssa sovittuja erityisteh-täviä, esimerkiksi valvontaan, tilastointiin ja erityisiin vaaratilanteisiin varautumiseen liittyen.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta kohdistuu hallinnonalan strategisista tavoitteista erityisesti seuraaviin:

- hyvinvointi- ja terveyserot ovat kaventuneet
- toiminta- ja työkyky ovat parantuneet
- elin- ja työympäristön terveellisyys ja turvallisuus on lisääntynyt
- oikea-aikaiset ja luotettavat palvelut vastaavat asiakkaiden tarpeisiin
- hyvinvointiala luo liiketoimintamahdollisuuksia ja vientiä.

Vaikuttavuus

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan vaikuttavuutta haetaan:

- päätöksenteon tuella, mm. hyvinvointi- ja terveystuotosten arvioimisella
- tietotuotannon parantamisella
- tutkitun tiedon välittämisellä yhteiskunnalliseen keskusteluun ja kansalaisten käyttöön.

04. Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen toimintamenot (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 85 008 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää myös:

- 1) toimintaan liittyvien kansainvälisten ja kotimaisten järjestöjen jäsenmaksuihin, biopankkien osuuskunnan osuuden merkintään ja vuosijäsenmaksuihin, yhteisrahoitteisten hankkeiden rahoitusosuuksiin, ulkomailta toteutettavien projektien, täydennyskoulutuksen avustuksen ja yhteistyöstä aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien hankkeiden rahoitukseen liittyvien menojen maksamiseen
- 3) Alkoholitutkimussäätiöön, Käypä hoito -suositusten laadintaan, syöpä- ja näkövammarekisterin tekniseen ylläpitoon Suomen Syöpäyhdistys ry:lle ja Näkövammaisten Keskusliitto ry:lle sekä Hoitotyön tutkimussäätiön ja sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon kehittämishankkeisiin liittyvien valtionavustusten ja muiden menojen maksamiseen
- 4) nettobudjetoidun yhteisrahoitteisen toiminnan tuloihin välittömästi liittyvien apurahojen maksamiseen
- 5) Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin terveyden edistämisen hankkeisiin
- 6) Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen itse toteuttamiin tartuntatauti- ja valvontaan liittyviin hankkeisiin
- 7) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän ohjauksen ja arviointitoiminnon menoihin
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon tiedonhallinnan ohjaustehtäviin, valtakunnallisen sosiaali- ja terveydenhuollon tietotekniikan kehittämiseen ja ylläpitoon sekä muihin sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain (784/2021), sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) sekä lain sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasasiakirjoista (254/2015) mukaisiin tehtäviin.

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveysministeriö on alustavasti asettanut Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle seuraavat tulostavoitteet vuodelle 2024. Tavoitteet määritellään ministeriön ja laitoksen välisessä tulossopimuksessa.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL) tehtävänä on väestön hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, sairauksien ja sosiaalisten ongelmien ehkäiseminen sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen kehittäminen. THL toteuttaa tehtävänsä tutkimuksen, seurannan ja arvioinnin, kehittämistyön, asiantuntijavaikuttamisen ja viranomaistehtävien sekä kansainvälisen yhteistyön avulla. Lisäksi THL toimii alansa tilastoviranomaisena sekä huolehtii tehtäväalueensa tietoperustasta ja sen hyödyntämisestä. THL vastaa myös sosiaali- ja terveydenhuollon tietohallinnon ohjaustehtävistä.

THL:n toiminnan perusta on laki Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta sekä sosiaali- ja terveysministeriön strategiaan visioon eheästä yhteiskunnasta ja kestävästä hyvinvoinnista. Laitoksen strategisissa päälinjauksissa tavoitteina ovat uudistuminen, tietoaineiston tehokas käyttöönnotto, ennakointi, priorisointi ja työyhteisöön panostaminen.

Laitoksen toiminnassa korostuu asiantuntijalaitoksen rooli tiedon käytön edistämässä päätöksenteon kaikilla tasoilla. Tätä tukee laitoksen tavoite tietovarantojen kehittämisestä ja niiden käytön helpottamisesta.

Toiminnallinen tehokkuus

Voimavarojen supistuessa THL on tarkistanut toimintaansa siten, että hallitusohjelman toimeenpanoon ja asiantuntija- ja viranomaistehtävien hoitoon liittyvät riskit on minimoitu. Sopeutusten yhtenä kohdentamisperusteena on THL:n strategia. Ydintoiminnot toimivat tehokkaasti, taloudellisesti ja asiakassuuntautuneesti ja niiden laatu ja kustannusvaikuttavuus paranevat. THL:n tuottavuus kasvaa ja maksullisen toiminnan ylijäämä käytetään tuotekehitykseen ja investointeihin. THL:n tieto- ja tilastotuotanto sekä verkkopalvelut ja portaalit ovat yhdessä toimiva kokonaisuus ja palvelevat asiakkaiden tietotarpeita. THL:n hallinto- ja toimintatavat edistävät sukupuolten välisen tasa-arvon valtavirtaistumista. THL:n rahoitusrakenne on tasapainoinen laitoksen tehtäviin nähden.

Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

THL kehittää ja uudistaa osaamispääomaansa. THL:n henkilöstön toimintavalmiutta ja osaamista kehitetään laitoksen strategian mukaisesti. Johtamistehtävissä toimivien osaamista kehitetään, jotta johtaminen on ammattimaista ja kannustavaa. Henkilöstön hyvinvointia tuetaan ja työnantajakuvaa kehitetään. Henkilöstösuunnittelun ennakoivuutta ja pitkäjänteisyyttä parannetaan.

Tulot harvinaisten rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Määräraha arvioidaan käytettävän avustuksiin (euroa)

Alkoholitutkimussäätiölle	343 000
Suomalainen Lääkäriseura Duodecimille	1 000 000
Suomen Syöpäyhdistykselle	881 000
Näkövammaisten keskusliitolle	133 000
Hoitotyön tutkimussäätiölle	800 000
Yhteensä	3 157 000

Toiminnan menot ja tulot (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Bruttomenot	123 244	126 278	134 008
Bruttotulot	48 641	49 000	49 000
Nettomenot	74 603	77 278	85 008
Siirtyvät erät			
— siirtynyt edelliseltä vuodelta	20 407		
— siirtynyt seuraavalle vuodelle	18 797		

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Maksullisen toiminnan tuotot, myyntituotot	8 944	9 000	9 000
— tästä toimintamomentille nettouttamattomat tuotot	-	-	-
Maksullisen toiminnan kokonaiskustannukset			
— erilliskustannukset	5 037	5 470	5 470
— osuus yhteiskustannuksista	2 278	2 370	2 370

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Kustannukset yhteensä	7 315	7 840	7 840
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	1 629	1 160	1 160
Kustannusvastaavuus, %	122	115	115

Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (1 000 euroa)

	2022 toteutuma	2023 varsinainen talousarvio	2024 esitys
Yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot			
— muilta valtion virastoilta saatava rahoitus	28 310	24 700	24 700
— EU:lta saatava rahoitus	4 616	3 500	3 500
— muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	6 057	5 900	5 900
— yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	0	600	600
Tuotot yhteensä	38 983	34 700	34 700
Hankkeiden kokonaiskustannukset	55 003	49 000	49 000
Omarahoitusosuus (tuotot - kustannukset)	-16 020	-14 300	-14 300
Omarahoitusosuus, %	29	29	29

THL:n toiminnan kokonaiskustannukset (1 000 euroa) ja henkilötövuodet osastoittain

	2022		2023		2024	
	toteutuma	htv	arvio	htv	tavoite	htv
Hyvinvointivaikuttajat	50 946	517	52 768	538	48 748	550
Terveysturvaajat	25 730	241	22 396	235	35 003	240
Valtion palvelut	26 632	279	28 528	291	25 277	300
Tiedonvälittäjät	19 936	188	22 586	221	24 980	225
Yhteensä	123 244	1 225	126 278	1 285	134 008	1 315

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi 81 851 000 euroa ja siirtomenojen osuudeksi 3 157 000 euroa. Määrärahasta käytetään arviolta 21 miljoonaa euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alueiden kansallisen ohjauksen vahvistaminen (HO 2023)	1 000
Digipelihaittojen ehkäisy ja vähentäminen (1 htv) (HO 2023)	80
DRG-potilashoidon luokitusjärjestelmän hankinta kansalliseen käyttöön	1 500
Hoitotyön tutkimus (EK), peruutus	-200
ICD-11 -diagnoosiluokituksen kansallinen käyttöönotto	620
Istanbulin sopimuksen toimeenpano (EK), peruutus	-300
Kyberhyökkäysten ja häiriötilanteiden havainnoinnin kehittäminen	-350
Lakisääteisten tehtävien turvaaminen	-2 000
Marak (EK), peruutus	-200

Mielenterveyslain muuttaminen	20
Munuaisrekisteri, peruutus	-99
Potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista annettava laki	250
SNOMED CT terminologian kansallinen käyttöönotto	298
TKI vahvistaminen (HO 2023)	4 600
Tyttöjen ja naisten sukuelinten silpominen toimintaohjelma (EK), peruutus	-150
Vanhuspalvelulain muutoksesta aiheutuvat pysyvät menot	-200
Väkivaltaisen radikalisaation ja ekstremismin ehkäisemiseen	-250
Palkkausten tarkistukset	3 111
Yhteensä	7 730

2024 talousarvio	85 008 000
2023 talousarvio	77 278 000
2022 tilinpäätös	72 993 000

25. Kansalliset osaamiskeskittymät (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) terveys- ja hyvinvointialan kasvua ja uudistumista vauhdittavan tutkimus-, kehittämis- ja innovaation-ohjelmasta aiheutuviin kustannuksiin.
- 2) enintään kuutta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Terveys- ja hyvinvointialan kasvua ja uudistumista vauhdittavan ohjelman tavoitteena on vastata nopeasti muuttuvaan toimintaympäristöön uudistamalla rakenteet ja menettelytavat, joilla alan dataa, infrastruktuuria, tutkimustuloksia, digitalisaatiota ja teknologiaa hyödynnetään TKI-toiminnassa. Määrärahasta käytetään arviolta 2,5 miljoonaa euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

2024 talousarvio	2 500 000
2022 tilinpäätös	1 500 000

31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) poikkihallinnollisen kansallisen terveys- ja hyvinvointiohjelman toimeenpanoon
- 2) ohjelman toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen, toimeenpanoa tukevien tutkimus-, kehittämis- ja kokeiluhankkeiden sekä käynnistämisyhteistyön maksamiseen sekä toimeenpanoon liittyvien valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen kunnille, kuntayhtymille, hyvinvointialueille, Kansaneläkelaitokselle, yleishyödyllisille yhteisöille ja yrityksille
- 3) hankkeiden valvontaan ja tarkastukseen
- 4) hankkeiden valtionavustusten hallinnointiin liittyvistä valtakunnallisista tehtävistä suoritettavien korvausten maksamiseen

5) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän, myös virkaan nimettyjen, palkkaamiseen vuodessa valmistelu-, toimeenpano- ja hallinnointitehtäviin.

Selvitysosa: Määrärahaalla toteutetaan poikkihallinnollista ja yhdessä järjestöjen kanssa toteutetaan kolmevuotista kansallista terveys- ja hyvinvointiohjelmaa, jolla vahvistetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vaikuttavuutta ottamalla käyttöön vaikuttaviksi arvioituja käytäntöjä sekä kehitetään uusia ratkaisuja perustuen kokonaistaloudelliseen hyötyyn ja kustannusvaikuttavuuteen.

2024 talousarvio	2 000 000
2022 tilinpäätös	20 000 000

50. Valtionosuus Työterveyslaitoksen toimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 28 311 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 §:n nojalla suoritettavan valtionosuiden maksamiseen
- 2) EU:n hyväksymien tutkimushankkeiden rahoittamiseen
- 3) enintään 350 000 euroa työterveydenhuollon koulutuksesta ja työterveyshenkilöstön kehittämiseen liittyvien hankkeiden toteuttamisesta aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Työterveyslaitos on itsenäinen, sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalla toimiva julkisoikeudellinen yhteisö, joka edistää työn terveellisyttä ja turvallisuutta osana hyvää elämää. Työterveyslaitoksen tavoitteet noudattavat sosiaali- ja terveysministeriön strategiaa ja ne vahvistetaan ministeriön ja Työterveyslaitoksen väliseen tulossopimukseen. Toiminnan painopisteet ovat työkyvyn varmistaminen työn murroksessa, työelämän digitalisaatio muutoksen johtaminen sekä kestävä kehityksen huomioiminen työelämän kehittämisessä.

Toiminnallinen tuloksellisuus

Työterveyslaitoksen toiminnallisen tuloksellisuuden keskeiset tavoitteet ja toimenpiteet ovat:

Pienennetään työkyvyttömyysriskejä kehittämällä työterveyshuoltoa hybridityön, henkisen jaksamisen ja moniroolisuuden paineessa.

— Uudistetaan kolmikantaisesti työterveyshuollon menetelmiä ja toimintamalleja ennaltaehkäisevän ja työkykyä edistävän toiminnan kehittämiseksi

— Arvioidaan työterveyshuollossa käytössä olevien menetelmien ja prosessien toimivuutta ja vaikuttavuutta.

Vähennetään sairauspoissaoloja

— Varmistetaan työterveyshuollon toiminnallinen integraatio osana uudistuvaa sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää

— Laajennetaan työterveyshuollon, perusterveydenhuollon ja kuntoutuksen välistä yhteistyötä.

Varmistetaan työterveyshuollon toiminnallinen integraatio osana uudistuvaa sosiaali- ja terveydenhuoltojärjestelmää

— Tehostetaan julkisen terveydenhuollon ja työterveyshuollon yhteistyötä saumattoman hoitoketjun toimintamallilla

— Kehitetään ja uudistetaan ennalta ehkäisevää työterveyshuoltoa.

Helpotetaan työvoima- ja osaajapulaa luomalla toimintamalli täsmätyökyvyn johtamiseen

— Kehitetään työelämävalmiuksia työurasiirtymien tukemiseksi työuran nivelkohdissa

- Kehitetään työkyvyn tuen palveluja sekä ammattilaisten osaamista sote-keskuksissa
- Tutkitaan kehittämissohjelmien vaikutuksia palvelujen käyttäjien työ- ja toimintakykyyn.

Vähennetään modernin työelämän mielenterveysongelmia erityisesti nuorilla

- Toteutetaan projekteja nuorten työelämään kiinnittymisen tukemiseksi, urajumien tunnistamiseksi ja työuralta syrjäytymisen ehkäisemiseksi
- Luodaan geneerinen toimintamalli henkistä työkykyä ja mielenterveyttä tukevaan työterveysyhteistyöhön työpaikoille ja työterveyshuoltoihin
- Jatketaan Työelämän ja hyvän mielenterveyden -toimenpideohjelman toimeenpanoa.

Turvataan hyvän työn edellytykset sote-sektorilla

- Parannetaan työvoiman saatavuutta ja riittävyttä sote-sektorilla vahvistamalla työhön liittyviä veto- ja pitovoimatekijöitä
- Levitetään ja juurrutetaan sotetyöpaikoilla hyvinvointia edistäviä keinoja yhteistyössä soteorganisaatioiden kanssa
- Seurataan samalla keinojen toimivuutta ja vaikutuksia toistuvaistiedonkeruun avulla.

Työelämän resilienssin vahvistaminen kriisi- ja poikkeusoloissa

- Tuetaan yhteiskunnan toimintakykyä ja väestön henkistä kestävyttä häiriö- ja kriisitilanteissa sekä kehitetään terveydenhuollon resilienssiä vastaamaan toimintaympäristön äkillisiin muutoksiin.

Tuetaan teollisuuden vihreän siirtymän toteuttamista ja varmistetaan työntekijöiden turvallisuus

- Tuetaan yhteiskunnan toimintakykyä ja väestön henkistä kestävyttä häiriö- ja kriisitilanteissa sekä kehitetään terveydenhuollon resilienssiä vastaamaan toimintaympäristön äkillisiin muutoksiin.

Työterveyslaitoksen toiminnan rahoittamiseksi suoritetaan valtion vuotuisessa talousarviossa hyväksytyn toiminnan laajuuden mukaan vuosittain valtionosuutena neljä viidesosaa sosiaali- ja terveysministeriön hyväksymän laitoksen talousarvion mukaisista kustannuksista. Talousarvion rajoissa Työterveyslaitokselle voidaan työsuojelu- ja työterveysalan tutkimus- ja palvelutoimintaan liittyvien erityistehtävien suorittamista tai erityistä tukea tarvitsevia toimintoja varten antaa lisättyä valtionosuutta.

Työterveyslaitoksen kokonaismenoihin joiden arvioidaan vuonna 2024 olevan 48 469 000 euroa, esitetään myönnettäväksi valtionosuutta 24 341 000 euroa. Valtionosuuteen oikeuttavan toiminnan tuottojen arvioidaan olevan suurempia kuin viidesosa valtionosuuteen oikeuttavan toiminnan menoista. Ylimenevät tuotot käytetään Työterveyslaitoksen t&k-toimintaan ja vaikuttamistoimintaan. Määrärahasta käytetään arviolta 6 miljoonaa euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Toiminnan laajuus tulosalueittain arvioidaan 2024 seuraavaksi:

Työterveyslaitoksen toiminnan laajuus vuosina 2022—2024 (1 000 euroa)

	Menot			Oma rahoitus			Valtionosuus		
	2022 tot.	2023 arvio	2024 arvio	2022 tot.	2023 arvio	2024 arvio	2022 tot.	2023 arvio	2024 arvio
Tutkimus ja kehittäminen	16 443	18 000	18 000	8 941	9 000	8 000	7 502	9 000	11 000
Vaikuttaminen	17 146	15 500	16 469	1 206	1 458	1 158	15 940	14 042	15 311
Työn ja työhyvinvoinnin kehittämissohjelma	5 000	3 144	2000	-	3 144	-	5 000	-	2 000
Yhteensä	38 589	36 644	36 469	10 147	13 602	9 158	28 442	23 042	28 311
Liiketoiminta	15 675	14 356	15 000	15 675	14 356	15 000	-	-	-

	Menot			Oma rahoitus			Valtionosuus		
	2022 tot.	2023 arvio	2024 arvio	2022 tot.	2023 arvio	2024 arvio	2022 tot.	2023 arvio	2024 arvio
Yhteensä	54 264	51 000	51 469	25 822	27 958	24 158	28 442	23 042	28 311
Rahoitusosuus, %				48	55	46	52	45	54

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistusten huomioiminen	914
Potilasasiavastaavista annettavan lain toimeenpanoon liittyvät ICT-kustannukset	15
TKI vahvistaminen (HO 2023)	1 000
TYÖ2030-ohjelman jatkaminen (HO 2023)	1 000
TYÖOTE toimintamallin vakinaistaminen (HO 2023)	2 000
Vuokrankorotuksen kompensatio	340
Yhteensä	5 269

2024 talousarvio	28 311 000
2023 talousarvio	23 042 000
2022 tilinpäätös	28 442 000

63. Eräät erityishankkeet (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 8 937 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittämiseen tietoteknologian avulla ja tietoteknologian hyödyntämisen edellyttämän infrastruktuurin rakentamiseen
- 2) hankkeen läpiviemisen edellyttämään koulutus- ja kehittämistoimintaan sosiaali- ja terveysministeriön erikseen määräämin perustein
- 3) valtionavustusten ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 4) sosiaali- ja terveysministeriön strategista ja toiminnallista suunnittelua ja päätöksentekoa tukevien tutkimus- ja kehittämishankkeiden rahoittamiseen
- 5) ministeriön toimialaan liittyvien ohjelmien ja kokeilujen toimeenpanosta aiheutuvien toimintamenojen ja rahoitusavustusten maksamiseen
- 6) EU:n hyväksymien puite- ja aihealueittaisten ohjelmien mukaisten hankkeiden rahoittamiseen
- 7) hankkeiden tarkastuksista ja valvonnoista aiheutuviin menoihin
- 8) sosiaali- ja terveydenhuollon nuorten palvelujen toimintaprosessien uudistamiseen nuorisotakuun mukaisesti.
- 9) enintään kahta henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän, myös virkaan nimettyjen, palkkaamiseen vuodessa valmistelu-, toimeenpano- ja hallinnointitehtäviin.

Selvitysosa: Määrärahalla tuetaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden verkottumista ja yhteen toimivien tietojärjestelmien kehittämistä ennen muuta toteuttamalla kansallisen tason palveluja, jotka tukevat hallinnon tietohallintopalvelujen yhdenmukaista kehitystä. Tavoitteena on tietoteknologian hyväksikäyttöä tehostamalla

parantaa myös palvelujen tasavertaista saatavuutta ja laatua sekä tukea omatoimisuutta, kotona asumista ja itsenäistä suoriutumista. Tavoitteena on myös varmistaa, että uuden tietoteknologian käyttöönotto toteutuu tasapuolisesti koko maassa, mm. toteuttamalla kansalaisten terveysverkkopalvelu.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin kolme viidesosaa ja kulutusmenojen osuudeksi noin kaksi viidesosaa. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta sekä niille asetetuista tavoitteista. Määrärahasta käytetään arviolta 2 miljoonaa euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hyvän työn ohjelman rahoitus (HO 2023)	3 500
Päihteitä käyttävien äitien ja vauvaperheiden palvelujen turvaaminen, peruutus	-3 000
Ruoka-apujärjestöjen tuki (HO 2023)	3 000
Ruoka-apu toiminnan kehittäminen ja järjestäminen, jatkaminen vuonna 2023, peruutus	-2 000
Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön saatavuuden ja riittävyyden ohjelma: Hyvän työn edellytysten ohjelma, peruutus	-1 500
TKI vahvistaminen (HO 2023)	2 000
Yhteensä	2 000
2024 talousarvio	8 937 000
2023 talousarvio	6 937 000
2022 tilinpäätös	6 652 000

10. Perhe- ja asumiskustannusten tasaus, perustoimeentulotuki ja eräät palvelut

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat perhe-etuuksista, sotilasavustuksesta, yleisestä asumistuesta, tulkkauspalvelujen järjestämisestä, perustoimeentulotuesta sekä Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista.

Perhe-etuuksiin kuuluvat äitiysavustus ja adoptiotuki, lapsilisät, elatustuki ja lasten kotihoidon tuki.

Äitiysavustuksen, adoptiotuen, lapsilisien ja elatustuen tarkoituksena on tasata lasten syntymästä ja kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvia kustannuksia lapsiperheiden ja muiden kotitalouksien välillä. Elatustuen tavoitteena on lisäksi turvata lapsen oikeus riittävään elatukseen tilanteissa, joissa lapsen yksityisoikeudellinen elatus ei tule turvatuksi. Kyseiset etuudet suoritetaan lapsiperheille lapsikohtaisina perheen tuloista tai varallisuudesta riippumatta.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille EY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa ja tavoitteena on estää työntekijän ja hänen perheensä jääminen sosiaaliturvan ulkopuolelle liikkumisvapauden käyttämisen seurauksena.

Sotilasavustusta maksetaan asevelvollisuuslain tai siviilipalveluslain nojalla palveluksessa olevan asevelvollisen omaiselle edellyttäen, että palvelus on heikentänyt omaisen toimeentulon mahdollisuuksia ja että hän on avustuksen tarpeessa.

Asumistuella edistetään kohtuullisen asumistason saavuttamista ja säilyttämistä alentamalla tuen tarpeessa olevien lapsiperheiden ja muiden ruokakuntien asumismenoja.

Tulkkauspalvelujen järjestämisen tavoitteena on tarjota kuulonäkövammaisille, kuulovammaisille tai puhevammaisille henkilöille heidän tarvitsemansa tulkkauspalvelut.

Toimeentulotuki on viimesijainen sosiaaliturvaetus. Perustoimeentulotuen myöntää ja maksaa Kansaneläkelaitos, jolle suoritetaan ennakot etuuden maksatusta varten valtion varoista täysimääräisesti. Kuntien osuus perustoimeentu-

lotuen menoista on 50 % ja se huomioidaan vähennyksenä kuntien peruspalvelujen valtionosuusmomentilta. Täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen valtionosuus sisältyy momentilta 28.89.31 maksettavaan laskennallisesti määrytyvään hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen rahoitukseen.

Edellä mainitut etuudet ovat saajalleen verovapaita. Luvun menot maksetaan kokonaisuudessaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2022—2024

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Äitiysavustus			
Äitiysavustusten (lasten) lukumäärä	44 580	46 600	47 300
Äitiysavustuksen euromäärä	170	170	170
Kansainvälinen adoptio			
Adoptiokorvausten (lasten) lukumäärä	54	80	90
Lapsilisät			
Lapsia vuoden lopussa	952 238	956 800	951 500
Yksinhuoltajien lapsia keskimäärin	173 758	180 700	186 800
Lapsilisää saavia perheitä	529 834	532 000	528 700
Ulkomailla asuville korvattava lasten kotihoidon tuki			
Tukea saavia perheitä keskimäärin kuukausittain	204	200	200
Sotilasavustus			
Avustuksen saajien lukumäärä	9 501	9 800	10 100
Avustuksen määrä keskimäärin euroa/kk (kotitalous)	341,54	357,00	357,00
Yleinen asumistuki			
Asumistuen saajien lukumäärä (ruokakuntia)	376 825	386 700	403 500
Keskimääräinen tuki euroa/kk	329,57	345,00	364,00
Elatustuki			
Lapset, joista elatustuki maksettu	93 983	92 300	90 300
— täysimääräisenä	69 678	68 400	67 000
— elatusapua täydentävänä tai muutoin alennettuna	25 361	24 900	24 400
Täysi elatustuki euroa/kk	172,59	186,97	186,97
Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut			
Tulkkauspalveluun oikeutetut	6 026	6 100	6 100
Perustoimeentulotuki			
Saajia vuoden aikana	350 793	352 000	350 200
Kotitalouksia vuoden aikana	249 561	248 100	245 400

50. Perhe-etuudet (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 637 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) äitiysavustuslain (477/1993) mukaisten äitiysavustusten suorittamiseen, äitiyspakkauksiin liittyvien arvonlisäverojen ja yleiskulujen sekä pakkauksen suunnittelu- ja kehittämiskulujen maksamiseen
- 2) tuen maksamiseen kansainvälisestä adoptiosta aiheutuviin kustannuksiin
- 3) lapsilisälain (796/1992) mukaisten lapsilisien maksamiseen
- 4) lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain (1128/1996) 9 §:n mukaisten korvausten maksamiseen
- 5) elatustukilain (580/2008) mukaisten elatustukien maksamiseen.

Selvitysosa: Äitiysavustuksen perhe voi ottaa joko rahana tai äitiyspakkauksena ja se suoritetaan korotettuna perheelle, johon syntyy tai adoptoidaan samanaikaisesti useampi lapsi. Noin 68 % ottaa avustuksen äitiyspakkauksena muiden nostaessa avustuksen rahana.

Kansainvälisestä adoptiosta aiheutuvista kustannuksista osa korvataan adoptiovanhemmalle valtion varoista. Jos samalla kertaa nimetään tai sijoitetaan useampia lapsia samaan perheeseen, toisesta tai sitä useammasta lapsesta maksetaan kustakin 30 % edellä mainituista tuista.

Lapsilisää maksetaan alle 17-vuotiaista lapsista. Lapsilisät on porrastettu siten, että niiden määrä lasta kohti suurenee perheen lapsiluvun kasvaessa. Yksinhuoltajalle lapsilisä maksetaan korotettuna.

Lasten kotihoidon tukea maksetaan ulkomaille EY-asetuksen 883/2004 mukaisissa tilanteissa. Valtio korvaa ulkomaille maksetut tuet.

Elatusvelvollisilta perittävät takautumissaatavat ja takaisinperinnät tuloutetaan momentille 12.33.98.

Elatustuen ja lapsilisän osalta määräraha ei koske Ahvenanmaan maakuntaa.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Äitiysavustus	10 300 000
Valtion tuki kansainväliseen adoptioon	600 000
Lapsilisä	1 408 900 000
Ulkomaille maksettava lasten hoidon tuki	1 000 000
Elatustuki	216 200 000
Yhteensä	1 637 000 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Alle 3 -vuotiaiden lasten lapsilisän korotus 26 €/kk (HO 2023)	32 000
Elatustuen indeksijääditys (HO 2023)	-9 900
Lapsilisän 10 €:n korotus 4. ja 5. lapsesta alkaen (HO 2023)	5 000
Lapsilisän määräaikaisen korotuksen poistuminen	-9 000
Lapsilisän yksinhuoltajakorotus 10 €/lapsi (HO 2023)	22 000
Tarvearvion muutos	-23 400
Tarvearvion muutos (maahanmuuttokokonaisuus)	9 000
Yhteensä	25 700

2024 talousarvio	1 637 000 000
2023 talousarvio	1 611 300 000
2022 tilinpäätös	1 673 187 997

53. Sotilasavustus (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 21 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sotilasavustuslain (781/1993) mukaisten sotilasavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Asevelvollisen omaiselle suoritettava avustus koostuu perusavustuksesta, asumisavustuksesta sekä erityisavustuksesta. Asevelvolliselle itselleen sotilasavustuksena maksetaan opintolainojen korot, jotka erääntyvät maksettaviksi palvelusaikana sekä erityisestä syystä asumisavustus hänen käytössään olevasta asunnosta aiheutuviin menoihin. Asumisavustuksen kulut ovat noin 97 % kaikista kuluista. Avustuksen saajista on varusmiesten ja siviilipalvelusmiesten omaisia noin 2 % vuosittain.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	1 400
Yhteensä	1 400

2024 talousarvio	21 600 000
2023 talousarvio	20 200 000
2022 tilinpäätös	19 100 000

54. Asumistuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 1 744 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yleisestä asumistuesta annetun lain (938/2014) mukaisten asumistukien maksamiseen.

Selvitysosa: Yleinen asumistuki perustuu kokonaisvuokraan ja lineaarisen omavastuun määrittelyyn. Asumistuen tarpeeseen vaikuttavat tuensaaajien lukumäärässä sekä tuensaaajien asumismenoissa ja tuloissa tapahtuvat muutokset. Ahvenanmaan asumistuet rahoittaa Ahvenanmaan valtionvirasto.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ansiotulovähennyksen poisto 1.7.2024 (HO 2023)	-33 000
Ansioturvan tason porrastus 1.9.2024 (HO 2023)	5 000
Indeksijäädytys (HO 2023)	-26 700
Lomakorvausten jaksotuksen palauttaminen 1.1.2024 (BudjL) (HO 2023)	2 000
Lämmitys- ja hoitonormin korotuksen poistuminen	-2 300
Omavastuupäivien palauttaminen viidestä seitsemään 1.1.2024 (BudjL) (HO 2023)	1 000
Omistusasumisen tuen poisto 1.7.2024 (HO 2023)	-16 000
Perhe-eläkeuudistus	-100
Perhevapaaudistus	-50
Perusomavastuun korotus 50 %, tuen tason tarkistus 70 %, Helsinki kuntayhtymä 2:n tasolle 1.7.2024 (HO 2023)	-58 000
Tarvearvion muutos	130 050
Tarvearvion muutos (maahanmuuttokokonaisuus)	35 000

Työttömyysturvan lapsikorotusten lakkauttaminen 1.1.2024 (HO 2023)	20 000
Työttömyysturvan suojaosista luopuminen 2024 (BudjL) (HO 2023)	9 000
Työttömyysturvan työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen (BudjL) (HO 2023)	2 000
Työttömyysturvan ylimääräisen lapsikorotuksen poistuminen	2 000
Väliaikaisen sähkötuen poistuminen	-85 000
Yhteensä	-15 100

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2024 talousarvio	1 744 100 000
2023 talousarvio	1 759 200 000
2022 tilinpäätös	1 558 700 000

56. Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 60 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista annetun lain (133/2010) mukaiseen tulkkauspalvelujen järjestämiseen.

Selvitysosa: Vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelujen järjestämisestä vastaa Kansaneläkelaitos.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	2 100
Vammaispalvelulainsäädännön uudistaminen 2023 alkaen	-100
Yhteensä	2 000

2024 talousarvio	60 500 000
2023 talousarvio	58 500 000
2022 tilinpäätös	50 176 307

57. Perustoimeentulotuki (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 810 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaisten ennakoiden maksamiseen perustoimeentulotuen kustannuksiin

2) väliaikaisesta epidemiakorvauksesta annetun lain (687/2020) mukaisten korvausten maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Perustoimeentulotuki sisältää perusosan ja muut perusmenot, joihin kuuluu asumistukilain 6 §:ssä tarkoitetut asumismenot, taloussähköstä aiheutuvat menot, kotivakuutusmaksu sekä vähäistä suuremmat terveyden-

huoltomenot. Toimeentulotuen perusosan suuruus määritellään toimeentulotukilain (1412/1997) 9 §:ssä, jonka mukaan perusosan määriä tarkistetaan siten kuin kansaneläkeindeksistä annetussa laissa (456/2001) säädetään.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

5 % asumismenojen omavastuu toimeentulotuessa 1.7.2024 (HO 2023)	-10 000
Alle 3 -vuotiaiden lasten lapsilisän korotus 26 €/kk (HO 2023)	-1 500
Ansiotulovähennyksen poisto 1.7.2024 (HO 2023)	2 600
Ansioturvan tason porrastus 1.9.2024 (HO 2023)	2 000
Indeksijäädytyksen vaikutus (HO 2023)	2 300
Lapsilisän 10 €:n korotus 4. ja 5. lapsesta alkaen (HO 2023)	-400
Lapsilisän yksinhuoltajakorotuksen, 5 euroa/kk, poistuminen	1 300
Lapsilisän yksinhuoltajakorotus 10 € /lapsi (HO 2023)	-2 600
Lasketaan nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärä kuntoutusrahan vähimmäismäärän tasolle (BudjL) (HO 2023)	1 000
Omistusasumisen tuen poisto 1.4.2024 (HO 2023)	2 500
Opintorahan huoltajakorotuksen poistuminen (HO 2023)	200
Perusomavastuun korotus 50 %, tuen tason tarkistus 70 %, Helsinki kuntayhtymä 2:n tasolle 1.7.2024 (HO 2023)	15 600
Tarvearvion muutos	99 400
Tarvearvion muutos (maahanmuuttokokonaisuus), maksetaan TEM:n momentilta (HE 135/2022)	-50 000
Toimeentulotuen, alle 18-vuotiaiden lasten perusosan korotuksen (10 %), poistuminen	-18 500
Työttömyysturvan lapsikorotuksen (20 %), poistuminen	10 000
Työttömyysturvan lapsikorotusten lakkauttaminen 1.1.2024 (BudjL) (HO 2023)	50 000
Työttömyysturvan suojaosista luopuminen 1.1.2024 (BudjL) (HO 2023)	3 000
Työttömyysturvan työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen (BudjL) (HO 2023)	1 000
Yhteensä	107 900

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2024 talousarvio	810 500 000
2023 talousarvio	702 600 000
2022 tilinpäätös	700 000 000

60. Kansaneläkelaitoksen sosiaaliturvarahastojen toimintakulut (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 519 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) Kansaneläkelaitoksesta annetun lain (731/2001) 12 d §:n mukaisten sosiaaliturvan yleisrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin
- 2) sairausvakuutuslain (1224/2004) 18 luvun 10 §:n mukaisten sairausvakuutusrahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuvien toimintakulujen valtion osuuden maksamiseen
- 3) kansaneläkelain (568/2007) 98 §:n, takuueläkkeestä annetun lain (703/2010) 36 §:n, vammaisetuuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n, eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n, rintamasotilaseläkelain (119/1977) 15 §:n ja ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) 9 §:n mukaisten kansaneläkerahastosta maksettavien etuuksien toimeenpanosta Kansaneläkelaitokselle aiheutuviin toimintakuluihin

- 4) rajat ylittävistä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 27 §:n mukaisen yhteyspisteen toimintakuluihin
- 5) sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain (61/2007) 24 b ja 26 a §:n mukaisen biologisten lääkkeiden määräämisen ohjaus- ja valvontatehtävän toteuttamiseen.

Selvitysosa: Sosiaaliturvarahastojen osuudet Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista määräytyvät Kansaneläkelaitoksesta annetun lain 12 f §:n mukaisesti etuuksien toimeenpanosta aiheutuvien toimintakulujen suhteessa. Sosiaaliturvan yleisrahaston osuus Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista on arviolta 51 %, sairausvakuutusrahaston osuus 39 % ja kansaneläkerahaston osuus 10 % vuonna 2024. Valtio rahoittaa 43,6 % sairausvakuutusrahaston toimintakuluista.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Sosiaaliturvan yleisrahaston toimintakulut	348 000 000
Sairausvakuutusrahaston toimintakulut	107 600 000
Kansaneläkerahaston toimintakulut	66 500 000
Yhteyspisteen toimintakulut	700 000
Kelan ohjaus- ja valvontatehtävä	1 000 000
Yhteensä	523 800 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Ansiotason kasvu	10 400
Eläkekulujen kasvu	1 700
Etuus- ja asiointipalvelu	3 300
Julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden toimintakulut	700
Kela-korvaussäästöjen vaikutus toimintakuluihin	-1 100
Koulumatkatuen muutosten vaikutus hallintokuluihin	800
Rahaston jako-osuuksien muutos	-3 600
Rajalain muutosten toimintakulut	500
Väliaikainen sähkötuki	-6 000
Yhteensä	6 700

2024 talousarvio	519 800 000
2023 talousarvio	513 100 000
2022 tilinpäätös	490 534 000

20. Työttömyysturva

Selvitysosa: Työttömäksi jääneen toimeentulon turvaavat työttömyysturvalain perusteella maksettava työttömyyspäiväraha sekä työmarkkinatuki. Työttömyyspäivärahaa maksetaan joko peruspäivärahana tai ansiopäivärahana. Päivärahan edellytyksenä on työssäoloehdon täyttäminen, joka edellyttää 26 viikon työhistoriaa. Myös Suomesta toiseen EU- tai ETA-maahan työnhakijaksi lähtevä työtön voi saada työttömyyspäivärahaa kolmen kuukauden ajan. Työmarkkinatuki turvaa niiden Suomessa asuvien työttömien toimeentulon, jotka eivät työssäoloehdon puuttumisen vuoksi ole oikeutettuja päivärahaan tai joiden oikeus päivärahaan on päättynyt.

Työttömyysturvan tavoitteena on kohtuullisen taloudellisen toimeentulon takaaminen kaikille työttömille. Kohtuullinen toimeentulo määritellään vähimmäistoimeentulona ja suhteessa aikaisempiin tuloihin. Työttömyysturvaa on kehitetty siten, että se kannustaa aktiivisuuteen ja työllistymiseen. Työllistymisen edistämiseksi työttömyysturvassa on

300 euron suojaosa. Sen ylittävät työtulot sovitellaan työttömyysetuuden kanssa siten, että puolet tulosta vähennetään etuudesta. Etuus yhdessä työtulojen kanssa voi enimmillään olla etuuden perusteena olevien tulojen suuruinen. Lisäksi on helpotettu yritystoiminnan aloittamista työttömyyden aikana siten, että yrittäjyyden päätoimisuutta ei arvioida ensimmäisten neljän kuukauden aikana.

Työttömyysetuutta maksetaan paitsi työttömyyden myös työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Tällöin hakijalle maksetaan sitä työttömyysetuutta, johon hänellä työttömänä ollessaan olisi oikeus. Työttömiä, irtisanottuja ja lomautettuja kannustetaan osallistumaan koulutukseen tai muihin työllistymistä tukeviin toimiin, jotta mahdollisuudet nopeaan uudelleen työllistymiseen paranevat. Ansio-osaa maksetaan korotettuna työllistymistä edistävien toimien ajalta. Työllistymistä edistävien toimien ajalta maksetaan lisäksi kulukorvausta. Lisäksi työttömiä kannustetaan ammatillisten valmiuksien parantamiseen tai yritystoiminnan aloittamista tukeviin opintoihin mahdollistamalla lyhytkestoinen päätoiminen opiskelu työttömyyden aikana.

Työelämän muutoksiin vastaamiseksi ammattitaitoa on pidettävä yllä ja tarvittaessa on varauduttava sen muokkaamiseksi uusiin tehtäviin sopivaksi. Työssä oleville maksettavan aikuiskoulutustuen tavoitteena on edistää työssä olevien työelämän tarpeista lähtevää osaamista ja elinikäistä oppimista, jolla samalla ennaltaehkäistään työttömyyttä. Palkansaajan aikuiskoulutustuki muodostuu peruspäivärahan suuruisesta perusosasta ja ansio-osasta. Työllisyysrahasto rahoittaa palkansaajan aikuiskoulutustuen kokonaisuudessaan. Yrittäjän aikuiskoulutustuki maksetaan perusosan suuruisena, jonka valtio rahoittaa. Lisäksi valtio suorittaa valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta Työllisyysrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnettyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset.

Kuntouttavan työtoiminnan tavoitteena on henkilön työkyvyn säilyttäminen tai palauttaminen. Kunta järjestää pitkään työttömänä olleille työmarkkinatukea ja toimeentulotukea saaville henkilöille kuntouttavaa työtoimintaa työllistymisen edistämiseksi.

Ikääntyvän työvoiman työssä pysymistä on päätetty edistää poistamalla työttömyysturvan lisäpäivät vaiheittain vuoden 2023 jälkeen.

Vuorottelukorvausta maksetaan työntekijälle, joka siirtyy vuorotteluvapaalle työnantajan palkatessa työttömän henkilön vastaavaksi ajaksi.

Toiminnan laajuus 2022—2024

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Työttömyysaste (%)	6,8	7,0	6,8
Kuntouttava työtoiminta			
Toimintaan osallistuvat henkilöt keskimäärin vuodessa	35 000	41 000	43 000
Toimintapäiviä keskimäärin vuodessa/osallistuja	70	70	70
Ansiopäiväraha			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	111 054	115 000	110 000
— miehiä	54 360	56 500	54 000
— naisia	56 700	58 500	56 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	27,5	28,3	27,5
— työttömyysajalta	25,2	25,9	25,2
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta yht.	2,3	2,4	2,3
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	65,93	67,50	68,00

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Peruspäiväraha			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	28 919	29 800	28 800
— miehiä	14 622	15 100	14 500
— naisia	14 297	14 700	14 300
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	7,8	8,0	8,0
— työttömyysajalta	6,9	6,0	6,0
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	0,9	1,0	1,0
Keskimääräinen päiväraha (€/pv)	31,66	34,80	35,90
— miehillä	33,33	36,60	37,80
— naisilla	29,94	32,90	34,00
Työmarkkinatuki			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	165 090	166 100	162 500
— miehiä	86 834	87 400	85 500
— naisia	78 256	78 700	77 000
Korvauspäiviä yht. milj. kpl	43,2	44,0	43,0
— työttömyysajalta	31,1	30,0	29,0
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	12,1	14,0	14,0
Keskimääräinen työmarkkinatuki (€/pv)	36,98	39,90	41,00
— miehillä	36,51	39,40	40,50
— naisilla	37,51	40,40	41,60
Vuorottelukorvaus			
Saajia keskimäärin kuukaudessa	1 655	1 600	1 700
— miehiä	475	400	450
— naisia	1 180	1 200	1 250
Korvauspäiviä ansioturvassa, milj. kpl	0,4	0,4	0,4
Korvauspäiviä perusturvassa, milj. kpl	0,0	0,0	0,0
Keskimääräinen korvaus ansioturvassa (€/pv)	57,24	58,2	58,3
Keskimääräinen korvaus perusturvassa (€/pv)	22,60	24,80	25,60
— miehillä	21,30	23,40	24,20
— naisilla	23,20	25,50	26,30

31. Valtion korvaus hyvinvointialueille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 30 484 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen hyvinvointialueille kuntouttavan työtoiminnan järjestämisestä.

Määräraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Hyvinvointialueille maksettava korvaus on 10,09 euroa toimintapäivää ja toimintaan osallistujaa kohti. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvia arvioidaan olevan vuonna 2024 noin 43 160 henkilöä ja toimintapäiviä arvioidaan olevan keskimäärin 70 osallistujaa kohti. Valtion korvausta maksetaan jokaisesta kuntouttavaan työtoi-

mintaan osallistuvasta niiltä päiviltä, joina henkilö osallistuu kuntouttavaan työtoimintaan, kuitenkin enintään neljältä päivältä viikossa.

2024 talousarvio	30 484 000
2023 talousarvio	30 484 000
2022 tilinpäätös	17 616 272

50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 737 600 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) työttömyysturvalain (1290/2002) mukaisen ansiopäivärahan rahoittamiseen siten kuin työttömyysetuuksien rahoittamisesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyyskassalaissa (603/1984) on säädetty valtion osuudesta
- 2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettujen kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti
- 3) työttömyyskassojen hallintokuluosuuden maksamiseen työttömyyskassalain (603/1984) mukaisesti
- 4) työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun perusteella maksettavaan liikkuvuusavustukseen
- 5) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuksien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtionosuudesta
- 6) työllisyyden edistämisen kuntakokeiluihin osallistuvien kuntien tekemien palkkatuki- ja starttirahapäätösten maksamiseen siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on säädetty palkkatuen ja starttirahan rahoituksesta
- 7) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen, työnantajalle maksettavan palkkatuen ja yrittäjäksi ryhtyvälle maksettavan starttirahan työttömyyspäivärahan valtionosuutta vastaavan osuuden maksamiseen.

Palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Ansiopäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Ansiopäivärahan rahoittavat Työllisyysrahasto, työttömyyskassat ja valtio. Palkansaajien päivärahoista työttömyyskassojen osuus on pääsääntöisesti 5,5 % kuitenkin siten, että ansioturvian korotusosat Työllisyysrahasto rahoittaa kokonaan. Valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja rahasto loppuosan. Valtio ei osallistu lomautusajalta eikä ns. lisäpäiviltä maksettavien päivärahojen eikä myöskään lapsikorotusten rahoitukseen. Yrittäjien päivärahoista valtio rahoittaa peruspäivärahaa vastaavan osuuden ja lapsikorotukset, yrittäjäkassat rahoittavat loppuosan. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset.

Vuorottelukorvaus rahoitetaan samoin kuin vastaavat työttömyysetuudet. Valtionosuus kassan jäsenille maksetuista korvauksista vastaa peruspäivärahan osuutta täydestä ansiopäivärahasta.

Määrärahan arvioitu käyttö (euroa)

Valtionosuus maksetuista päivärahoista	
— työttömyysajalta	713 800 000
— työllistymistä edeltävien palvelujen ajalta	72 000 000
Palkkatuet ja starttirahat	39 300 000
Kulukorvaukset	15 000 000
Liikkuvuusavustus	5 000 000
Valtionosuus hallintokuluihin	15 000 000
Vuorottelukorvaus	12 500 000
Yhteensä	870 600 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksijäädytys (HO 2023)	-30 000
Lomakorvausten jaksotuksen palauttaminen 1.1.2024 (BudjL) (HO 2023)	-38 000
Omapastuupäivien palauttaminen viidestä seitsemään 1.1.2024 (BudjL) (HO 2023)	-6 000
Perhevapaaudistus	100
Tarvearvion muutos	-35 760
Tuloperusteinen työssäoloehto (euroistaminen) soveltaminen 1.9.2024 (BudjL) (HO 2023)	4 000
Työttömyysturvan suojaosista luopuminen 1.1.2024 (BudjL) (HO 2023)	-21 000
Työttömyysturvan työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen soveltaminen 1.9.2024 (BudjL) (HO 2023)	-40 000
Velvoitetyöllistettyjen palkkatuen siirto momentille 32.30.55	-13 700
Vuorotteluvapaajärjestelmän lakkauttaminen 1.8.2024 (HO 2023)	-2 000
Yhteensä	-182 360

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2024 talousarvio	737 600 000
2023 I lisätalousarvio	-3 425 000
2023 talousarvio	919 960 000
2022 tilinpäätös	843 390 606

52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään nettomäärärahaa 1 294 890 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) työttömyysturvalain (1290/2002) sekä kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) perusteella maksettavien peruspäivärahan tai työmarkkinatuen ja niihin liittyvien lapsikorotusten ja työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavien korotusosien maksamiseen siten kuin työttömyysturvalaissa on säädetty valtion osuudesta
- 2) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaisten lakisääteisten kulukorvausten rahoittamiseen työttömyysturvalain mukaisesti
- 3) työttömyysturvalain (1290/2002) 8 luvun perusteella maksettavaan liikkuvuusavustukseen

4) vuorotteluvapaalain (1305/2002) mukaisen vuorottelukorvauksen valtion osuuden maksamiseen siten, kuin työttömyysetuuskien rahoituksesta annetussa laissa (555/1998) ja työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään valtiosuudesta

5) työllisyyden edistämisen kuntakokeiluihin osallistuvien kuntien tekemien palkkatuki- ja starttirahapäätösten maksamiseen siten kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa on säädetty palkkatuen ja starttirahan rahoituksesta

6) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain perusteella valtiolle työllistämisen, työnantajalle maksettavan palkkatuen ja yrittäjäksi ryhtyvälle maksettavan starttirahan peruspäivärahan ja työmarkkinatuen valtionosuutta vastaavan osuuden maksamiseen.

Palkkatuki ja starttiraha budjetoidaan maksuperusteisena.

Selvitysosa: Peruspäivärahaa maksetaan sekä työttömyyden että työllistymistä edistävien palvelujen ajalta. Peruspäiväraha ja siihen liittyvä lapsikorotus sekä korotusosa rahoitetaan valtion varoista ja palkansaajan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Valtio rahoittaa työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavat kulukorvaukset. Työttömyysvakuutusmaksu, joka peritään työttömyyskassoihin kuulumattomilta henkilöiltä, tilitetään Kansaneläkelaitokselle.

Kunnat ja valtio rahoittavat puoliksi työttömyyden perusteella vähintään 300 päivää työmarkkinatukea saaneiden henkilöiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen. Kuntien rahoitusosuus on 70 prosenttia työmarkkinatukea yli 1 000 päivää saaneiden työttömyysaikaisen työmarkkinatuen osalta. Muun työmarkkinatuen valtio rahoittaa kokonaan. Lisäksi valtio huolehtii Kansaneläkelaitoksen maksuvalmiudesta työmarkkinatuen osalta (maksuvalmiussuoritus).

Vuorottelukorvaukset rahoitetaan kuten vastaavat työttömyysetuudet. Kassaan kuulumattomien henkilöiden vuorottelukorvaukset valtio rahoittaa kokonaan.

Määrärahan arvioitu käyttö ja siihen vaikuttavat tekijät (euroa)

Työmarkkinatuet	
— työttömyysajalta	1 1120 100 000
— kuntien rahoitusosuus	-443 000 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	542 100 000
— kulukorvaukset	56 800 000
— liikkuvuusavustus	1 000 000
— korotusosa	24 100 000
Työmarkkinatuki yhteensä	1 301 100 000
Peruspäiväraha	
— työttömyysajalta	216 300 000
— työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	46 500 000
— korotusosa	3 300 000
— kulukorvaus	4 400 000
Palkansaajan tt-maksun osuus	-266 200 000
Peruspäiväraha yhteensä	4 300 000
Perusturvan palkkatuki	130 000 000

Vuorottelukorvaus	100 000
Yhteensä	1 435 500 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Indeksijäädytys (HO 2023)	-56 600
Lapsikorotusten lakkauttaminen 1.1.2024 (HO 2023)	-83 000
Lomakorvausten jaksotuksen palauttaminen 2024 (BudjL) (HO 2023)	-5 000
Ostavastuupäivien palauttaminen viidestä seitsemään 1.1.2024 (BudjL) (HO 2023)	-5 000
Perhevapaaudistus	200
Tarvearvion muutos	11 400
Tuloperusteinen työssäoloehto (euroistaminen) soveltaminen 1.9.2024 (BudjL) (HO 2023)	-4 000
Työttömyysturvan suojaosista luopuminen 1.1.2024 (BudjL) (HO 2023)	-27 000
Työttömyysturvan työssäoloehdon pidentäminen 12 kuukauteen soveltaminen 1.9.2024 (BudjL) (HO 2023)	40 000
Velvoitetöylyllistettyjen palkkatuen siirto momentille 32.30.55	-12 000
Vuorotteluvapaajärjestelmän lakkauttaminen 1.8.2024 (HO 2023)	-10
Väliaikaisen lapsikorotuksen poistuminen	-16 000
Yhteensä	-157 010

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2024 talousarvio	1 294 890 000
2023 I lisätalousarvio	-3 000 000
2023 talousarvio	1 451 900 000
2022 tilinpäätös	1 229 763 741

55. Valtionosuudet Työllisyysrahastolle (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää aikuiskoulutusetuuksista annetun lain (1276/2000) mukaisen valtionosuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Momentilta maksetaan yrittäjien aikuiskoulutustuki. Lisäksi valtio suorittaa valtion palveluksessa olevan henkilöstön osalta Työllisyysrahastolle sen tilinpäätöksessä vahvistetut valtion henkilöstölle myönnettyistä ammattitutkintostipendeistä aiheutuneet kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Aikuiskoulutustuen lakkauttaminen 1.8.2024 lukien (BudjL) (HO 2023)	-500
Tarvearvion muutos	300
Yhteensä	-200

2024 talousarvio	3 300 000
2023 talousarvio	3 500 000
2022 tilinpäätös	2 657 529

30. Sairausvakuutus

Selvitysosa: Sairausvakuutus täydentää julkista terveydenhuoltoa korvaamalla väestölle osan avohoidon lääke- ja matkakustannuksista sekä turvaamalla väestölle mahdollisuuden hankkia terveyspalveluja yksityiseltä sektorilta kohtuullisin kustannuksin. Lisäksi turvataan riittävä toimeentulo tasaamalla lyhytaikaisesta sairaudesta sekä vanhempainvapaasta aiheutuvaa työtulojen menetystä.

Sairausvakuutuksen rahoitus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen.

Sairaanhoitovakuutuksesta korvataan osa avohoidon lääkemenosta, matkakuluista sekä Kansaneläkelaitoksen järjestämän kuntoutuksen kustannuksista. Sairaanhoitovakuutuksesta korvataan myös osa yksityisen terveydenhuollon lääkärin ja hammaslääkärin palkkioista sekä lääkärin määräämistä tutkimuksista ja hoidoista.

Työtulovakuutuksesta maksetaan sairauspäivärahaa, kuntoutusrahaa, erityishoitorahaa sekä äitiys-, isyys-, vanhempain- ja erityisäitiysrahaa sekä työnantajille maksettavaa perhevapaakorvausta. Lisäksi työtulovakuutuksesta korvataan osa työnantajien ja yrittäjien järjestämän työterveyshuollon kustannuksista sekä vanhempainloma-ajalta kertyvistä vuosilomakustannuksista.

Toiminnan laajuus 2022—2024

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Päivärahat			
Sairauspäivärahan saajat	315 701	322 000	324 400
— miehiä	124 773	127 900	129 500
— naisia	190 928	194 100	194 900
Vanhempainpäivärahan saajat	141 965	140 000	144 700
— miehiä	61 655	61 300	63 500
— naisia	80 310	78 700	81 200
Keskimääräinen sairauspäiväraha (€/pv)	58,64	61,00	63,70
— miehillä	60,92	63,40	66,10
— naisilla	56,88	59,20	61,70
Keskimääräinen vanhempainpäiväraha (€/pv)	73,74	77,90	81,90
— miehillä	90,14	101,80	104,80
— naisilla	71,45	74,30	77,60
Sairaus- ja vanhempainpäivärahan vähimmäistaso (€/pv)	29,67	31,99	33,46
Lääkkeet			
Lääkkeiden omavastuukerrat (1 000 kpl)	31 900	32 300	32 600
Sairausvakuutuksen korvaama osuus lääkkeistä (%)	76,0	77,0	76,0
Lääkkeiden lisäkorvausraja (€)	592,16	592,16	667,87
Lääkkeiden lisäkorvausta saaneet henkilöt	317 138	361 300	325 400

Sairaanhoitokorvaukset

Vuonna 2022 sairausvakuutus korvasi kustannuksista lääkärinpalkkioiden osalta 13,4 %, hammaslääkärinpalkkioista 12,7 %, tutkimuksen ja hoidon osalta 21,7 % sekä matkojen osalta 86,5 %.

50. Korvaukset rajat ylittävästä terveydenhuollosta (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 10 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 9 §:n nojalla henkilölle maksettaviin korvauksiin.

Selvitysosa: Määrärahaa on tarkoitus käyttää tilanteessa, jossa henkilölle rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain nojalla maksetaan korvausta, kun hän varta vasten on matkustanut toiseen EU- tai ETA-valtioon, Sveitsiin tai Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneeseen kuningaskuntaan tarkoituksenaan käyttää siellä terveydenhuollon palvelua ja hän on itse maksanut kaikki palvelusta aiheutuneet kustannukset. Sen sijaan sitä ei käytetä tilanteissa, joissa henkilö on sairastunut äkillisesti tilapäisen oleskelunsa aikana tai hänelle on annettu EU-asetuksen 883/2004 20 artiklan tai kansainvälisessä sopimuksessa olevan vastaavan sisältöisen määräyksen mukainen ennakkolupa.

2024 talousarvio	10 000 000
2023 I lisätalousarvio	10 000 000

60. Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 342 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sairausvakuutuslain (1224/2004) sekä Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain (566/2005) mukaisten valtion osuuksien maksamiseen
- 2) maatalousyrittäjien työterveyshuollon eräiden kustannusten korvaamisesta valtion varoista annetun lain (859/1984) mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 3) rajat ylittävästä terveydenhuollosta annetun lain (1201/2013) 14, 19, 20 ja 20 a §:n mukaisten korvausten maksamiseen.

Kansaneläkelaitos saa käyttää Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain mukaiseen harkinnanvaraiseen yksilökohtaiseen kuntoutukseen enintään 78 600 000 euroa ja saman lain mukaisen yksilökohtaisen kuntoutuksen kehittämishankkeisiin, sairauksien ehkäisemiseen sekä kuntoutusta, sairauksien ehkäisyä ja sairausvakuutusta koskeviin tutkimus- ja kehittämishankkeisiin enintään 7 400 000 euroa.

Määräraha budjetoidaan harkinnanvaraisen kuntoutuksen yksilökohtaisen kuntoutuksen osalta suoriteperusteisena.

Selvitysosa: Sairausvakuutus on jaettu sairaanhoitovakuutukseen ja työtulovakuutukseen. Valtio rahoittaa sairaanhoitovakuutuksen menoista EU-maihin maksettavat sairaanhoitokorvaukset, ulkomailla asuvien sairaanhoidosta kunnille aiheutuvat kustannukset ja osan Kansaneläkelaitoksen toimintakuluista. Muutoin sairaanhoitovakuutuksen menoista valtio rahoittaa 67 % ja vakuutetut 33 %. Työtulovakuutus rahoitetaan työnantajien, palkansaajien, yrittäjien ja valtion osuuksilla. Valtio rahoittaa vähimmäismääräisistä päivärahoista ja kuntoutusrahoista osuuden, joka ylittää vakuutetun vuositulon perusteella lasketun etuuden määrän. Lisäksi valtio rahoittaa 5 % muista päivärahoista ja kuntoutusrahoista sekä osuuden yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollon menoista. Lisäksi valtio turvaa sairausvakuutusrahaston maksuvalmiuden.

Vuonna 2024 sairaanhoitovakuutuksen rahoittamiseksi sairaanhoitomaksuna kaikilta vakuutetuilta peritään 0,52 % tuloista, paitsi eläke- ja etuustuloista 1,49 %. Työtulovakuutuksen rahoittamiseksi vähintään 16 580 euron vuositulon osalta peritään sairausvakuutuksen päivärahamaksua palkansaajilta 1,11 % ja yrittäjiltä 1,37 %. Alle 16 580 euroa

alittavan vuositulon osalta palkansaajien päivärahamaksua ei peritä ja yrittäjiltä peritään päivärahamaksua 0,24 %. Työnantajien sairausvakuutusmaksu on 1,23 %.

Erityiskorvattavien lääkkeiden luetteloon tehtävistä muutoksista aiheutuva kustannusten lisäys on vuositasolla enintään 8 400 000 euroa. Lääkkeiden ehdollinen korvattavuus jatkuu vuoden 2025 loppuun.

Sairausvakuutuksen arvioidut menot ja valtionosuudet vuonna 2024 (milj. euroa)

Menot

<i>Työtulovakuutus</i>	
Sairauspäivärahat	1 060
Vanhempainpäivärahat	1 190
Perhevapaakorvaus	32
Mata-päivärahat	4
Kuntoutusrahat	274
Työterveyshuolto	424
Yrittäjien lisäpäivät	11
Rahaston 8 %:n osuus	13
Yhteensä	3 018

Sairaanhoitovakuutus

Lääkekorvaukset	1 879
Matkat	358
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	54
Lääkäripalkkiot	127
Hammaslääkäripalkkiot	47
Muut sairaanhoitokorvaukset	10
Kuntoutuspalvelut	513
Rahaston 8 %:n osuus	7
Yhteensä	3 029

Menot yhteensä

6 047

Tulot

<i>Työtulovakuutuksen tuotot</i>	
Vakuutettujen maksut	1 170
Työnantajamaksut	1 373
Yrittäjien lisäpäivät	12
Valtion rahoitusosuus	370
Vuoden 2023 maksuyli-/alijäämä	153
Yhteensä	3 078

Sairaanhoitovakuutuksen tuotot

Palkansaajien ja yrittäjien maksut	461
Etuudensaajien maksut	488
Valtion rahoitusosuus	1 933
Ulkomailta maksetut EU-korvaukset	6
Vuoden 2023 yli-/alijäämä	19
Yhteensä	2 908

Tulot yhteensä	5 986
Valtion osuudet yhteensä	2 304
<i>Työtulovakuutus</i>	
Osuus sairauspäivärahoista	90
Osuus tartuntatautipäivärahoista	0
Osuus vanhempainpäivärahoista	90
Osuus kuntoutusrahoista	188
Osuus yrittäjien ja maatalousyrittäjien työterveyshuollosta	2
<i>Sairaanhoitovakuutus</i>	
Osuus sairaanhoidosta	1 892
Sairaanhoitokorvaukset EU-maihin	42

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Korotettu lääkärin vastaanottopalkkio, Kela-korvaus (HO 2023)	78 000
Käynnistetään määräaikainen ohjelma, jossa panostetaan lasten ja nuorten neuropsykologisten häiriöiden kuntoutukseen ja kuntoutuspalveluihin Kelan harkinnanvaraisen kuntoutuksen kautta (BudjL) (HO 2023)	13 400
Lasketaan kuntoutusrahan määrä ammatillisen kuntoutuksen ajalta samalle tasolle kuin kuntoutujalle myönnettävä sairausvakuutuslain mukainen sairauspäiväraha 2024 alkaen (BudjL) (HO 2023)	-100
Lasketaan nuoren kuntoutusrahan ja ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan vähimmäismäärä kuntoutusrahan vähimmäismäärän tasolle 2024 alkaen (BudjL) (HO 2023)	-11 000
Lääkesäästöt hoitajamitoituksen rahoittamiseksi	-4 000
Lääkkeiden kattokorvauksen indeksikorjaus (HO 2023)	9 000
Poistetaan laittomasti maassa olevilta oikeus muihin kuin kiireellisiin sosiaali- ja terveystalouteen sekä sosiaaliturvaan (HO 2023)	-1 000
Tartuntatautipäivärahat	-5 300
Tarvearvion muutos	8 212
V. 2023 lääkekaton jäädytys	-8 700
Valtion rahoittamien sv-päivärahojen indeksijäädytys (HO 2023)	-24 300
Väliaikaisten koronapoikkeusten päättyminen	-5 300
YTHS:n terveydenhoitopalvelut koordinaatioasetuksen piiriin (siirto momentilta 33.60.35) (BudjL)	1 088
Yhteensä	50 000

2024 talousarvio	2 342 700 000
2023 I lisätalousarvio	3 000 000
2023 talousarvio	2 292 700 000
2022 tilinpäätös	2 165 221 923

40. Eläkkeet

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat valtion osuuksista eläkejärjestelmien sekä osuudesta maatalousyrittäjien ja apurahansaajien tapaturmavakuutuksen ja sairauspäivärahan omavastuun rahoittamiseen sekä vammaisetsuuskorvausten rahoittamisesta.

Eläketurva muodostuu työeläkkeestä sekä sitä täydentävästä kansaneläkkeestä. Työeläkkeen tehtävänä on turvata kohtuullinen toimeentulo ja kansaneläkkeen tehtävänä on turvata vähimmäistoimeentulo vanhuuden, työkyvyttömyyden, työttömyyden ja perhehuoltajan kuoleman varalta. Eläkkeensaajia oli 31.12.2022 yhteensä 1 648 018, joista

vanhuuseläkkeellä 1 439 497, perhe-eläkkeellä 230 438, työkyvyttömyyseläkkeellä 182 586, osa-aikaeläkkeellä 30 sekä muilla eläkkeillä 6 004. Henkilön on mahdollista saada samanaikaisesti usean lajin mukaista eläkettä.

Vuosina 2020—2022 maksetut eläkkeet (milj. euroa)

	2020	2021	2022
Yksityinen sektori	18 751	19 142	19 830
Kunnalliset eläkkeet	5 710	5 908	6 193
Valtion eläkkeet	4 815	4 852	4 955
Muut julkiset yhteensä	397	407	422
<i>Työeläkkeet yhteensä</i>	<i>29 673</i>	<i>30 309</i>	<i>31 400</i>
Solita-eläkkeet	448	437	435
Kelan eläkkeet	2 515	2 461	2 477
<i>Lakisäätöiset eläkkeet yhteensä</i>	<i>32 636</i>	<i>33 207</i>	<i>34 312</i>
Keskimääräinen kokonaisu-eläke (oma eläke) euroa/kk	1 716	1 762	1 845

Työeläkkeet rahoitetaan työnantajien ja vakuutettujen vakuutusmaksuilla. Työeläkkeet ovat talousarvion ulkopuolella lukuun ottamatta valtion eläkkeitä, joiden rahoitus kuuluu valtiovarainministeriön pääluokkaan. Valtio osallistuu merimieseläkkeiden, yrittäjäeläkkeiden ja maatalousyrittäjäeläkkeiden rahoitukseen. Kansaneläkkeet, yleiset perhe-eläkkeet, takuueläkkeet ja lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvä eläke rahoitetaan kokonaan valtion varoista.

Toiminnan laajuus 2022—2024

Eläkkeen saajia	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Merimieseläkkeen saajia	7 983	7 898	7 891
Maatalousyrittäjäeläkkeen saajia	115 172	109 498	103 997
Yrittäjäeläkkeen saajia	276 713	278 027	280 992
Tapaturmavakuutustapahtumia, maatalousyrittäjät	3 189	3 066	3 004
Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuunajan päivärahatapauksia, maatalousyrittäjät ja apurahansaajat	9 790	9 610	9 222
Kelan eläkkeensaajat:			
Kansaneläkkeen saajia	556 806	548 600	544 700
— miehiä	203 246	200 300	199 100
— naisia	353 560	348 300	345 600
Takuueläkkeen saajia	115 553	115 200	115 300
— miehiä	51 995	51 700	51 600
— naisia	63 558	63 500	63 700
Lapseneläkkeen saajia	13 378	13 500	13 000
Leskeneläkkeen saajia	4 225	4 300	4 400
— miehiä	1 162	1 200	1 200
— naisia	3 063	3 100	3 200
Vanhuuseläkkeen saajia	440 283	436 500	435 300
— miehiä	143 650	143 100	143 500
— naisia	296 633	293 400	291 800
Työkyvyttömyyseläkkeen saajia	116 523	112 200	109 400
— miehiä	59 596	57 200	55 600
— naisia	56 927	55 000	53 800

Toiminnan laajuus 2022—2024

	2022	2023	2024
Vakuutettujen lukumäärä	toteutunut	arvio	arvio
MEL-vakuutettuja	7 896	7 874	7 862
MYEL-vakuutettuja	52 012	48 657	46 930
YEL-vakuutettuja	217 346	221 241	225 858
MYEL-vakuutettuja apurahansaaajia	3 848	3 578	3 578
Tapaturmavakuutettuja maatalousyrittäjiä	74 507	72 524	70 734

Toiminnan laajuus 2022—2024

	2022	2023	2024
Keskimääräisiä eläkkeitä	toteutunut	arvio	arvio
Keskimääräinen merimieseläke (€/kk)	1 720	1 790	1 840
Keskimääräinen maatalousyrittäjäeläke (€/kk)	951	987	1 019
Keskimääräinen yrittäjäeläke (€/kk)	443	471	492
Keskimääräinen tapaturmaeläke (€/kk), maatalousyrittäjät	735	793	818
Kelan eläkkeensaajat:			
Keskimääräinen kansaneläke (€/kk)	324	336	347
— miehillä	352	366	380
— naisilla	308	318	328
Keskimääräinen takuueläke (€/kk)	197	206	215
— miehillä	196	204	214
— naisilla	198	207	216
Keskimääräinen leskeneläke (€/kk)	168	174	182
— miehillä	168	171	178
— naisilla	168	176	183
Keskimääräinen vanhuuseläke (€/kk)	278	286	296
— miehillä	278	289	301
— naisilla	277	285	293
Keskimääräinen työkyvyttömyyseläke (€/kk)	501	526	550
— miehillä	532	558	584
— naisilla	469	493	515

Toiminnan laajuus 2022—2024, eläkkeen saajan asumistuki ja vammaisetuudet

	2022	2023	2024
	toteutunut	arvio	arvio
Eläkkeensaajan asumistuki, saajat	206 975	204 500	203 400
Eläkettä saavan hoitotuki, saajat	199 684	195 000	192 600
Vammaistuki, saajat	58 354	61 600	63 900

Yksityisen työnantajan työsuhteessa olevat merimiehet on vakuutettu merimiesten eläkelain (MEL) mukaisesti. Itsenäisten liikkeen- ja ammatinharjoittajien sekä osan yrityksen omistajista on vakuutettava ansiotoimintansa yrittäjän eläkelain (YEL) mukaisesti ja maanviljelijöiden, kalastajien, apurahansaaajien ja poronhoitajien maatalousyrittäjän eläkelain (MYEL) mukaisesti.

Työtapaturmasta ja ammattitaudista suoritetaan korvauksia tapaturmavakuutuslainsäädännön mukaisesti työntekijöille ja maatalousyrittäjille. Korvauksia maksetaan mm. sairaanhoidosta ja ansionmenetyksestä. Maatalousyrittäjien ta-

tapaturmavakuutuslaki koskee niitä henkilöitä, joille MYEL-vakuutus on pakollinen. Tapaturmavakuutus rahoitetaan työnantajien tapaturmavakuutusmaksuin, mutta valtio osallistuu maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen rahoitukseen.

Omaeläkkeen lisäksi eläkettä voidaan maksaa perheenhuoltajan kuoltua. Yleisen perhe-eläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo perheenhuoltajan kuoltua. Perhe-eläkettä maksetaan leskelle ja alaikäiselle lapselle. Leskeläkettä sovitetaan yhteen laskennallisen omaeläkkeen kanssa.

Kansaneläkkeen tavoitteena on turvata vähimmäistoimeentulo niille eläkkeensaajille, jotka eivät saa muuta eläkettä tai joiden muu eläketurva on vähäinen. Kansaneläkkeen määrä pienenee työeläketulojen kasvaessa eikä kansaneläkettä jää maksettavaksi työeläkkeiden ylitettyä tietyn määrän. Eläkkeeseen voi kuulua myös eläkettä saavan hoitotuki, asumistuki ja lapsikorotus. Kansaneläkejärjestelmästä maksetaan myös työkyvyttömyyseläkettä, kuntoutustukea ja yksilöllistä varhaiseläkettä, jos henkilö ei saa muuta eläkettä tai eläke on pieni.

Valtio rahoittaa vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Vammaiseturuksien tarkoituksena on tukea vammaisten ja pitkäaikaisesti sairaiden henkilöiden itsenäistä selviytymistä ja elämänlaatua. Vammaiseturuksia ovat eläkettä saavan hoitotuki, alle 16-vuotiaan vammaistuki ja 16 vuotta täyttäneen vammaistuki.

50. Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 66 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää merimieseläkelain (1290/2006) 152 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion osuus merimieseläkemenoista on 29 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	3 500
Yhteensä	3 500
2024 talousarvio	66 800 000
2023 talousarvio	63 300 000
2022 tilinpäätös	58 700 000

51. Valtion osuus maatalousyrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 840 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalousyrittäjän eläkelain (1280/2006) 135 §:n ja 135 a §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) sukupolvenvaihdoseläkkeestä annetun lain (1317/1990) 41 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa maatalousyrittäjien eläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksut ja sijoitusten tuotto eivät niihin riitä, ryhmähenkivakuutuksen korvausmenoista valtion osuus on kuitenkin 1/3. Valtion osuuden etuus- ja hoitokulumenoista arvioidaan vuonna 2024 olevan 83,8 %.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	62 600
Yhteensä	62 600
2024 talousarvio	840 900 000
2023 talousarvio	778 300 000
2022 tilinpäätös	735 500 000

52. Valtion osuus yrittäjän eläkelaista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 542 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää yrittäjän eläkelain (1272/2006) 140 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtio korvaa yrittäjäeläkkeiden aiheuttamat kustannukset siltä osin kuin vakuutusmaksurahasto ei niihin riitä.

Yrittäjien maksuprosentti on vuonna 2024 oletettu olevan 24,1 % alle 53-vuotiaiden osalta ja 25,6 % 53-vuotiaiden ja sitä vanhempien osalta, jolloin vakuutusmaksutulo olisi 1 101 800 000 euroa. Kokonaiseläkemenoksi arvioidaan 1 565 500 000 euroa. Valtion osuuteen vaikuttavat lisäksi YEL 10 §:n 2 momentissa tarkoitetut avoimet maksut, joiden määräksi on arvioitu 88 600 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	54 800
Työeläkelain muutokset	-300
Yrittäjän eläketurvan kehittäminen	-15 700
Yhteensä	38 800
2024 talousarvio	542 300 000
2023 talousarvio	503 500 000
2022 tilinpäätös	408 999 994

53. Valtion korvaus lapsen hoidon ja opiskelun ajalta kertyvästä eläkkeestä (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 23 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtion varoista suoritettavasta eläkkeen korvaamisesta alle kolmivuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta annetun lain (644/2003) 8 §:n mukaiseen valtion korvaukseen.

Selvitysosa: Alle kolmevuotiaan lapsen hoidon tai opiskelun ajalta myönnetyn eläkkeen aiheuttamat kustannukset korvataan kokonaan valtion varoista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	5 100
Yhteensä	5 100
2024 talousarvio	23 300 000
2023 talousarvio	18 200 000
2022 tilinpäätös	15 538 632

54. Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 14 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) maatalousyrittäjän työtapaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 148 §:n ja 150 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille annetun lain (118/1991) 10 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen.

Selvitysosa: Valtion välitön osuus kokonaiskustannuksista on 31,1 % ja maatalousyrittäjien osuus on 37,3 %. Perusturvaosuus rahoitetaan Kansaneläkelaitoksen ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen kautta. Kansaneläkelaitoksen osuus kokonaiskustannuksista on 24,8 % ja Maatalousyrittäjien eläkelaitoksen 6,8 %.

Sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta maatalousyrittäjille aiheutuvat kustannukset maksetaan kokonaan valtion varoista. Momentilta maksetaan myös apurahansaajille maksettavat tapaturmavakuutuksen mukaiset korvaukset ja sairausvakuutuslain mukaisen omavastuuajan korvaamisesta aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	920
Yhteensä	920
2024 talousarvio	14 500 000
2023 talousarvio	13 580 000
2022 tilinpäätös	13 672 992

60. Valtion osuus kansaneläkeläistä ja eräistä muista laeista johtuvista menoista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 977 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansaneläkelain (568/2007) 101—103 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 2) vammaisetuksista annetun lain (570/2007) 53 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen
- 3) eläkkeensaajan asumistuesta annetun lain (571/2007) 57 §:n mukaisten etuuksien maksamiseen

- 4) maatalousyrittäjän työtaturma- ja ammattitautilain (873/2015) 150 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 5) takuueläkelain (703/2010) 36 §:n mukaisen valtion osuuden maksamiseen
- 6) eläketukilain (1531/2016) mukaisten etuuksien maksamiseen
- 7) maahanmuuttajien erityistuesta annetun lain (1192/2002) mukaisten etuuksien maksatuksen oikaisuun.

Selvitysosa: Valtio rahoittaa kansaneläkkeet, takuueläkkeet, perhe-eläkkeet, eläketuet, eläkkeensaajan asumistuet ja vammaisetuudet kokonaisuudessaan. Lisäksi valtio turvaa kansaneläkerahaston rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän sekä maksuvalmiuden.

Kansaneläkevakuutuksen arvioidut valtion osuudet, muut menot ja tulot vuonna 2024 (milj. euroa)

Menot

Kansaneläkemenot	2 343
Takuueläke	302
Vammaisetuudet	631
Eläkkeensaajan asumistuki	699
Eläketuki	0
Yhteensä	3 975

Tulot

Omaisuuuden tuotot	-
Valtion osuudet etuuksista	3 975
Rahoitusomaisuuden vähimmäismäärän turvaaminen (valtio)	2
Yhteensä	3 977

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Eläkkeensaajan asumistuen indeksijäädytys (HO 2023)	-6 900
Tarvearvion muutos	103 500
Yhteensä	96 600

2024 talousarvio	3 977 400 000
2023 talousarvio	3 880 800 000
2022 tilinpäätös	3 681 582 755

50. Veteraanien tukeminen

Selvitysosa: Luvun menot muodostuvat lähinnä sotainvalideille ja heidän puolisoilleen, sotilasinvalidideille sekä rintamaveteraaneille maksettavista korvauksista, etuuksista ja kuntoutuksesta.

Sotilasvammakorvausten tavoitteena on korvata sodassa tai asepalveluksessa saatujen vammojen ja sairauksien aiheuttama haitta sekä turvata mahdollisuus itsenäiseen selviytymiseen. Tavoitteena on myös turvata toimeentulo niille sotainvalideille, jotka eivät muutoin saa riittävää toimeentuloa. Kuntoutustoiminnan tavoitteena on tukea itsenäistä selviytymistä ja siten lisätä sotainvalidien ja heidän puolisoitten mahdollisuuksia asua kotona mahdollisimman pitkään.

Edunsaajien määrät vuosina 2022—2024

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Sotainvalidien määrä	370	260	180
Sotilasinvalidien määrä	1 415	1 330	1 250
Rintamaveteraanien määrä (pl. sotainvalidit)	2 500	1 630	1 030
Sota- ja sotilasinvalidien omaisten määrä (= huoltoeläkkeensaajat)	1 990	1 610	1 290
Eräissä sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden määrä	1 200	912	675
Puolisokuntoutukseen oikeutettujen leskien ja puolisoitten määrä	1 420	1 122	864

Sotilasvammalaki koskee sekä Suomen sodissa vuosina 1939—1945 vammautuneita (sotainvalidit) että varusmiespalveluksessa ennen vuotta 1991 loukkaantuneita tai vammautuneita henkilöitä (sotilasinvalidit). Teksteissä käytetään usein ilmaisua ”sotainvalidi”. Ilmaisua pitää sisällään myös sotilasinvalidit, jotka ovat sotilasvammalain mukaan oikeutettuja samoihin etuuksiin ja palveluihin kuin sotainvalidit heille määritellyn työkyvyttömyysasteen (haitta-aste-prosentin) mukaisesti.

30. Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää siirtoväen huollon järjestämiseen siten kuin siitä on säädetty valtioneuvoston asetuksessa Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksesta (675/2008).

Selvitysosa: Sosiaali- ja terveydenhuollon laitoksiin sijoitettujen sotasiirtolaisten määrän arvioidaan vuonna 2023 olevan 7. Määräraha jakautuu sekä korvauksennakoiden että loppuerien maksamiseen.

2024 talousarvio	700 000
2023 talousarvio	700 000
2022 tilinpäätös	550 623

50. Rintamalisät (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 3 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rintamasotilaseläkelain (119/1977) mukaisen rintamalisän maksamiseen
- 2) ulkomaille maksettavasta rintamalisästä annetun lain (988/1988) mukaisen rintamalisän maksamiseen.

Selvitysosa:

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tarvearvion muutos	-1 800
Yhteensä	-1 800

2024 talousarvio	3 900 000
2023 talousarvio	5 700 000
2022 tilinpäätös	6 929 312

(51.) Sotilasvammakorvaukset (arviomääräraha)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Asiakaskunnan luonnollinen poistuma, palautus	2 630
Avopalveluiden käyttö arvioitua suurempi	350
Odotettua nopeammin laskeneet avohuoltoennakot	-1 900
Sotainvalidien määrän väheneminen	-4 450
Veikkaus Oy:n tilitysten muutos 1.1.2024 lähtien (siirto momentille 33.50.52)	-29 630
Yhteensä	-33 000

2023 talousarvio	33 000 000
2022 tilinpäätös	39 362 994

52. Valtion korvaus sota- ja sotilasinvalidien kuntoutus- ja hoitolaitosten kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 42 630 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sotilasvammalain (404/1948) ja muiden siihen liittyvien lakien korvausten maksamiseen
- 2) kuntoutus ja sairaanhoitokulujen asiantuntijapalkkioiden maksamiseen
- 3) sota- ja sotainvalidien avopalveluiden kustannusten korvaamiseen.

Momentille myönnetystä määrärahasta voidaan käyttää enintään 20 000 000 euroa:

- 4) sotilasvammalain (404/1948) 6 §:n 5 momentin mukaiseen laitoshoitoon ja laituskuntoutukseen
- 5) neuvontapalvelutoimintaan suoritettavan korvauksen maksamiseen sekä sotainvalidien neuvontapalvelupäivien ja muiden neuvontapalvelutoiminnan kulujen maksamiseen.

Selvitysosa: Pääosa sotilasvammakorvauksista muodostuu elinkoroista, täydennyskoroista, sota- ja sotilasinvalidien leskille ja lapsille maksettavasta huoltoeläkkeistä sekä avopalveluiden kustannuksista.

Elinkoron ja huoltoeläkkeiden saajia arvioidaan vuoden 2024 alussa olevan noin 3 200, joista elinkoron saajia on 1600-

Sotainvalidien ohella laitoksissa kuntoutetaan sekä hoidetaan myös muita asiakasryhmiä. Kuntoutus- ja hoitolaitoksille maksetaan korvaus toteutuneiden hoitopäivien tai käyntikertojen perusteella. Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään hoitopäivä- ja käyntikertahintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutus- ja hoitopalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista. Hankintasopimuksessa on sovittu kuntoutus- ja hoitolaitosten hoitopäivähinnat.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Laitosasiakkaiden nettopoistuma kasvanut oletettua nopeammin, tarkentunut	-1 010
Sotainvalidien määrän väheneminen	-1 640
Sotainvalidien määrän väheneminen ja siirtyminen avokuntoutukseen, tarkennus	-1 350

Veikkaus Oy:n tilitysten muutos 1.1.2024 lähtien (siirto momentilta 33.50.51)	29 630
Yhteensä	25 630

2024 talousarvio	42 630 000
2023 talousarvio	17 000 000
2022 tilinpäätös	20 000 000

53. Valtionapu sotainvalidien puolisoiden kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 080 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) sotainvalidien puolisoiden ja vaikeavammaista sotainvalidia hoitaneiden leskien sekä sotaleskien kuntoutustoimintamenojen maksamiseen valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan

2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Puolisokuntoutukseen oikeutettujen sotainvalidien puolisoiden ja leskien määrän arvioidaan vuonna 2024 alussa olevan 1 100. Kuntoutusjakson pituus on kaksi viikkoa kuntoutettavaa kohti ja avokuntoutuksen hoitosarja 15 kertaa kuntoutujaa kohden.

Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään kuntoutuslaitosten hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuspalvelujen laatuun liittyvistä tavoitteista.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Sotainvalidien leskien ja puolisoiden väheneminen, tarkennus	-280
Yhteensä	-280

2024 talousarvio	1 080 000
2023 talousarvio	1 360 000
2022 tilinpäätös	1 690 000

54. Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 9 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtioneuvoston vahvistamien perusteiden mukaan rintama-avustuksen maksamiseen eräille vaikeissa olosuhteissa Virossa ja muualla entisen Neuvostoliiton alueella eläville, Suomen puolustusvoimissa vuosien 1939—1945 sotiin osallistuneille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille

2) rintama-avustuksen myöntämiseen myös Suomessa pysyvästi asuville vapaaehtoisille rintamasotilaille.

Selvitysosa: Tavoitteena on tukea vaatimattomissa taloudellisissa oloissa elävien veteraanien toimeentuloa.

Toiminnan laajuus 2022—2024

	2022 toteutunut	2023 toteutunut	2024 arvio
Avustusta saavien lukumäärä	8	5	4
Avustus euroa/henkilö	2 000	2 000	2 000

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Saajien määrän väheneminen	-4
Yhteensä	-4
2024 talousarvio	9 000
2023 talousarvio	13 000
2022 tilinpäätös	24 000

55. *Eräät kuntoutustoiminnan menot* (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 400 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) eräissä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutuksesta annetun lain (1039/1997) nojalla kuntoutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) kuntoutuskustannuksiin liittyvien asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Kuntoutusta järjestetään laitos- ja avokuntoutuksena pääsääntöisesti samoissa kuntoutuslaitoksissa kuin veteraanikuntoutustakin. Kilpailutuksella sekä laitosauditoinneilla hillitään hoitopäivähintojen nousua sekä huolehditaan kuntoutuksen laatuun liittyvistä tavoitteista. Eräissä Suomen sotiin liittyvissä tehtävissä palvelleiden henkilöiden lukumäärän arvioidaan vuoden 2024 alussa olevan noin 900.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Korvausten saajien määrän väheneminen ja avokuntoutuksen yleistymisen.	-200
Yhteensä	-200
2024 talousarvio	400 000
2023 talousarvio	600 000
2022 tilinpäätös	400 000

(56.) Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Rintamaveteraanien määrän väheneminen ja siirtyminen edullisempaan avokuntoutukseen	-3 000
Veikkaus Oy:n tilitysten muutos 1.1.2024 lähtien (siirto momentille 33.50.58)	-17 000
Yhteensä	-20 000

2023 talousarvio	20 000 000
2022 tilinpäätös	23 000 000

(57.) Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (siirtomääräraha 2 v)

Selvitysosa: Momentti ehdotetaan poistettavaksi talousarviosta.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Veikkaus Oy:n tilitysten muutos 1.1.2024 lähtien (siirto momentille 33.50.58)	-8
Yhteensä	-8

2023 talousarvio	8 000
2022 tilinpäätös	8 000

58. Rintamaveteraanien kuntoutus ja kotona asumista tukevat palvelut (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 85 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kotona asumista tukevien palvelujen maksamiseen.

Momentille myönnetystä määrärahasta saadaan käyttää enintään 9 000 000 euroa:

- 1) rintamaveteraanien kuntoutuksesta annetun lain (1184/1988) nojalla rintamaveteraanien kuntoutuksen maksamiseen
- 2) rintamaveteraanikuntoutuksen tutkimus- ja kehittämishankkeiden sekä matkakulujen maksamiseen
- 3) kuntoutuskustannusten asiantuntijapalkkioiden maksamiseen.

Selvitysosa: Rintamaveteraanien (pl. sotainvalidit) lukumäärän arvioidaan vuoden 2024 alussa olevan noin 1 700 henkeä.

Momentin nimike on muutettu.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kotona asumista tukevat palvelut ovat lakisääteisiä 1.11.2019 lähtien, tarkennus	-18 320
Määräraha-arvioiden tarkentuminen, lisäys (netto)	6 312
Veikkaus Oy:n tilitysten muutos 1.1.2024 lähtien (siirto momentilta 33.50.56)	17 000

Veikkaus Oy:n tilitysten muutos 1.1.2024 lähtien (siirto momentilta 33.50.57)	8
Yhteensä	5 000
2024 talousarvio	85 000 000
2023 talousarvio	80 000 000
2022 tilinpäätös	95 200 000

60. Sosiaali- ja terveydenhuollon tukeminen

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat pääosin valtion rahoituksesta yliopistotasoiseen terveyden tutkimukseen, valtion korvauksesta terveydenhuoltolain ja sosiaalihuoltolain mukaisiin lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöstön yliopistollisesta erikoistumiskoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin ja valtion rahoituksesta lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin. Lisäksi luvun menoissa on mukana sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla olevan Suomen kestävän kasvun ohjelman elpymis- ja palautumistukivälineen pilarien 3 ja 4 toimenpiteiden rahoitukseen ohjatut rahat.

Sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet sisältyvät valtiovarainministeriön pääluokkaan. Hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän sosiaali- ja terveydenhuollon rahoitus on momentilla 28.89.31.

Järjestelmäkuvaukset

Terveydenhuollon toimintayksiköille maksetaan terveydenhuoltolain (1326/2010) perusteella valtion korvausta kustannuksiin, jotka aiheutuvat yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksesta sekä lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksesta. Lisäksi sosiaalihuoltolain (1301/2014) nojalla maksetaan valtion rahoitusta yliopistotasoisille sosiaalityön tutkimushankkeille sekä suoritetaan yliopistoille korvausta sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistollisesta erikoistumiskoulutuksesta (momentit 33.60.32 ja 33.60.33). Terveyden tutkimuksen rahoitus perustuu sosiaali- ja terveysministeriön määrittelemien tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden toteutumiseen, tutkimuksen laatuun, määrään ja tuloksellisuuteen. Koulutustoiminnan korvaus perustuu yliopistosairaaloiden ja yliopistojen osalta tutkintojen ja aloittaneiden uusien opiskelijoiden lukumääriin ja tutkinnolle määrättyyn korvaukseen ja muiden terveydenhuollon toimintayksiköiden osalta kuukausikorvaukseen. Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen suoritettavan korvauksen sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden erikoistumiskoulutukseen suoritettavan korvauksen suuruudesta säädetään vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Terveyden tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet vahvistetaan nelivuotiskausittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella. Sosiaalityön tutkimuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee vuosittain tutkimuksen painoalueet ja toimenpiteet.

Sosiaali- ja terveysministeriön vastuulla olevan Suomen kestävän kasvun ohjelman elpymis- ja palautumistukivälineen pilarin 4 investointien tavoitteena on purkaa covid-19-pandemian aiheuttamaa sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelkaa, nopeuttaa hoitoon pääsyä pysyvästi koko maassa ottamalla käyttöön uusia toimintatapoja sekä edistää sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteutumista. Tähän tarkoitukseen on vuonna 2024 varattu 38 milj. euroa. Tavoitteena on tuoda palvelut kaikkien saataville sekä uudistaa niitä kustannusvaikuttavasti ja ihmislähtöisesti. Vuonna 2024 kehittämistyö jatkuu aiempien valtionavustushakujen rahoituspäätösten myöntöajalta.

Sosiaali- ja terveysministeriön valmisteluvastuulla olevan pilarin 3 toimenpiteiden tavoitteena on vauhdittaa työllisyysasteen nosta hallitusohjelman mukaisesti sekä vahvistaa mielenterveyttä ja työkykyä levittämällä vaikuttavia keinoja ja menetelmiä työpaikkojen ja työterveyshuollon käyttöön. Työkykyohjelman ja IPS-mallin (Individual Placement and Support/Sijoita ja valmenna) laajentamisella kehitetään monipuolista työkyvyn tuen palveluiden kokonaisuutta, joka koostuu sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista sekä TE-palveluista ja työllisyyspalveluista. Tavoitteena on, että työkyvyn tuen palveluiden saatavuus ja laatu vastaavat työttömien palvelutarpeita sekä palveluiden vaikuttavuus paranee. Lisäksi suunnataan toimenpiteitä työkyvyn tukemiseksi koronakriisistä eniten kärsineille aloille. Toimenpiteisiin on varattu yhteensä 5 milj. euroa vuodelle 2024.

Kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneille henkilöille annetusta kiireellisestä sosiaalihuollosta aiheutuvista kustannuksista suoritetaan hyvinvointialueille korvaus sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen mukaisesti.

Kuntien järjestämän sosiaali- ja terveydenhuollon eräitä laajuustietoja; järjestämisvastuu siirtyi hyvinvointialueille 1.1.2023

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Sosiaalipalvelut			
Kotipalveluun sisältyvät tukipalvelut, saajia vuoden aikana	104 261	110 000	115 000
Vanhainkodit, asukkaiden määrä 31.12. ¹⁾	2 500	2 000	1 500
Omaishoidontuki, saajia vuoden aikana	52 000	53 000	53 000
Vanhusten palveluasuminen, asukkaiden määrä 31.12.	52 000	53 000	50 000
Vammaisten palveluasuminen, asiakkaita keskimäärin ²⁾	18 000	19 000	20 000
Kehitysvammaisten laitoshuolto, asukkaiden määrä 31.12.	450	400	350
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut, saajia vuoden aikana	84 300	84 000	84 000
Kansanterveysyö			
Hoitopäivät (milj.)	2,4	2,4	2,5
Avohoitokäynnit (milj.)			
— Lääkärin luona	9,0	10,0	11,0
— Muun ammattihenkilön luona	12,8	14,0	15,0
— Hammashuollon käynnit	4,7	4,9	5,0
— Kotisairaanhoidon käynnit	5,40	5,70	6,0
Somaattinen erikoissairaanhoito			
Hoitopäiviä (milj.)	2,1	2,5	2,5
Päätyneet hoitajaksot (milj.)	0,58	0,7	0,7
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	3,6	3,5	3,5
Avohoitokäynnit (milj.)	8,4	9,2	9,2
Psykiatrinen erikoissairaanhoito			
Hoitopäiviä (milj.)	1,00	1,00	1,00
Päätyneet hoitajaksot (milj.)	0,04	0,04	0,04
Keskimääräinen hoitoaika (päiviä)	25,00	25,00	25,00
Avohoitokäynnit (milj.)	2,40	2,40	2,40

¹⁾ Mukana myös alle 65-vuotiaat asiakkaat.

²⁾ Lukuun on laskettu mukaan kehitysvammaisten autetun ja ohjatun asumisen asiakkaat vuoden lopussa sekä vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat vuoden aikana.

Lääkäri- ja hammaslääkärikoulutus ja terveystieteellinen tutkimustoiminta

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Lääkäri- ja hammaslääkäritutkinnot ja uudet opiskelijat (3 v. keskiarvo)	1 416	1 447	1 450
Tutkintokorvaus, euroa	44 000	43 000	43 000
Koulutuksen kuukausikorvaus, euroa	860	830	830

Mielentilatutkimustoiminta

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Mielentilatutkimusten lukumäärät yhteensä	113	115	115
— valtion yksiköt	87	85	85
— kunnalliset sairaalat	20	20	20
— vankeinhoitolaitoksen sairaalat	6	10	10

01. Kansallinen lapsistrategia-toiminto (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) lapsistrategian toimeenpanon koordinaatiosta, arvioinnista, seurannasta ja johtamisesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 2) lapsibudjetoinnin pilotoinnista aiheutuvien valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Lapsistrategiaryhmän tehtävät:

- Tiedonkeruu
- Lapsen oikeuksia koskeva koulutus
- Lapsivaikutusten arviointi ja budjetointi
- Lasten kuuleminen, osallisuus ja viestintä
- Lapsistrategian lapsioikeusverkoston työn koordinointi ja parlamentaarisen yhteyden varmistaminen
- Lapsistrategian arviointi, seuranta ja raportointi
- Eurooppalaisen lapsistrategian koordinointi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lapsibudjetoinnin peruutus	-340
Yhteensä	-340
2024 talousarvio	500 000
2023 talousarvio	840 000

30. Valtion korvaus terveydenhuollon ja sosiaalihuollon valtakunnallisen valmiuden kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 1 350 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämän ja valtuuttaman valtakunnallisen toimijan valtakunnallisen valmiuden ylläpidosta ja koulutuksesta aiheutuvien kustannusten maksamiseen
- 2) valtakunnalliselle toimijalle, järjestöille, säätiöille tai yhdistyksille vakavien häiriötilanteiden ja onnettomuustilanteiden hoitamisesta Suomessa tai ulkomailla aiheutuvien ylimääräisten kustannusten korvaamiseen
- 3) sosiaali- ja terveysministeriön nimeämälle ja valtuuttamalle valtakunnalliselle toimijalle vakavien myrkytystilanteiden hoitamisesta ja niihin varautumisesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.
- 4) enintään 1 000 000 euroa Raja-vartiolaitoksen valvontalentokoneiden varustamiseen mahdollistamaan potilaskuljetuksen

Selvitysosa: Suuremmissa onnettomuus- ja erityistilanteissa yksittäisen kunnan tai alueen voimavarat sekä osaaminen eivät riitä tilanteen hallintaan eivätkä johtamiseen. Vakavia onnettomuus- ja häiriötilanteita varten Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri (HUS) ja Vantaan kaupungin sosiaali- ja kriisipäivystys (Vantaa) on nimetty valtakunnallisiksi toimijoiksi ja ne ovat toimineet häiriötilanteissa ja varautuneet lääkinälliseen evakuointiin ja psykososiaaliseen tukeen. HUS ja Vantaa ovat osallistuneet merkittävillä resursseilla toimintaan, jotka ylittävät niiden omien toiminta-alueiden rajat. Määrärahasta on tarkoitus korvata erityisesti sellaisia kustannuksia, joita ei ole otettu toimijoiden perusrahoituksen mitoituksessa huomioon.

2024 talousarvio	1 350 000
2023 talousarvio	350 000
2022 tilinpäätös	30 350 000

31. Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) lastenasiainalojen perustamista tukevien valtionavustusten maksamiseen
- 2) enintään kahdeksaa ja puolta henkilötyövuotta vuosittain vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimettyjen virkamiesten, palkkausmenoihin, lastenasiainalojen perustamiseen, kehittämiseen, ohjaukseen ja tukeen sekä palkkauksesta aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.

Selvitysosa: LASTA -hankkeessa kehitetty lastenasiainalomalli levitetään valtakunnallisesti. Lastenasiainalossa selvitetään moniammatillisesti seksuaalirikoksen uhriksi epäillyn lapsen ja nuoren asia lapsiystävällisessä ympäristössä ja huolehditaan yhteistyössä lapselle turvallinen kasvu ja kehitys. Kehittämisessä hyödynnetään Seri-tukikeskuksissa jo käytössä olevia toimintamalleja sekä yliopistosairaaloitten lasten oikeuspsykiatrisissa yksiköissä kehitettyä yhteistyömallia ja muita toimintakäytäntöjä.

Määrärahan käytöstä arvioidaan kulutusmenojen osuudeksi noin yksi neljäsosa ja siirtomenojen osuudeksi kolme neljäsosaa.

2024 talousarvio	2 800 000
2023 talousarvio	2 800 000
2022 tilinpäätös	2 800 000

32. Valtion rahoitus terveydenhuollon yksiköille yliopistotasoiseen tutkimukseen sekä sosiaalityön yliopistotasoiseen tutkimukseen (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 35 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveydenhuoltolain (1326/2010) 61—63 §:n sekä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 60 c §:n mukaisen tutkimustoiminnan valtion rahoituksen maksamiseen.

Selvitysosa: Määräraha on tarkoitettu käyttämään yliopistotasoisesta terveyden tutkimuksesta sekä sosiaalityön tutkimuksesta rahoitukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee terveyden tutkimuksen osalta tutkimuksen painoalueet ja tavoitteet nelivuotiskausittain ja myöntää tutkimusrahoitusta erityisvastuualueiden tutkimustoimikunnille, jotka päättävät rahoituksen osoittamisesta tutkimushankkeille erityisvastuualueellaan hakemusten perusteella. Sosiaalityön tutkimuksen osalta sosiaali- ja terveysministeriö määrittelee vuosittain tutkimuksen painoalueet ja toimenpiteet ja myöntää tutkimusrahoitusta tutkimushankkeille, joiden arvioidaan sopivan yhteen sosiaalityön tutkimustoiminnan painoalueiden ja tavoitteiden kanssa. Painoalueet ja tavoitteet valmistellaan sosiaali- ja terveysministeriön asettamassa arviointiryhmässä, joka myös seuraa hankkeiden toteutumista. Määrärahasta käytetään 35 miljoonaa euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

2024 talousarvio	35 000 000
2023 talousarvio	30 000 000
2022 tilinpäätös	25 000 000

33. Valtion korvaus sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköille sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön erikoistumiskoulutukseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 108 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) enintään 95 500 000 terveydenhuoltolain (1326/2010) 59, 59 a ja 60 §:n mukaisen valtion korvauksen maksamiseen lääkäri- ja hammaslääkärikoulutukseen

2) enintään 4 500 000 terveydenhuoltolain 60 a §:n mukaisen rajatun lääkkeenmääräämisen erikoispätevyyteen johtavan koulutuksen korvaukseen sekä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 60 a § ja 60 b § mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistolliseen erikoistumiskoulutukseen

4) enintään 12 000 000 euroa sosiaalihuoltolain 60 a §:n ja terveydenhuoltolain 60 b §:n nojalla sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoihin sisältyvän ammattitaitoa edistävän harjoittelun korvaukseen.

Selvitysosa: Määrärahasta on tarkoitettu käyttämään 61 600 000 euroa lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen korvausten maksamiseen hyvinvointialueelle, jossa on yliopistollinen sairaala ja HUS-yhtymälle, 29 900 000 euroa muille terveydenhuollon toimintayksiköille, 4 500 000 euroa erikoislääkäri- ja erikoishammaslääkärikoulutusta sekä sosiaalihuollon ammattihenkilöiden yliopistotasoisesta erikoistumiskoulutusta antaville yliopistoille sekä 12 000 000

euroa korvauksen maksamiseen hyvinvointialueille ja muille toimintayksiköille sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkintoihin sisältyvästä ammattitaitoa edistävästä harjoittelusta.

2024 talousarvio	108 000 000
2023 talousarvio	108 000 000
2022 tilinpäätös	92 044 076

34. Valtion korvaus erinäisistä terveydenhuollon kustannuksista (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 15 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) mielenterveyslain (1116/1990) 32 §:n mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 2) mielenterveyslain 22 t §:n mukaisten hoitoseuraamukseen tuomittujen henkilöiden tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannusten korvaamiseen
- 3) lapsen kohdistuneen seksuaalirikoksen ja pahoinpitelyrikoksen selvittämisen järjestämisestä annetun lain (1009/2008) mukaisten valtion korvausten maksamiseen
- 4) pitkäaikaisvankien vapauttamismenettelystä annetun lain (781/2005) 1 §:n mukaisten elinkautisvangeille tehtävien riskiarvioiden kustannusten maksamiseen
- 5) kohdissa 1)–4) tarkoitettuihin korvauksiin sisältyvien kulutusmenojen maksamiseen
- 6) Suomen ja Ruotsin välillä solmitun sopimuksen mukaisista potilassiirroista hyvinvointialueille sekä Ruotsin valtiolle aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen
- 7) pohjoismaisen sosiaalipalvelusopimuksen mukaisten potilassiirtojen tukemiseen 25 000 euroa siirrettyä potilasta kohden maksettavana kertaluonteisena korvauksena hyvinvointialueille
- 8) terveydenhuoltolain 68 a §:ssä tarkoitettujen lääketieteellisten asiantuntijalausuntojen antamisesta tuomioistuimille niiden pyynnöstä ja asiaan liittyvästä todistelusta sekä lausuntopyyntöjen ja lausuntojen hallinnoinnista yliopistolista sairaalaa ylläpitäville hyvinvointialueille suoritettavien valtion korvausten maksamiseen.
- 9) mielenterveyslain (1116/1990) 3 tai 4 luvun nojalla määrätyn tahdosta riippumattoman psykiatrisen hoidon kustannuksiin niissä tapauksissa, kun henkilöllä ei ole kotikuntaa Suomessa eikä hoidon maksaja määräydy minkään muun lainsäädännön nojalla.

Selvitysosa: Määrärahan mitoituksessa on mielentilatutkimuksista aiheutuviin kustannuksiin maksettavina korvauksina ja hoitoseuraamukseen tuomittujen tahdosta riippumattoman hoidon edellytysten selvittämisen kustannuksina otettu huomioon 5 435 000 euroa, lasten ja nuorten oikeuspsykiatrisista tutkimuksista maksettavina korvauksina 9 500 000 euroa ja potilassiirroista aiheutuvien kustannusten korvauksina 165 000 euroa, josta 25 000 euroa on kertaluonteisia korvauksia potilassiirtojen tukemiseksi.

Määrärahan käytöstä arvioidaan pääosa siirtomenoiksi ja kulutusmenojen osuus vähäiseksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kotikunnattomien oikeuspsykiatrinen hoito	500
Yhteensä	500

Momentin nimike on muutettu.

2024 talousarvio	15 700 000
2023 talousarvio	15 200 000
2022 tilinpäätös	12 776 674

35. Valtionosuus korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuoltoon (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 69 500 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain (695/2019) mukaisen valtion rahoituksen maksamiseen.

Määrärahasta on varattu 1 000 000 euroa korkeakouluopiskelijoiden hyvinvoinnin tukemisen liittyvien valtionavustusten maksamiseen Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiölle.

Selvitysosa: Kansaneläkelaitos vastaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon järjestämisestä valtakunnallisesti. Kansaneläkelaitos huolehtii palvelujen riittävästä saatavuudesta ja saavutettavuudesta sekä hyväksyy opiskeluterveydenhuollon palveluverkon. Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö tuottaa korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollon palvelut valtakunnallisesti. Säätiö tuottaa palvelut pääosin omana toimintanaan. Jos lain mukaista tuottamisvelvollisuutta ei voida muuten toteuttaa, säätiö voi hankkia täydentäviä palveluja muulta palveluntuottajalta.

Koordinaatioasetuksen (EU 883/22004) tulkinnan muutoksen myötä sen piiriin arvioidaan kuuluvan noin 4 000 opiskelijaa.

Hyväksyttävä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetussa laissa tarkoitettu opiskelijakohtainen kustannus on 323,4 euroa. Määrärahan mitoitus perustuu arvioituun 89 900 000 kokonaiskustannukseen ja 278 000 opiskelijan määrään.

Korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon kustannukset

	2021 tot.	2022 tot.	2023 arvio	2024 arvio
Kokonaiskustannukset	77 779 897	80 963 296	86 400 000	89 900 000
Opiskelijakohtainen kustannus	287,8	286,2	320,16 ¹⁾	319,9
Keskimääräinen opiskelijamäärä	270 279	282 851	285 000	281 000
Valtion rahoitusosuus	58 616 407	60 750 654	66 500 000	69 200 000
Valtion rahoitusosuus (%)	75,4	75,0	77,0	77,0
Opiskelijoiden hyvinvoinnin tukeminen (erillinen valtionapu)			1 000 000	1 000 000

¹⁾ Kiinteästi määritelty, laskennallinen arvio toteumasta 303,16 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Hoitotakuu HE 74/2022	300
Vuosien 2023-2024 palkankorotusten ja kustannustason nousun vaikutus	2 788
YTHS:n terveydenhoitopalvelut koordinaatioasetuksen piiriin (siirto momentille 33.30.60)	-1 088
Yhteensä	2 000

Momentin nimike on muutettu.

2024 talousarvio	69 500 000
2023 talousarvio	67 500 000
2022 tilinpäätös	65 800 000

36. Valtionavustus sosiaali- ja terveystalouden turvaamiseksi (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 1 662 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) enintään 562 000 euroa valtionavustuksen maksamiseksi saamelaiskäräjien kautta saamelaiskäräjistä annetun lain (974/1995) 4 §:ssä tarkoitetuille saamelaisten kotiseutualueen hyvinvointialueille saamenkielisten sosiaali- ja terveystalouden turvaamiseksi ja kehittämiseksi

2) enintään 1 100 000 euroa valtionavustuksen maksamiseen Pohjanmaan hyvinvointialueen potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiskeskuksen toimintaan.

Selvitysosa: Toiminnan tavoitteena on turvata saamenkielisten sosiaali- ja terveystalouden saatavuus sekä potilas- ja asiakasturvallisuuden parantaminen.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Pohjanmaan hyvinvointialueen potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiskeskukselle kohdennettava valtionavustus (HO 2023)	1 100
Pohjanmaan hyvinvointialueen potilas- ja asiakasturvallisuuden kehittämiskeskuksen valtionavustuksen vähennys	-1 100
Yhteensä	0

Momentin nimike on muutettu.

2024 talousarvio	1 662 000
2023 talousarvio	1 662 000
2022 tilinpäätös	562 000

37. Valtion korvaus hyvinvointialueille kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 2 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalihuoltolain (1301/2014) 12 a §:n mukaisesti hyvinvointialueille maksettaviin korvauksiin kustannuksista, jotka aiheutuvat kielteisen turvapaikkapäätöksen saaneiden henkilöiden kiireellisen sosiaalihuollon kustannuksista.

Selvitysosa: Turvapaikkahakemuksia Suomeen vuonna 2022 tuli 6 372 kpl (sisältää uusintahakemukset) ja vuonna 2023 hakemuksia arvioidaan tulevan 5 479 kpl ja vuonna 2024 5 350 kpl. Turvapaikkapäätöksiä tehtiin vuonna 2022 yhteensä 3 897. Vuonna 2022 kielteisten päätösten osuus turvapaikkapäätöksistä oli 23 %. Osa kielteisen päätöksen saaneista ei poistu maasta vaan jää oleskelemaan Suomeen laittomasti. Näille henkilöille voidaan antaa kunnissa kiireellistä sosiaalipalvelua sosiaalihuoltolain nojalla. Hyvinvointialueet voivat hakea tilapäisestä majoituksesta, ruoasta ja välttämättömistä lääkkeistä aiheutuneista kustannuksista korvausta Kansaneläkelaitokselta.

Momentin nimike on muutettu.

2024 talousarvio	2 000 000
2023 talousarvio	2 000 000
2022 tilinpäätös	1 199 522

(38.) *Valtionavustus julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon covid-19-kustannuksiin* (siirtomääräraha 2 v)

2023 I lisätalousarvio	—
2022 tilinpäätös	110 000 000

39. *Palvelurakenteen kehittäminen* (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 28 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) kansallisen arviointiosaamisen kokoamisen ja palveluvalikoiman määrittelyn aiheuttamiin kustannuksiin
- 2) laatu- ja vaikuttavuustiedon tietotuotannon tehostamiseen mukaan lukien kansalliset laaturekisterit
- 3) hoito- ja toimenpidesuosituksen päivittämiseen sekä käännettämiseen
- 4) verkostomaisen kehittämisen ja toimenpanon toiminnon vakiinnuttamisen hyvinvointialueille
- 5) enintään kymmentä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa ja siitä aiheutuvien muiden menojen maksamiseen.
- 6) enintään 20 000 000 euroa hoivatyötä helpottavan teknologian hyödyntämistä tutkivan kokeilun toteuttamiseen
- 7) enintään 300 000 euroa itsemurhien ehkäisyohjelman toimeenpanoon

Selvitysosa: Momentin määrärahalla lisätään hoito- ja toimenpidesuosituksia, kehitetään verkostomaista toimintatapaa hyvinvointialueiden kehittämisessä, lisätään kansallista arviointiosaamista, toteutetaan itsemurhien ehkäisyohjelmaa sekä toteutetaan kokeiluhanke digitalisaation hyödyntämismahdollisuuksista iäkkäiden palveluiden henkilöstömitoituksessa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Itsemurhien ehkäisyohjelma. (HO 2023)	300
Kokeiluhanke teknologian hyödyntämisestä hoivatyössä (HO 2023)	20 000
Vaikuttavuuden kehittäminen palvelujärjestelmässä (HO 2023)	8 000
Tasomuutos	-9 500
Yhteensä	18 800

2024 talousarvio	28 300 000
2023 I lisätalousarvio	—
2023 talousarvio	9 500 000
2022 tilinpäätös	62 920 000

40. Valtion rahoitus lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 48 200 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnointiyksikön FinnHEMS Oy:n hallinnointi- ja lentotoiminnan menoihin.

Määrärahaa saa käyttää Kouvolan, Oulun ja Pirkkalan tukikohtien rakentamiskustannuksiin.

Määräraha maksetaan FinnHEMS Oy:lle valtionavustuksen ennakkoina menojen ajoittumisen perusteella.

Selvitysosa: Lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan hallinnoinnista vastaa FinnHEMS Oy. FinnHEMS Oy on verotusasemaltaan yleishyödyllinen, voittoa tavoittelematon, valtion omistama osakeyhtiö, joka vastaa suomalaisen lääkäri- ja lääkintähelikopteritoiminnan tuottamisesta. Yhteistyöalueiden ensihoitokeskukset terveydenhuoltolain (1326/2010) mukaisesti vastaavat alueellaan tarvittavan lääkäri- tai lääkintähelikopterin lääkinnällisestä toiminnasta.

Suurin menoerä toiminnassa on varsinainen lentotoiminta. Lisäksi ylläpidettävään palveluun kuuluvat lähialue tehtävissä käytettävät ja lentotoiminnan tilapäisesti sääolosuhteista tai teknisistä syistä korvaavat maayksiköt eli ambulanssit, helikoptereiden tarvitsemat tukikohdat ja niiden ylläpito sekä toiminnan hallinnointiin kuuluvat kulut.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Inflaation vaikutus kustannuksiin	1 650
Kouvolan tukikohdan rakentaminen ja käyttöönotto	3 515
Pirkkalan tukikohdan rakentamiskustannukset	6 400
Yhteensä	11 565

2024 talousarvio	48 200 000
2023 talousarvio	36 635 000
2022 tilinpäätös	33 000 000

52. Valtion rahoitus turvakotitoiminnan menoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 26 550 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain (1354/2014) mukaisen korvauksen maksamiseen turvakotipalvelua tuottaville toimijoille

2) enintään viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa Terveiden ja hyvinvoinnin laitokselle turvakotitoiminnan koordinointi-, ohjaus-, ylläpitämis-, laadunvalvonta-, kehittämis-, koulutus-, arviointi- ja hallinnointitehtäviin sekä muihin kulutusmenoihin.

Selvitysosa: Valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle annetun lain tarkoituksena on turvata valtakunnallisesti laadukkaat ja kokonaisvaltaiset turvakotipalvelut henkilöille, joihin kohdistuu lähi-

suhteessa väkivaltaa tai jotka elävät tällaisen väkivallan uhan alla. Turvakotitoiminnan valtakunnallinen yhteensovittaminen kuuluu Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle, joka valitsee turvakotipalvelun tuottajat.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 98 prosenttia ja kulutusmenojen osuudeksi noin kaksi prosenttia.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Turvakotien saavutettavuuden ja esteettömyyden parantaminen	-600
Turvakotipalvelujen tuottajien palkka- ym. kustannusten nousu	2 000
Yhteensä	1 400

2024 talousarvio	26 550 000
2023 talousarvio	25 150 000
2022 tilinpäätös	24 550 000

61. Elpymis- ja palautumissuunnitelman rahoitus sosiaali- ja terveydenhuoltoon (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 43 000 000 euroa.

Määrärahasta on varattu osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa:

- 1) enintään 8 000 000 euroa hoitotakuun toteutumisen edistämiseen sekä koronavirustilanteen aiheuttaman sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkuun (RRF Pilari 4)
- 2) — hoitotakuun toteutumista edistävien ennalta ehkäisevien toimien ja ongelmien varhaisen tunnistamisen vahvistamiseen (RRF pilari 4)
- 3) enintään 10 000 000 euroa sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusvaikuttavuutta tukevan tietopohjan sekä vaikuttavuusperusteisen ohjauksen vahvistamiseen (RRF pilari4)
- 4) enintään 20 000 000 euroa hoitotakuuta edistävien palvelumuotoiltujen digitaalisten innovaatioiden käyttöönottoon (RRF pilari4)
- 5) enintään 2 000 000 euroa Työkykyohjelman ja IPS Sijoita ja valmenna -mallin toimenpiteiden laajentamiseen (RRF pilari3)
- 6) enintään 3 000 000 euroa mielenterveyden ja työkyvyn vahvistamiseen työelämässä (RRF pilari3)
- 7) viittä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstön, myös virkaan nimettyjen, palkkaamiseen vuodessa sekä muiden välttämättömien kulutusmenojen maksamiseen ohjelman hallinnointia ja koordinoitua varten.

Määräraha budjetoidaan maksatuspäätösperusteisena.

Selvitysosa: Määrärahasta 5 000 000 euroa kohdentuu työllisyysasteen ja osaamistason nostamisen kestävästi kasvun vauhdittamiseksi (pilari3) investointeihin. Työkykyohjelman ja IPS-mallin (Individual Placement and Support/Sijoita ja valmenna) laajentamisella kehitetään monipuolista työkyvyn tuen palveluiden kokonaisuutta, joka koostuu sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista sekä TE-palveluista ja työllisyyspalveluista. Tavoitteena on, että työkyvyn tuen palveluiden saatavuus ja laatu vastaavat työttömien palvelutarpeita sekä palveluiden vaikuttavuus paranee. Investoinneilla vahvistetaan lisäksi mielenterveyttä ja työkykyä levittämällä vaikuttavia keinoja ja menetelmiä

työpaikkojen ja työterveyshuoltojen käyttöön. Lisäksi suunnataan toimenpiteitä työkyvyn tukemiseksi koronavirustilanteesta eniten kärsineille aloille.

Määrärahaa 38 000 000 euroa kohdentuu sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen saatavuuden vahvistamiseen ja kustannusvaikuttavuuden (pilari4) investointeihin. Investointien tavoitteena on purkaa koronavirustilanteen aiheuttama sosiaali- ja terveydenhuollon hoito-, kuntoutus- ja palveluvelkaa sekä nopeuttaa hoitoon pääsyä pysyvästi koko maassa uudistamalla toimintamalleja ja ottamalla käyttöön uusia digitaalisia palveluja sekä edistää sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen toteutumista. Tavoitteena on tuoda palvelut kaikkien saataville sekä uudistaa niitä kustannusvaikuttavasti ja ihmislähtöisesti.

Rahoitusta voidaan jakaa valtionavustuksina hyvinvointialueille, kunnille, kuntayhtymille, elinkeinoelämälle ja kolmannen sektorin toimijoille, lisäksi sitä voidaan osoittaa sopimuksella käytettäväksi julkisen sektorin laitoksille ohjelmaa tukeviin toimenpiteisiin ja sen kansalliseen koordinointiin sekä hallinnointiin.

Määrärahan käytöstä arvioidaan pääosa siirtomenoiksi ja kulutusmenojen osuus vähäiseksi.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Suomen kokonaissaannon tarkentuminen	-53 500
Tasomuutos	-21 500
Yhteensä	-75 000

Määräraha on kehyksen ulkopuolinen.

2024 talousarvio	43 000 000
2023 talousarvio	118 000 000
2022 tilinpäätös	132 500 000

63. Valtionavustus sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 2 250 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun lain (1230/2001) mukaisen valtionavustuksen maksamiseen sosiaalialan osaamiskeskuksille.

Selvitysosa: Koko maan kattavat alueelliset osaamiskeskukset ovat Etelä-Suomen, Häme-Satakunnan, Itä-Suomen, Kaakkois-Suomen, Keski-Suomen, Pohjanmaan, Pohjois-Suomen ja Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskukset. Lisäksi erityisesti ruotsinkielisten alueiden tarpeista lähtien on muodostettu Det finlandssvenska kompetenscentret inom det sociala området, jonka toimialue käsittää koko maan. Kullekin osaamiskeskukselle kohdentuvan valtionavustuksen perusteet on määritelty valtioneuvoston asetuksessa sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta (1411/2001).

Toiminnan tavoitteena on laadukkaiden sosiaalipalvelujen turvaaminen alueellisesti yhteistyössä hyvinvointialueiden, kuntien sekä järjestetyn tutkimus-, kehittämis- ja koulutustoiminnan kanssa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Lisäyksen peruutus	-1 250
Yhteensä	-1 250

2024 talousarvio	2 250 000
2023 talousarvio	3 500 000
2022 tilinpäätös	3 000 000

64. Valtion korvaus rikosasioiden sovittelun järjestämisen kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 7 100 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005) mukaisen valtion korvauksen maksamiseen sovittelun järjestämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamiseksi
- 2) enintään 70 000 euroa sovittelutoiminnan kehittämisestä ja järjestämisestä Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle aiheutuviin toimintamenoihin
- 3) rikos- ja riita-asioiden sovittelun tietojärjestelmän kehittämiseen ja ylläpitoon liittyvien menojen maksamiseen sekä enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuodessa Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle sovittelun tietojärjestelmän ylläpito- ja kehitystehtäviin.

Selvitysosa: Rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun lain (1015/2005, 7 §) mukaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on velvollinen järjestämään sovittelutoiminnan siten, että palvelua on saatavissa asianmukaisesti toteutettuna koko maassa.

Valtion korvauksen arvioidaan kattavan sovittelutoimintaan osallistuvan henkilöstön palkkaamisesta aiheutuvat sekä muut toiminnan kannalta tarpeelliset menot. Korvauksen yhteismäärä maksetaan Terveyden ja hyvinvoinnin laitokselle (THL) käytettäväksi THL:n kanssa sopimuksen tehneelle kunnalle tai muulle palvelun tuottajalle sovittelutoiminnan järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin rikosasioiden ja eräiden riita-asioiden sovittelusta annetun valtioneuvoston asetuksen (267/2006) mukaisesti. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos maksaa korvauksen enakkona palveluntuottajille ja huolehtii korvauksen käytön valvonnasta.

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 6 950 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi noin 150 000 euroa.

2024 talousarvio	7 100 000
2023 talousarvio	7 100 000
2022 tilinpäätös	7 100 000

70. Terveyden ja toimintakyvyn edistäminen

Selvitysosa: Luvun menot aiheutuvat terveysvalvonnan, tartuntatautien valvonnan, rokotteiden hankinnan ja pandemiavarautumisen erityismenoista, terveyden edistämisen menoista, työterveyshuollon erikoislääkäriskoulutuksen menoista, UKK-instituutin valtionavustuksesta sekä valtion rahoituksesta pelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen. Terveyden ja toimintakyvyn edistämistä ja terveysvalvontaa toteutetaan osin myös momenttien 33.02.03, 33.02.05, 33.03.04 ja 33.03.50 määrärahoilla. Kunnat ovat keskeisiä terveysvalvonnasta vastaavia toimijoita.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen toimenpiteet

Terveyttä edistetään ja kansantauteja vähennetään yhteiskuntapolitiikan eri keinoin. Ihmisten omatoimisuutta terveytensä ja hyvinvointinsa ylläpitäjinä ja edistäjinä tuetaan huolehtimalla, että ympäristö ja olosuhteet tukevat terveelli-

siä valintoja. Kansainvälinen toiminta vaikuttaa yhä enemmän ihmisten terveyteen ja hyvinvointiin sekä elämäntapoihin ja terveystottumuksiin.

Terveysvalvonta (momentti 33.70.21) keskittyy erityisesti talousveden laadun valvonnan tehostamiseen, ympäristöterveydenhuollon tietojärjestelmien kehittämiseen sekä EU:n kemikaali-, kosmetiikka-, geeniteknikka-, tupakka- ja säteilylainsäädännön toimeenpanoon ja rakennusten kosteus- ja homevaurioiden selvittämisen kehittämiseen.

Tavoitteet:

- elinympäristöstä ihmisille aiheutuvien terveyshaittojen ehkäisy ja poistaminen
- turvata säädösten edellyttämien ympäristön terveydellisten laatuvaatimusten toteutuminen, valvontamenettelyjen toimivuus, ajanmukaisuus, tuloksellisuus sekä valvonnan johdon tehokkuus
- vähentää talousvesistä aiheutuvia epidemioita
- ehkäistä geeni-, bio- ja nanoteknologiaan liittyviä terveyshaittoja.

Rokotteiden hankinnan ja tartuntatautiin valvonnan (momentit 33.70.20 ja 33.70.22) tavoitteena on ylläpitää tartuntatautiin torjuntaa palvelevia valtakunnallisia epidemiologisia seurantajärjestelmiä sekä ohjata ja tukea tartuntatautiin torjuntatyötä hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköissä ja hyvinvointialueilla.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) tutkii tartuntatauteja, seuraa ja selvittää tartuntatautiin ilmaantumista ja esiintymistä, kehittää niiden diagnostiikkaa, seurantaa ja torjuntaa sekä tiedottaa niistä ja antaa väestölle ohjeita tartunnan välttämiseksi ja leviämisen ehkäisemiseksi. THL huolehtii osaltaan rokotahuollosta, rokotteiden vaikutusten seuraamisesta sekä yhteistyössä Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskuksen kanssa rokotteiden ja rokotusten haittavaikutusten selvittämisestä.

Tavoitteet:

- rokotuksien ehkäistävien tautien matala esiintyvyys ja hyvä rokotuskattavuus (esimerkkeinä hinkuyskän ilmaantuvuus, yli 65-vuotiaiden influenssarokotuskattavuus)
- tartuntatautiin leviämisen ehkäisy ja epidemioiden selvittäminen (esimerkkinä kampylobakteerilöydösten ilmaantuvuus, epidemioiden epäilyilmoitusten lukumäärä)
- Suomen kansainvälisesti verrattuna hyvän tartuntatautiin tilanteen säilyttäminen (esimerkkinä tuberkuloosin ja MRSA-löydösten ilmaantuvuus sekä hoitoon liittyvien infektioiden ilmaantuvuus)
- HIV- ja hepatiitti C-infektion ja muiden veri- tai sukupuoliteitse leviävien tartuntojen leviämisen ehkäisy (esimerkkinä HIV- ja hepatiitti C-tapausten ilmaantuvuus), klamydiatapausten ilmaantuvuus, kansallisten strategioiden päivitykset
- pandemiavalmiuden ja alueellisen epidemiologisen toiminnan kehittäminen (esimerkkinä kansallisen pandemian varautumissuunnitelmien päivitys)
- Suomen aktiivinen osallistuminen Euroopassa, lähialueilla ja globaalisti tartuntatautiin uhkien torjuntaan, leviämisen ehkäisyyn, seurantajärjestelmien kehittämiseen sekä terveysturvallisuuden edistämiseen.

THL toimii myös Euroopan unionin tartuntatautiin epidemiologisesta seurannasta ja tartuntatautiin ilmoittamisesta vastaavana toimivaltaisena elimenä.

Terveyden edistämisen (momentti 33.70.50) käyttötarkoituksena on terveyden edistäminen sekä päihteiden käytön ja tupakoinnin ehkäisy ja vähentäminen. Määrärahalta tuetaan kunnissa toteutettavaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa ottaen huomioon sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen mukaan tuomat muutokset kuntien toimintaan ja muodostavat uudet yhdyspinnat.

Toiminnan tulee tukea hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistäminen 2030 -valtioneuvoston periaatepäätöksen toimeenpanoa ja siinä tulee huomioida hyvät väestösuhteet ja väestöryhmien välisen vuorovaikutuksen parantaminen.

Sisällölliset painopisteet vuodelle 2024 ovat seuraavat:

1. *Hyvinvointijohtamisen ja koordinaation vahvistaminen* kehittämällä kuntien, alueellisten toimijoiden ja järjestöjen yhdyspinnalla olevia johtamis-, neuvottelu- ja yhteistyökäytäntöjä tai kehittämällä kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtamisen koordinaatiota

2. *Vaikuttavien luontolähteisten menetelmien käyttöönotto* kunnissa osallisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi sekä eriarvoisuuden kaventamiseksi

3. *Ehkäisevän päihdetyön tietojohdamisen, sisältöjen ja/tai menetelmien kehittäminen* hyvinvointialueiden ja kuntien yhdyspinnoilla työn vaikuttavuuden ja laadun sekä haavoittuvien ryhmien tavoittamisen parantaminen.

Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen (momentti 33.70.51) määrärahaa käytetään työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen. Työterveyslaitos (TTL) käyttää varoja oman ja yliopistojen koulutuksen kehittämiseen sekä maksaa korvausta työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työnantajan ylläpitäville työterveyshuoltoasemille.

Tavoitteet:

— varmistaa, että työterveyshuollossa päätoimisesti työskentelevät lääkärit ovat työterveyshuollon erikoislääkäreitä kuten valtioneuvoston asetuksessa hyvän työterveyshuoltokäytännön periaatteista, työterveyshuollon sisällöstä sekä ammattihenkilöiden ja asiantuntijoiden koulutuksesta (708/2013) säädetään

— turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva uusien työterveyslääkäreiden koulutuksen määrällinen tarve

— nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen (momentti 33.70.53) tarkoituksena on tehostaa pelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä sekä integroida digipelaamisesta ja rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen käsittelyä toisiinsa. Määrärahaalla tuetaan lakisääteisissä palveluissa toteutettavaa pelihaittoja ehkäisevää ja vähentävää työtä, varmistetaan lakisääteisiä palveluita täydentävien sähköisten palveluiden jatkuvuus sekä edistetään tietopohjan kertymistä.

Terveyden ja toimintakyvyn edistämisen tunnusluvut 2022—2024

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Terveysvalvonta			
Vesivälitteiset epidemiat			
— epidemioiden lukumäärä	0	2	2
— sairastuneet henkilöt	0	100	100
Tartuntatautien torjunta ja rokotteiden hankinta			
Influenssarokotusten kattavuus yli 65-vuotiailla, %	49	63	65
Hinkuyskätapaukset, lkm	35	200	400
Kampylobakteerilöydökset, lkm	2 462	3 500	4 000

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Epidemioiden epäilyilmoitukset	81	75	75
Tuberkuloositapaukset, lkm	189	200	200
MRSA/resistentit stafylokokkilöydökset, lkm	60	65	65
HIV ilmoitetut tapaukset, lkm	275	220	180
Hepatiitti C-virustartunnat, lkm	1 148	1 200	1 200
Hepatiitti B-virustartunnat, lkm	379	300	250
Tippuritartunnat, lkm	966	800	800
Kuppatartunnat, lkm	389	400	300
Klamydiatartunnat, lkm	16 863	17 000	17 000
Työterveyshuollon erikoislääkärikoulutus			
Työterveyshuollon erikoislääkäritutkintojen lukumäärä	44	45	45

20. Rokotteiden hankinta (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 43 360 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) tartuntalain (1227/2016) 44 §:n ja 45 §:n perusteella maksutta toimitettavien rokotustilaisuuksissa tarvittavien rokotteiden hankkimisesta ja edelleen toimittamisesta ja käytön ohjeistamisesta molemmilla kotimaisilla kielillä, kansallisen rokoteohjelman rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämisestä sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämisestä, velvoitevarastoinnista, rokotejakelujärjestelmän kehittämisestä, hankinnasta ja ylläpidosta sekä muiden yleisen rokotusohjelman toteuttamisesta aiheutuvien menojen ja korvausten maksamiseen

2) Suomen lääkevahinkokorvausosuuskunnan jäsenmaksuun

3) rokotteiden hankintapäätösprosessista, hankkimisesta, edelleen toimittamisesta ja välitystoiminnasta aiheutuvien menojen maksamiseen

4) rokotuksilla estettävien vakavien epidemioiden ja pandemioiden rokotteiden kustannuksiin

5) enintään neljää henkilötyövuotta vuosittain vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen kansallisen rokotusohjelmaan otettavien rokotteiden arviointityöhön, rokotteiden hankintaan, rokotusten epidemiologisten ja immunologisten vaikutusten, kattavuuden ja turvallisuuden selvittämiseksi sekä niiden seurantajärjestelmien kehittämiseksi

6) Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen vuosittain määrittämien riskialueiden väestön TBE-rokotuksiin

7) covid-19-rokotteiden vastikkeettomaan luovutukseen, sekä rokotteiden luovuttamisesta, myynnistä ja hävittämisestä aiheutuviin kustannuksiin.

Selvitysosa: Määrärahaan sisältyy influenssapandemiarokotteen vuosivarausmaksu sekä muu varautuminen rokotuksilla estettäviin vakaviin epidemioihin. Rokotusohjelman arviointi, kilpailutus ja hankintojen toteutus ovat huomattavasti vaikeutuneet ja monimutkaistuneet uusien rokotteiden, rokoteputan ja muuttuneen maailmantilanteen vuoksi. Rokotteiden varastointiin, jakeluun ja välitystoimintaan on arvioitu käytettävän 1 400 000 euroa.

TBE-rokotusohjelmassa Terveiden ja hyvinvoinnin laitos määrittää vuosittain ne maantieteelliset alueet, joilla rokotuksia tulee toteuttaa osana kansallista rokotusohjelmaa.

Rokotteiden välitystoiminnan aiheuttamat muut menot on budjetoitu momentille 33.03.04. Tulot rokotteiden myynnistä ja välitystoiminnasta on merkitty momentille 12.33.03.

Suomeen saapuu sitovien hankintasopimusten perusteella covid-19-rokotteita yli kansallisen tarpeen. Käyttämättä jäävät rokotteet pyritään ensisijaisesti ohjaamaan muille EU-maille, myymään tai lahjoittamaan kolmansiin maihin COVAX-rokoteyhteistyömekanismin kautta tai kahdenvälisesti.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Covid-19 rokotteen lisähankintaan, peruutus	-35 000
Lasten influenssarokotusten laajennus sekä aikuisille käytettävän rokotteen vaihtaminen toiseen valmisteeseen, peruutus	-1 000
Lasten pneumokokkrokotteiden hinnannousun huomioiminen	2 100
Pandeemisen influenssarokotteen ostovarausmaksu	1 000
Pneumokokkrokotusten laajennus riskiryhmille 1 ja 2	2 100
Rokotteiden hintojen nousu	2 300
Rokotteiden ULT-varastointi	920
Yhteensä	-27 580

2024 talousarvio	43 360 000
2023 talousarvio	70 940 000
2022 tilinpäätös	102 090 000

21. Terveysvalvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 460 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) terveydensuojelulain (763/1994), geenitekniikkalain (377/1995), kemikaalilain (599/2013), säteilylain (859/2018), tupakkalain (549/2016) ja kosmeettisista valmisteista annetun lain (492/2013) edellyttämästä terveysturvallisuudesta, terveysvalvontatutkimuksesta ja henkilöstön jatko- ja täydennyskoulutuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 2) bio- ja nanoteknologian riskinhallintaan liittyvästä koulutuksesta ja tutkimuksesta aiheutuvien menojen maksamiseen
- 3) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin puolet. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta sekä niille asetetuista tavoitteista.

2024 talousarvio	460 000
2023 talousarvio	460 000
2022 tilinpäätös	545 000

22. Tartuntatautien valvonta (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 460 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) tartuntatautilain (1227/2016) edellyttämän ehkäisyn ja valistustoiminnan, yllättävien epidemioiden selvittämisen ja seurannan sekä näiden edellyttämän kansainvälisen yhteistyön aiheuttamien menojen maksamiseen
- 2) edellä mainittuihin tarkoituksiin myönnettävien harkinnanvaraisten valtionavustusten maksamiseen
- 3) enintään yhtä henkilötyövuotta vastaavan henkilöstömäärän palkkaamiseen vuosittain ja sosiaali- ja terveysministeriölle aiheutuvien muiden toimintamenojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin yksi viidesosa ja kulutusmenojen osuudeksi noin neljä viidesosaa. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta sekä niille asetetuista tavoitteista.

2024 talousarvio	460 000
2023 talousarvio	460 000
2022 tilinpäätös	24 510 000

50. Terveyden edistäminen (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 11 800 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää terveyden edistämisen määrärahasta annetun lain (333/2009) 1 §:n mukaisten menojen maksamiseen.

Määrärahasta voidaan myöntää valtionavustuksia järjestöille, säätiöille, hyvinvointialueille, kunnille ja muille toimijoille. Määrärahasta voidaan myös tehdä sopimuksia valtionhallinnon laitosten kanssa terveyden edistämisen hankkeista. Määrärahaa saa käyttää myös määrärahan hallinnointiin liittyvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa:

Terveyden edistämisen määrärahan jakautuminen painopistealueisiin, euroa/vuosi

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Kuntien ja hyvinvointialueiden hyvinvointijohtamisen ja koordinaation kehittäminen	789 000	675 000	675 000
Tupakan, alkoholin, huumeiden ja muiden päihteiden käytön ja niistä aiheutuvia haittojen ehkäisy ja väheneminen	200 000	415 000	630 000
Väestön ylipainoa ehkäisevien ja vähentävien toimintamallien kehittäminen kuntien toiminnassa	600 000		
Positiivisen mielenterveyden edistämisen menetelmien käytön vahvistaminen, itsemurhien ehkäisyn tuki sekä yksinäisyyden ehkäisy	-	430 000	
Kulttuuritoiminnan saavutettavuuden ja saatavuuden edistäminen kunnan ja alueellisten toimijoiden monitoimijaisena työnä	396 000	-	
Luontolähtöisten menetelmien käyttöönotto	-	260 000	475 000
Ikäihmisten toimintakyvyn, kotona pärjäämisen ja omaishoitajien tukeminen			9 820 000
Rahoitettujen hankkeiden hallinnointi	15 000	20 000	200 000
Yhteensä	2 000 000	1 800 000	11 800 000

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin 11 600 000 euroa ja kulutusmenojen osuudeksi noin 200 000 euroa.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Kuntien edistämisen määrärahaa ikäihmisten toimintakyvyn, kotona pärjäämisen ja omaishoitajien tukemiseen (HO 2023)	10 000

Yhteensä	10 000

2024 talousarvio	11 800 000
2023 talousarvio	1 800 000
2022 tilinpäätös	2 000 000

51. Valtion korvaus työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (siirtomääräraha 3 v)

Momentille myönnetään 2 900 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain (159/1978) 3 a §:n mukaiseen työterveyshuollon erikoislääkäriin koulutuksesta aiheutuvien kustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Työterveyslaitokselle maksetaan valtion varoista korvausta työterveyshuoltoon erikoistuvien lääkäreiden koulutuksesta aiheutuneisiin kustannuksiin. Työterveyslaitos voi maksaa korvausta yliopistoille, yksityisestä terveydenhuollosta annetun lain (152/1990) tarkoittamille palvelujen tuottajille sekä työterveyshuoltolain tarkoittamille palvelujen tuottajille (työnantajan ylläpitämät terveysasemat). Työterveyslaitos voi käyttää määrärahaa itse antamansa työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen kustannuksiin.

Erikoislääkärikoulutuksen ja määrärahan tavoitteena on turvata työterveyslääkärien eläkkeelle siirtymisestä johtuva koulutuksen määrällinen tarve ja nostaa työterveyslääkärien koulutustaso vastaamaan työelämän tarpeita siten, että työterveyshuollon toimenpitein tuetaan työntekijöiden työssä jaksamista ja jatkamista sekä turvataan työterveyshuoltolain toimeenpano.

Työterveyshuollon erikoislääkäreiden osaamiselle osuu jatkuvasti entistä suurempia työterveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen vaatimuksia muuttuvassa työelämässä. Koulutettujen lääkäreiden tarve ei ole vähenemässä lähivuosina. Määräraha on mitoitettu niin, että yhden erikoislääkäriin pätevyteen johtavan koulutuksen korvauksen suuruus on 64 700 euroa. Pätevyiden saaneiden erikoislääkärien määrä oli 50 vuonna 2022 (48 vuonna 2021, 53 vuonna 2020 ja 37 vuonna 2019). Tavoitteena on säilyttää pätevyiden saaneiden erikoislääkärien määrä vähintään aiempien vuosien tasolla.

2024 talousarvio	2 900 000
2023 talousarvio	2 900 000
2022 tilinpäätös	2 900 000

52. Valtionavustus UKK-instituutin toimintaan (kiinteä määräraha)

Momentille myönnetään 928 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää valtionavustuksen myöntämiseen Urho Kekkosen kuntoinstituutisäätiön ylläpitämälle UKK-instituutille (laki valtionavusta Urho Kekkosen kuntoinstituutisäätiölle (1284/2010, 2 §).

Määräraha budjetoidaan myöntöpäätösperusteisena.

Selvitysosa: Avustus on tarkoitettu UKK-instituutin toimintaan, jonka tarkoituksena on yksilön ja väestön terveyden, toimintakyvyn ja omatoimisen terveydenhoidon sekä terveyttä edistävän liikunnan edistäminen, kehittämisen ja tutkimus.

2024 talousarvio	928 000
2023 talousarvio	928 000
2022 tilinpäätös	928 000

53. Valtion rahoitus pelihaittojen ehkäisyyn ja vähentämiseen (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 300 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

- 1) lakisääteisiä palveluja täydentävien sähköisten, anonyymien rahapeli- ja digipelihaittapalveluiden toimintaan
- 2) pelihaittoja vähentävän alueellisen työn kehittämiseen
- 3) pelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä tukevaan tieteelliseen tutkimukseen
- 4) kohtien 1–3 koordinointi-, toimeenpano- ja hallinnointikuluista sekä muista kulutusmenoista aiheutuvien menojen maksamiseen.

Selvitysosa: Määrärahalla turvataan nykyistä Peluurin kokonaisuutta vastaavat sähköiset palvelut. Tähän asti palvelu on toiminut Veikkaus Oy:n suorarahoituksella, ja rahoituspohja tulee järjestää uudelleen rahapelipolitiikkaa kehittäessä. Momentti vastaa pääministeri Orpon hallituksen ohjelman kirjauksiin hoidon ja etäpalvelujen saatavuuden varmistamisesta peliriippuvuuteen, varhaisesta puuttumisesta rahapelihaittoihin sekä riittävien resurssien turvaamisesta pelihaittojen ehkäisyyn. Momentin perustamisesta on parlamentaarinen yhteisymmärrys ja se vastaa osaltaan myös eduskunnan lausumaan ongelmapelaajien ja heidän läheistensä tuki- ja hoitopalvelujen saatavuuden parantamisesta. Tavoitteena on edistää pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen tehostamista, integroida digipelaamisesta sekä rahapelaamisesta aiheutuvien haittojen käsittelyä toisiinsa päihde- ja riippuvuusstrategian mukaisesti sekä tukea hyvinvointialueilla tapahtuvaa lakisääteistä työtä siten, että palvelut raha- ja digipelihaittoihin ovat laadukkaita, saatavilla ja helposti saavutettavia asuinpaikasta riippumatta. Määrärahalla tuetaan rahapelipoliittisen ohjelman toimeenpanoa.

Suurin osa määrärahasta on tarkoitus käyttää sähköisten, anonyymien, rahapeli- ja digipelihaittapalveluiden tuottamiseen. Palvelulla tuetaan ja täydennetään lakisääteisiä palveluita. Palvelun tuottaja on tarkoitus hakea useammaksi vuodeksi kerrallaan.

Rahoitusta on lisäksi tarkoitus jakaa valtionavustuksina hyvinvointialueille, Helsingin kaupungille tai muille toimijoille tukemaan lakisääteisissä palveluissa toteutettavaa pelihaittoja ehkäisevää ja vähentävää työtä.

Lisäksi määrärahaa voidaan osoittaa pelihaittojen ehkäisyä ja vähentämistä tukevaan tieteelliseen tutkimukseen. Tutkimuksella vahvistettaisiin pelihaittojen ehkäisyn ja vähentämisen tietopohjaa rahoittamalla tätä tukevaa tieteellistä tutkimusta.

Ministeriö valmistelee valtionavustuksia koskevan asetuksen sekä muut rahoituksen käyttöä koskevat linjaukset vuoden 2024 alkupuolella siten, että ensimmäiset hankkeet voivat käynnistyä vuoden 2024 puolivälissä.

Rahoituksen jakautuminen painopistealueisiin (1 000 euroa)

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Sähköiset anonyymit palvelut	-	-	730
Valtionavustukset pelihaittojen vähentämisen alueellisen tuen kehittämiseen	-	-	160
Tutkimus	-	-	350
Kansallinen koordinaatio, toimeenpano ja hallinnointi	-	-	60
Yhteensä	-	-	1 300

Määrärahan käytöstä arvioidaan siirtomenojen osuudeksi noin kolme viidesosaa ja kulutusmenojen osuudeksi noin kaksi viidesosaa. Vaihtelu osuuksissa aiheutuu käynnissä olevien hankkeiden sisällöstä ja toteutustavasta sekä niille asetetuista tavoitteista.

2024 talousarvio

1 300 000

80. Maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomitustoiminta

Selvitysosa: Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen tarkoituksena on tukea maatalousyrittäjien sosiaaliturvan toteutumista, työssä jaksamista ja työurien pidentymistä. Turkistuottajien lomituspalvelujen ja poronhoitajien sijaisapuvun tarkoituksena on tukea turkistuottajien ja poronhoitajien työssä jaksamista ja työurien pidentymistä. Maatalousyrittäjät ja turkistuottajat voivat valita joko kunnan paikallisyksikön järjestämät lomituspalvelut tai itse järjestetyt lomituspalvelut. Poronhoitajien sijaisapu on itse järjestetty lomituspalvelu.

Maatalousyrittäjien lomituspalvelujen järjestämisestä aiheutuneet kustannukset korvataan valtion varoista kustannusperusteisesti. Päätoimisilla maatalousyrittäjillä on oikeus 26 ilmaiseen vuosilomapäivään. Sijaisapua annetaan pääsääntöisesti muillekin kuin päätoimisille maatalousyrittäjille, jotka ovat sairauden tai muun laissa säädetyn tilapäisen syyn vuoksi estyneitä hoitamasta maatalousyrityksen päivittäin välttämättömiä kotieläinten hoitotoimia. Sijaisapua myönnetään vain tietyin edellytyksin ja siitä peritään palvelumaksu. Päätoimisille maatalousyrittäjille voidaan lisäksi myöntää tuettua ja täysin maksullista lomittaja-apua. Muille kuin päätoimisille maatalousyrittäjille voidaan myöntää vain täysin maksullista lomittaja-apua.

Turkistuottajien lomituspalveluista (vuosiloma ja lisävapaa) aiheutuvat kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa. Korvattavien palvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Poronhoitajilla on mahdollisuus hankkia itselleen työkyvyttömyyden perusteella sijaisapua, jonka kustannukset korvataan valtion talousarviossa tarkoitukseen osoitetun määrärahan rajoissa. Korvattavan palvelun enimmäismäärä vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveysministeriön asetuksella.

Lomituspalvelujen yleinen johto, ohjaus ja valvonta kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriölle. Vastuu lomituspalvelujen paikallishallinnon järjestämisestä on Maatalousyrittäjien eläkelaitoksella (Mela). Käytännössä lomituspalvelujen järjestämisestä vastaavina paikallisyksikköinä toimivat kunnat Melan kanssa tekemiensä toimeksiantosopimusten perusteella. Melalle ja paikallisyksiköille suoritetaan valtion varoista laskennallinen korvaus lomituspalvelujen hallintokustannuksiin. Paikallisyksikköjen yhdistämisestä johtuen yksikköjen määrä vähenee kahteentoista vuoden 2023 aikana. Yhdistäminen säästää kustannuksia pitkällä aikavälillä, parantaa toiminnan laatua ja vähentää henkilöriskejä.

Toiminnan laajuus

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Maatalousyrittäjät			
1. Vuosilomatoiminta			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	12 467	11 781	12 328
Lomituspäivien lukumäärä	314 218	296 936	308 100
Lomituspäiviä/käyttäjä	25,20	25,20	24,99
Lomitustuntien lukumäärä	2 056 060	1 942 976	1 836 113
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,54	6,54	6,54
2. Sijaisaputoiminta			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	4 108	3 772	3 564
Lomituspäivien lukumäärä	170 621	159 041	150 294
Lomituspäiviä/käyttäjä	41,53	42,16	42,17
Lomitustuntien lukumäärä	1 195 553	1 114 412	1 053 119
Lomituspäivän keskim. kesto tunteina	7,01	7,01	7,01
3. Tuettu maksullinen lomittaja-apu			
Palvelujen käyttäjät	6 137	5 825	5 986
Lomituspäivät	54 572	51 802	54 526
Lomituspäiviä/käyttäjä	8,89	8,89	9,11
Lomitustunnit	363 093	344 663	325 707
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	6,65	6,65	6,65
Turkistuottajat			
1. Vuosiloma			
Palvelujen käyttäjien lukumäärä	314	310	301
Lomituspäivät	5 567	5 585	5 418
Lomituspäiviä/käyttäjä	17,7	18,00	18,00
Lomitustunnit	40 045	40 044	38 843
Lomituspäivien keskim. kesto tunteina	7,19	7,17	7,17
2. Lisävapaa			
Palvelujen käyttäjät	187	185	180
Lomitustunnit	21 688	21 149	20 542
Lomitustunteja/käyttäjä	116	114	114
Poronhoitajien sijaisapu			
Sijaisavun myöntämispäätöksiä	243	250	255
Lomitustunnit	22 505	23 625	24 300
Lomitustunteja/päätös	93	95	95
Käyttäjää	167	175	180
Lomitustunteja/käyttäjä	133	135	135

40. Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalvelujen kustannuksiin (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 112 000 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 35 §:ssä tarkoitettuihin lomituspalvelujen käyttökustannuksiin lain 37 §:n nojalla kunnille suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) enintään 182 000 euroa maatalouslomittajien oppisopimuskoulutuksesta paikallisyksiköille aiheutuneiden nettokustannusten korvaamiseen.

Selvitysosa: Määrärahan mitoitus perustuu vuoden 2022 kustannuksia kuvaaviin alustaviin toteutumatietoihin ja niiden perusteella tehtyihin arvioihin toiminnan laajuuden ja kustannusten kehityksestä vuosina 2023 ja 2024.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Palkkausten tarkistusten huomioiminen	6 600
Tasomuutos	-1 800
Yhteensä	4 800

2024 talousarvio	112 000 000
2023 talousarvio	107 200 000
2022 tilinpäätös	111 021 897

41. Valtion korvaus turkistuottajien lomituspalvelujen kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 1 700 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää turkistuottajien lomituspalvelulain (1264/2009) 25 §:n mukaiseen turkistuottajien lomituspalvelujen käyttökustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen lomituksen paikallisyksiköille.

Selvitysosa: Turkistuottajille järjestetään maksutonta vuosilomaa ja maksullista lisävapaata tarkoitukseen varatun määrärahan rajoissa. Lomituspalvelujen enimmäismäärät vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön asetuksella.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Tasomuutos	-200
Yhteensä	-200

2024 talousarvio	1 700 000
2023 talousarvio	1 900 000
2022 tilinpäätös	1 900 000

42. Valtion korvaus poronhoitajien sijaisavun kustannuksiin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 450 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) 16 §:n mukaiseen sijaisavun kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen.

Selvitysosa: Poronhoitajille järjestetään maksullista sijaisapua työkyvyttömyyden aikana enintään 200 tuntia ja 90 päivää kalenterivuoden aikana. Lomituspalvelujen enimmäismäärä vahvistetaan vuosittain sosiaali- ja terveystieteiden asetuksella.

2024 talousarvio	450 000
2023 talousarvio	450 000
2022 tilinpäätös	420 000

50. Valtion korvaus maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen hallintomenoihin (siirtomääräraha 2 v)

Momentille myönnetään 15 140 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää:

1) maatalousyrittäjien lomituspalvelulain (1231/1996) 31 ja 32 §:n nojalla Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja kunnille lomituspalvelujen hallinnon järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin suoritettavan valtion korvauksen maksamiseen

2) enintään 94 000 euroa lain 12 §:n 3 momentin mukaisen harkinnanvaraisen lisäkorvauksen maksamiseen paikallisyksiköille sekä

3) turkistuottajien lomituspalveluista annetun lain (1264/2009) 24 §:n ja poronhoitajien sijaisavusta annetun lain (1238/2014) nojalla palvelujen hallinnoinnista aiheutuviin kustannuksiin.

4) 2 000 000 euroa maatalousyrittäjien työssä jaksamista tukevaan hankkeeseen.

Selvitysosa: Määrärahasta arvioidaan käytettävän kuntien lomituspalvelujen kustannuksiin 13 521 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien lomituspalveluista kunnille aiheutuvat kustannukset sekä eräille kunnille maksettava harkinnanvarainen lisäkorvaus. Maataloustuottajien eläkelaitokselle lomituspalvelujen hallinnosta aiheutuviin kustannuksiin arvioidaan käytettävän 1 619 000 euroa, mihin sisältyvät turkistuottajien ja poronhoitajien lomituspalvelujen hallinnosta eläkelaitokselle aiheutuvat kustannukset.

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Välitä viljelijästä -hankkeen peruutus (HO 2019)	-2 000
Yhteensä	-2 000

2024 talousarvio	15 140 000
2023 talousarvio	17 140 000
2022 tilinpäätös	19 140 000

90. Avustukset terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen

Selvitysosa: Avustuksia myönnetään harkinnanvaraisina avustuksina yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille hakemusten perusteella.

Sosiaali- ja terveystieteiden yhteistyössä toimiva sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) käsittelee avustushakemukset, laatii avustusehdotuksen ja hallinnoi avustusten maksatusta, valvoo niiden käyttöä ja suorittaa avustetun toiminnan tuloksellisuusseuranta. Avustuksista päättää sosiaali- ja terveystieteiden ministeriö pääsääntöisesti kerän vuodessa.

Veikkaus Oy:n tuotoista myönnettiin vuonna 2023 avustuksia yhteensä 373,6 milj. euroa yleishyödyllisille yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen. Tuottoa käytettiin myös sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen toimintaan 2,9 milj. euroa. Kun lisäksi arpajaislain 22 §:n 2 momentin nojalla osoitettiin Valtiokonttorin käytettäväksi 12,0 milj. euroa sotilasvammakorvauksiin, 17,0 milj. euroa sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin, 20,0 milj. euroa rintamaveteraanien kuntoutukseen sekä 0,6 milj. euroa erässä Suomen sotiin liittyneissä tehtävissä palvelleiden kuntoutukseen, tuoton käyttö oli yhteensä 426,1 milj. euroa.

Rahoitusuudistuksen myötä 1.1.2024 alkaen Veikkaus Oy:n rahapelitoiminnan tuotot tuloutetaan yleiskatteellisena rahoittamaan kaikkia valtion menoja. Samalla sosiaali- ja terveydenalan yhdistysten ja säätiöiden sekä sotaveteraanien rahoitusmalli muuttuu budjettirahoitteiseksi.

Määrärahaa on tarkoitus käyttää vuonna 2024 STEA avustuksiin yhteensä 383,588 milj. euroa. Määrärahasta 357,8 milj. euroa on budjetista tulevaa rahaa ja loppuosa arviolta 25,788 milj. euroa on tasepurkua aiemmilta vuosilta käytämättä jääneestä Veikkaus Oy:n pelitoiminnan tuotoista, mitkä on käytettävä arpalaislain siirtymäsäännösten nojalla 31.12.2026 mennessä.

Sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen myönnetään avustuksia yleishyödyllisille yhdistyksille ja säätiöille kehysrahoituksesta siten, että jaettavaa on momentilla 33.90.50 yhteensä 383,588 milj. euroa.

50. Avustukset yhdistyksille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen (arviomääräraha)

Momentille myönnetään 383 588 000 euroa.

Määrärahaa saa käyttää sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta annetun lain (284/2023) 3 §:n 1 momentissa mainittuihin tarkoituksiin.

Selvitysosa:

Avustetun toiminnan strategiset tavoitteet

- vähentää eriarvoisuutta ja lisätä yhdenvertaisuutta sekä osallisuutta elämäntilanne ja tausta huomioiden
- vahvistaa yhteisöllisyyttä ja suvaitsevaisuutta sekä lisätä erilaisten ihmisten kohtaamista ja keskinäistä ymmärrystä
- vahvistaa ihmisten voimavaroja ja auttaa pitämään huolta itsestä, toisista ja ympäristöstä.

Avustuskokonaisuudet

1) Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen

Avustuskokonaisuus sisältää järjestöjen ohjaavia ja vaikuttamiseen liittyviä toimintoja kuten viestintä ja vaikuttamistoiminta, edunvalvonta, kehittämistoiminta, arviointi ja tutkimus ja jäsenjärjestöjen tukeminen.

2) Terveyden edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen

Avustuskokonaisuus sisältää terveyttä, työ- ja toimintakykyä ja ihmisten itsenäistä elämänhallintaa edistävää toimintaa. Toimintaa suunniteltaessa on tärkeä ottaa huomioon ihmiset, joiden on vaikea saada tukea toimintakykynsä vajeisiin tai jotka eivät osaa itse ohjautua avun piiriin.

Avustuskokonaisuuteen kuuluu Paikka auki II -osatyökykyisten ja nuorten työllistymisen avustushjelma, jonka tavoitteena on edistää työelämävalmiuksia ja työllistymistä.

3) Osallisuuden, toimijuuden ja arjenhallinnan tukeminen

Avustuskokonaisuus sisältää ihmisten kohtaamisen ja osallisuuden mahdollistamista sekä sosiaalisten taitojen vahvistamista.

Avustuskokonaisuus sisältää erityisryhmien asumismahdollisuuksien ja -valmiuksien parantamista sekä asunnottomuuden poistamista. Erityisryhmät määritellään Avustusoppaassa.

4) Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen

Avustuskokonaisuus sisältää toimintaa, jolla autetaan ihmisiä erilaisissa kriisitilanteissa ja ehkäistään arjen turvallisuutta uhkaavia ongelmia. Avustuskokonaisuuteen sisältyy myös vapaaehtoinen pelastuspalvelu ja siihen liittyvä vapaaehtoisten koulutus. Määrärahaa käytetään arviolta 8 miljoonaa euroa tutkimus- ja kehittämistoimintaan.

Avustustoiminnan avustuskokonaisuuksien toteutunut/arvio 2022—2024 (milj. euroa)

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen	99	97	100
Terveyden edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen	105	114	115
Osallisuuden, toimijuuden ja arjenhallinnan tukeminen	115	122	124
Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen	43	41	45
Yhteensä	362	374	384

Avustusmäärärahan käyttö avustuslajeittain toteutunut/arvio vuosina 2022—2024 (milj. euroa)

	2022 toteutunut	2023 arvio	2024 arvio
Yleisavustukset	65	66	65
Kohdennetut toiminta-avustukset	188	220	230
Investointiavustukset	5	9	8
Hankeavustukset	104	79	81
Yhteensä	362	374	384

Määrärahan mitoituksessa huomioon otetut muutokset (1 000 euroa)

Valtioavustusten tason leikkaus (HO 2023)	-25 000
Voittovaroista purettava osuus JTS 2024-2027	25 788
Tasomuutos	9 200
Yhteensä	9 988

Momentin nimike on muutettu.

2024 talousarvio	383 588 000
2023 talousarvio	373 600 000
2022 tilinpäätös	362 440 000